

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૨૮૧૪/૨૦૧૩

સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૨૮૧૫/૨૦૧૩

સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૨૮૧૬/૨૦૧૩

સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૨૮૧૭/૨૦૧૩

સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૨૮૧૮/૨૦૧૩

સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૨૮૧૯/૨૦૧૩

સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૨૮૨૦/૨૦૧૩

સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૨૮૨૧/૨૦૧૩

સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૧૨૮૨૨/૨૦૧૩

સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૧૨૮૨૩/૨૦૧૩

સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૧૨૮૨૪/૨૦૧૩

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે. એમ. ઠાકર

સહી/—

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	હા
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ, ૧૯૫૦ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	ના
૫	શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?	ના

=====

ગવર્મેન્ટ ઓફ ઇન્ડિયા.... અરજદાર(ઓ)

વિરુદ્ધ

વિનોદરાય ભોગીલાલ શાહ અને ૧.... સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નંબર ૧ તરફે શ્રી કે. એમ. પરીખ, એડવોકેટ

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૨ તરફે શ્રી ભાવેશ ડી. હજારે એ.જી.પી.

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧ તરફે શ્રી મેહુલ એસ. શાહ, એડવોકેટ

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે. એમ. ઠાકર

તારીખ: ૨૧/૦૬/૨૦૧૪

સીએવી ચુકાદો

૧. છેલ્લા આશરે ૪૦ વર્ષથી અરજીઓના આ જૂથમાં (જેમાં વેસ્ટર્ન રેલ્વે અરજદાર છે) દાવાકર્તાઓ (એટલે કે હાલના સામાવાળા) તેમની જમીનોના સંપાદનના સંબંધમાં ન ચૂકવાયેલા વળતરની રાહ જોઈ રહ્યા છે.

૧.૧ અરજીઓના આ જૂથમાં, અરજદાર અને સામાવાળાઓના વિદ્વાન એડવોકેટોએ, શરૂઆતમાં જ સંયુક્ત રીતે સ્પષ્ટ કર્યું છે કે તમામ અરજીઓ સમાન અને એકરૂપ છે અને અરજીઓ વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટ દ્વારા લેન્ડ

એક્ટિવિઝિશન એક્ટિવિઝ્યુશન પિટિશન્સમાં પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૦૬/૦૫/૨૦૧૩ ના સમાન હુકમ વિરુદ્ધ દાખલ કરવામાં આવી છે અને બંને પક્ષો દ્વારા તમામ અરજીઓમાં ઉઠાવવામાં આવેલા કારણો સમાન અને એકરૂપ છે અને તેઓ સમાન અને એકરૂપ કારણ પર ચલાવવામાં આવે છે અને તેથી સાથે સાંભળી શકાય છે અને સમાન હુકમ દ્વારા નક્કી કરી શકાય છે. અરજદાર રેલ્વે અને સામાવાળા દાવાકર્તાઓના વિદ્વાન એડવોકેટોએ પણ સંયુક્ત રીતે વિનંતી કરી છે કે અરજીઓ આ તબક્કે (એટલે કે દાખલ કરવાના તબક્કે) અંતિમ રીતે નક્કી કરવામાં આવે અને માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિએ પણ તારીખ ૧૫/૦૪/૨૦૧૪ નો હુકમ પસાર કર્યો છે.

૧.૨ અરજદાર અને સામાવાળાઓના વિદ્વાન એડવોકેટોએ પણ તમામ અરજીઓ માટે સમાન રજૂઆતો કરી છે. સુવિધા ખાતર, અરજદાર અને સામાવાળાઓના વિદ્વાન એડવોકેટોએ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૨૮૧૪/૨૦૧૩ ના રેકૉર્ડનો સંદર્ભ આપ્યો છે. તેથી, તમામ અરજીઓ આ સમાન હુકમ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવે છે અને સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૨૮૧૪/૨૦૧૩ ના રેકૉર્ડનો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો છે અને તેના પર આધાર રાખવામાં આવેલ છે.

૧.૩ આ કાર્યવાહી વિદ્વાન એક્ટિવિઝ્યુટીંગ કોર્ટ દ્વારા લેન્ડ રેફરન્સ દરખાસ્ત નંબર ૧/૮૭ અને અન્ય જોડાયેલી દરખાસ્ત અરજીઓમાં પસાર કરવામાં આવેલા

તારીખ ૦૬/૦૫/૨૦૧૩ ના સમાન હુકમ વિરુદ્ધ છે, જેના દ્વારા વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટે, અન્ય બાબતોની સાથે, નિર્દેશ આપ્યો છે કે:-

"તેથી હું એવા નિષ્કર્ષ પર આવ્યો છું કે ડબલ્યુ.આર. દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા વાંધાઓમાં કોઈ ગુણદોષ નથી અને તે આથી નામંજૂર કરવામાં આવે છે. દરખાસ્તદારો કે જેમના પક્ષમાં વોરંટ જારી કરવામાં આવ્યા હતા તેઓ ઈન્ડિયન બેંક દ્વારા જારી કરાયેલ ફિક્સડ ડિપોઝિટ પર જમા થયેલ વ્યાજની પ્રમાણસર રકમ સાથે સંબંધિત દાવાની રકમ ઉપાડવા માટે હકદાર છે."

૧.૪ અરજીમાં અરજદારે, અન્ય બાબતોની સાથે, એવી અરજ કરી છે કે:-

"(A) આ માનનીય કોર્ટ જામનગરમાં ત્રીજા એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ દ્વારા એલ.આર. દરખાસ્ત નંબર ૨/૯૭ માં પસાર કરવામાં આવેલ એનેક્સચર-એ પરના તારીખ ૦૬/૦૫/૨૦૧૩ ના વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમને રદ કરીને સર્ટિઓરરીની રીટ અથવા કોઈપણ યોગ્ય રીટ, હુકમ અથવા નિર્દેશો જારી કરવા કૃપા કરે અને પરિણામે, એવું ઠરાવવા અને જાહેર કરવા કૃપા કરે કે ઉક્ત દરખાસ્તના દરખાસ્તદાર વાદગ્રસ્ત ચુકાદા એનેક્સચર-

એ માં એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટ દ્વારા આદેશ મુજબ રકમ ઉપાડવા માટે હકદાર નથી.

(B) આ માનનીય કોર્ટ એવું ઠરાવવા અને જાહેર કરવા કૃપા કરે કે એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટ ઉક્ત દરખાસ્તમાં દરખાસ્તદાર દ્વારા કરવામાં આવેલા દાવાને મંજૂર કરતી વખતે સી.પી.સી. માં નિર્ધારિત કર્યા મુજબના ડિકીના અમલીકરણની પ્રક્રિયા અને નિયમોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ રહી છે.

(C) આ માનનીય કોર્ટ એવું ઠરાવવા અને જાહેર કરવા કૃપા કરે કે એનેક્સચર-એ પરનો વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ આ માનનીય કોર્ટ દ્વારા એસ.સી.એ. નંબર ૫૧૧૧/૨૦૦૮ થી એસ.સી.એ. નંબર ૫૧૨૨/૨૦૦૮ માં આપવામાં આવેલા તારીખ ૧૬/૧૦/૨૦૦૮ ના મૌખિક ચુકાદાથી વિપરીત છે અને તે હદ સુધી, ગણતરી પત્રકમાં દાવાકર્તાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલી ગણતરીનો સમગ્ર આધાર, વધુ ખાસ કરીને કોલમ નંબર ૧૦ અને અન્ય કોલમમાં કરવામાં આવેલ દાવો કાયદા અને આ માનનીય કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા ચુકાદા મુજબ નથી."

૧.૫ દાવાકર્તાઓના જણાવ્યા અનુસાર જોકે ફર્સ્ટ અપીલનો ચુકાદો અંતિમતા પામ્યો છે પરંતુ વ્યાજની સાથે વળતર પેટે ચૂકવવાપાત્ર રકમનો મોટો ભાગ હજુ પણ ન ચૂકવાયેલો છે.

૨. અરજદાર-રેલ્વે દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી ફરિયાદ પર વિચાર કરવા માટે, સંબંધિત હકીકતોને ધ્યાનમાં લેવી યોગ્ય અને જરૂરી છે જેના પૃષ્ઠભૂમિમાં વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને હાલની અરજીઓ દાખલ કરવામાં આવી હતી.

૨.૧ અરજદાર એટલે કે વેસ્ટર્ન રેલ્વેએ ૧૯૭૨-૧૯૭૩ માં જામનગર જિલ્લામાં જમીનના અમુક હિસ્સાઓ સંપાદિત કર્યા હતા.

૨.૨ તે હેતુ માટે ધ લેન્ડ એક્ટિવિઝિશન એક્ટની કલમ ૪ હેઠળની સૂચનાઓ તારીખ ૦૫/૦૭/૧૯૭૨ ના રોજ જારી કરવામાં આવી હતી અને એક્ટની કલમ ૬ હેઠળની સૂચના તારીખ ૦૬/૦૧/૧૯૭૩ ના રોજ જારી કરવામાં આવી હતી. અરજદાર વેસ્ટર્ન રેલ્વેએ તારીખ ૦૨/૦૩/૧૯૭૩, ૧૫/૦૩/૧૯૭૩ અને ૦૮/૧૧/૧૯૭૩ ના રોજ પ્રશ્ન હેઠળની જમીનોનો કબજો લીધો હતો.

૨.૩ ત્યારબાદ એક્ટની કલમ ૧૧ હેઠળનો એવોર્ડ તારીખ ૧૫/૦૩/૧૯૭૮ ના રોજ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

૨.૪ જમીન માલિકો (જે હવે પછી "દાવાકર્તાઓ" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) એક્ટની કલમ ૧૧ હેઠળના એવોર્ડથી નારાજ થયા હતા. તેથી, દાવાકર્તાઓએ એક્ટની કલમ ૧૮ હેઠળ લેન્ડ એક્ટિવિઝિશન રેફરન્સ દાખલ કર્યો હતો જેનો નિર્ણય વિદ્વાન રેફરન્સ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૨૦/૦૪/૧૯૮૩ ના સમાન હુકમ હેઠળ કરવામાં આવ્યો હતો, જેની વિરુદ્ધ સ્ટેટ દ્વારા ફર્સ્ટ અપીલ દાખલ કરવામાં આવી હતી અને દાવાકર્તાઓએ ઉક્ત ફર્સ્ટ અપીલોમાં કોસ-ઓબ્જેક્શન દાખલ કર્યા હતા.

૨.૫ તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના ચુકાદા દ્વારા, આ કોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે ફર્સ્ટ અપીલ(ઓ) ને નકારી કાઢી હતી અને દાવાકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા કોસ-ઓબ્જેક્શન્સને આંશિક રીતે મંજૂર કર્યા હતા. ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૧૮/૧૯૮૩ થી ૧૯૨૮/૧૯૮૩, ૧૯૩૪/૧૯૮૩ થી ૧૯૪૦/૧૯૮૩ અને ૨૧૭૧/૧૯૮૩ અને ૨૧૭૨/૧૯૮૩ (જે હવે પછી "ઉક્ત ફર્સ્ટ અપીલો" તરીકે ઉલ્લેખિત છે) માં ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા સમાન હુકમનો સંબંધિત ભાગ આ પ્રમાણે છે: -

"૬. વિદ્વાન જજે એ હકીકત ધ્યાનમાં રાખી છે કે સંપાદન વર્ષ ૧૯૭૦ માં થયા હતા અને ત્યારબાદ જમીનના ભાવમાં થયેલ વ્યાજબી વધારો ધ્યાનમાં લેવો જોઈએ અને વિદ્વાન જજે બરાબર તે જ કર્યું છે. અમારા મતે તેથી,

રેફરન્સ કોર્ટના હુકમમાં દખલ કરવાનું અમારા માટે કોઈ કારણ નથી.

૭. ઉપર નોંધ્યા મુજબ, આ કાર્યવાહીના પેન્ડન્સી દરમિયાન, ધ લેન્ડ એક્ટિવિઝિશન એક્ટમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે. તેના પરિણામે, ૩૦% ના દરે ઉચ્ચ સોલેશિયમ ચૂકવવાપાત્ર બન્યું છે અને વ્યાજમાં પણ વધારો કરવામાં આવ્યો છે. દાવાકર્તાઓ હવે ૧૯૮૪ માં સુધાર્યા મુજબ ધ લેન્ડ એક્ટિવિઝિશન એક્ટની કલમ ૨૩(૨) તેમજ કલમ ૨૮ હેઠળના લાભો માટે હકદાર રહેશે. આ હદ સુધી, દાવાકર્તાઓ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા કોસ-ઓબ્જેક્શન્સ આંશિક રીતે મંજૂર કરવામાં આવે છે. રાજ્ય સરકારની અપીલો બરતરફ કરવામાં આવે છે. ઉપર જણાવ્યા મુજબ કોસ-ઓબ્જેક્શન્સ આંશિક રીતે મંજૂર કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ કરવામાં આવશે નહીં."

૨.૬ ફર્સ્ટ અપીલ(ઓ) (જે જમીન સંપાદન કાર્યવાહીમાંથી ઉદ્ભવેલી છે) માં ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ નો ચુકાદો અને હુકમ પડકારવામાં આવ્યો નથી અને બંને પક્ષો દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યો છે અને આમ તે ૧૯૯૫ થી અંતિમતા પામ્યો છે.

૨.૭ ઉક્ત ચુકાદો અંતિમતા પામ્યો હોવા છતાં, અરજદારે કથિત રીતે દાવાકર્તાઓને તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના ચુકાદા મુજબ સંપૂર્ણ ચૂકવણી કરી ન હતી. તેથી દાવાકર્તાઓ દ્વારા અમલીકરણની કાર્યવાહી દાખલ કરવામાં આવી હતી અને અરજદાર રેલ્વેએ અમુક વાંધાઓ ઉઠાવ્યા હતા.

૨.૮ વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટે તારીખ ૦૭/૦૫/૧૯૯૯ નો હુકમ પસાર કર્યો અને અરજદારને બે મહિનાની અંદર તે મુજબના શેડ્યૂલ મુજબ રકમ જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપ્યો અને વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટે એમ પણ અવલોકન કર્યું કે નિષ્ફળતાના કિસ્સામાં જંગમ વોરંટ જારી કરવામાં આવશે.

૨.૯ ઉક્ત તારીખ ૦૭/૦૫/૧૯૯૯ ના હુકમથી નારાજ થઈને, અહીંના અરજદાર એટલે કે વેસ્ટર્ન રેલ્વેએ સિવિલ રિવિઝન એપિલિકેશન્સ દાખલ કરી હતી જે પાછળથી સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૫૧૧૧/૨૦૦૮ થી ૫૧૨૨/૨૦૦૮ તરીકે રીટ અરજીઓમાં પરિવર્તિત કરવામાં આવી હતી. ઉક્ત અરજીઓનો નિકાલ તારીખ ૧૬/૧૦/૨૦૦૮ ના હુકમ દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો. તારીખ ૧૬/૧૦/૨૦૦૮ ના હુકમનો સંબંધિત ભાગ આ પ્રમાણે છે: –

"૭.....

૮.....

૯. ઉપર જણાવેલ બાબતને ધ્યાનમાં લેતા જ્યારે સામાવાળા-દાવાકર્તાઓએ ઉપરોક્ત ફર્ટ અપીલો અને તેમાં રહેલા કોસ ઓબ્જેક્શનમાં આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ ચુકાદો અને ડિક્રી રજૂ કરી નથી, તેની ગેરહાજરીમાં, વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટ લેન્ડ રેફરન્સ દરખાસ્ત કેસોમાં હુકમ પસાર કરી શકી ન હોત અને તે હદ સુધી, હાલની સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશનો મંજૂર થવાને પાત્ર છે અને બાબતોને વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટમાં પરત મોકલવામાં આવે છે જેથી તે કાયદા અનુસાર તેના પોતાના ગુણદોષ પર નવેસરથી નિર્ણય લઈ શકે, ઉપર જણાવેલ અવલોકનોને ધ્યાનમાં લેતા અને ઉપરોક્ત ફર્ટ અપીલો અને તેમાં રહેલા કોસ ઓબ્જેક્શનમાં પસાર કરવામાં આવેલ ચુકાદા અને ડિક્રીની પ્રમાણિત નકલ રજૂ કરવા પર.

૧૦. સંજોગોમાં, લેન્ડ રેફરન્સ દરખાસ્ત કેસ નંબર ૯/૨૦૦૬ થી ૧૮/૧૯૯૬, ૧/૧૯૯૭ અને ૨/૧૯૯૭ માં વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૦૭/૦૫/૧૯૯૯ ના વાદગ્રસ્ત હુકમો રદ કરવામાં આવે છે અને બાબતોને વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ

કોર્ટમાં કાયદા અનુસાર તેના પોતાના ગુણદોષ પર અને ઉપર જણાવ્યા મુજબના અવલોકનોને ધ્યાનમાં રાખીને નિર્ણય લેવા માટે પરત મોકલવામાં આવે છે, જે ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૨૭/૧૯૮૩ સાથે ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૧૮ થી ૧૯૨૬ અને ૧૯૨૮ થી ૧૯૨૯/૧૯૮૩ માં કોસ ઓબ્જેક્શનમાં આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ ચુકાદા અને ડિક્રીની પ્રમાણિત નકલ રજૂ કરવા પર અને જે કંઈ પણ રકમ અગાઉથી ચૂકવવામાં આવી છે, તેને અંતિમ હુકમ પસાર કરતી વખતે એડજસ્ટ કરવામાં આવશે. કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટ ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૨૭/૧૯૮૩ સાથે ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૧૮ થી ૧૯૨૬ અને ૧૯૨૮ થી ૧૯૨૯/૧૯૮૩ માં કોસ ઓબ્જેક્શનમાં આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ ચુકાદા અને ડિક્રી રજૂ કર્યાના છ મહિના પછી નહીં પણ વહેલામાં વહેલી તકે લેન્ડ રેફરન્સ દરખાસ્ત કેસોનો નિર્ણય અને નિકાલ કરશે....."

૨.૧૦ ઉક્ત હુકમ દ્વારા કાર્યવાહીને હાઈકોર્ટ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલી ફર્સ્ટ અપીલ(ઓ) માં ચુકાદા અને હુકમની પ્રમાણિત નકલ અને ડિક્રીની પ્રમાણિત

નકલ ફાઇલ કરવાના નિર્દેશ સાથે વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટમાં પરત મોકલવામાં આવી હતી.

૨.૧૧ ઉક્ત તારીખ ૧૪/૧૨/૨૦૦૮ ના નિર્દેશ સામે દાવાકર્તાઓએ એસ.સી.એ. નંબર ૫૧૧૭/૨૦૦૮ માં એમ.સી.એ. નંબર ૬૮૮/૨૦૧૦ અને એસ.સી.એ. નંબર ૫૧૧૮/૨૦૦૮ માં એમ.સી.એ. નંબર ૭૦૭/૨૦૧૦ દાખલ કરી હતી અને જ્યાં સુધી હુકમ અને ડિકીની પ્રમાણિત નકલ ફાઇલ કરવાના નિર્દેશનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી સ્પષ્ટતા માટે વિનંતી કરી હતી. ઉક્ત બે એમ.સી.એ. માં દાવાકર્તાઓએ રજિસ્ટ્રી વિરુદ્ધ ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૨૩/૧૯૮૩ માં ઔપચારિક રીતે ડિકી તૈયાર કરવા માટેના નિર્દેશ માટે પણ પ્રાર્થના કરી હતી. વિદ્વાન સિંગલ જજે તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના હુકમ દ્વારા ઉક્ત મિસ. સિવિલ એપ્લિકેશનનો નિકાલ કર્યો જે આ મુજબ છે:—

૧. હાલની અરજી અરજદારો મૂળ સામાવાળા નંબર ૧ દ્વારા ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૨૩/૧૯૮૩ માં કોસ ઓબ્જેક્શન સાથે ઔપચાર રીતે ડિકી તૈયાર કરવા માટે આ કોર્ટની રજિસ્ટ્રીને યોગ્ય નિર્દેશ આપવા માટે અને વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટને ડિકીની પ્રમાણિત નકલને ધ્યાનમાં લેવા અને તેની સમક્ષ પેન્ડિંગ લેન્ડ રેફરન્સ દરખાસ્ત નંબર ૧૪/૧૯૯૬ ની અમલીકરણ અરજી સાથે

આગળ વધવા માટે જરૂરી નિર્દેશ આપવા માટે કરવામાં આવી છે.

૨. રજિસ્ટ્રીએ અગાઉ તારીખ ૩૧/૦૩/૨૦૧૦ ના રોજ રિપોર્ટ રજૂ કરીને જણાવ્યું હતું કે સંબંધિત સમયે રજિસ્ટ્રીએ ડિક્રી, ફાઈનલ રીટ, બીલ ઓફ કોસ્ટ અને ફરાદ તૈયાર કર્યા હતા અને તે સંબંધિત નીચલી કોર્ટમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા અને તે સમયગાળા દરમિયાન તેની પ્રમાણિત નકલ પણ મેળવેલ છે અને નીચલી કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરેલ છે.

૩. જોકે, અરજદારો મૂળ સામાવાળા નંબર ૧ તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી મેહુલ શાહે રજૂઆત કરી છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ અમલીકરણના હેતુ માટે રજિસ્ટ્રી દ્વારા તૈયાર કરાયેલ અને પૂરા પાડવામાં આવેલ ડિક્રી, ફાઈનલ રીટ, બીલ ઓફ કોસ્ટ અને ફરાદને ધ્યાનમાં લેતી નથી. તેથી રજિસ્ટ્રી પાસેથી વધુ રિપોર્ટ મંગાવવામાં આવ્યો હતો અને એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે તેથી ડિક્રી, ફાઈનલ રીટ, બીલ ઓફ કોસ્ટ અને ફરાદ આજથી ૩ (ત્રણ) અઠવાડિયાના ગાળામાં તૈયાર કરીને સંબંધિત પક્ષકારોને આપવામાં આવશે. જ્યારે અને જ્યારે સંબંધિત

પક્ષકારોને હાઈકોર્ટ એપેલેટ સાઈડ રૂલ્સ મુજબ રજિસ્ટ્રી દ્વારા નવા બીલ ઓફ કોસ્ટ અને ફરાદ પૂરા પાડવામાં આવે, ત્યારે કોઈપણ પક્ષ એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરી શકે છે અને કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટને આથી નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે તેને ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૨૩/૧૯૮૩ માં કોસ ઓબ્જેક્શન સાથે પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને ડિક્રીના અમલીકરણના હેતુ માટે ડિક્રી, બીલ ઓફ કોસ્ટ તરીકે ગણવામાં આવે અને તે મુજબ અમલીકરણ અરજી સાથે આગળ વધે.

જ. આ સાથે, હાલની અરજીનો તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે."

(ભાર આપવામાં આવ્યો.)

૨.૧૨ વિદ્વાન સિંગલ જજે ઉક્ત તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના હુકમ દ્વારા સ્પષ્ટ કર્યું હતું કે ફર્સ્ટ અપીલોના જૂથમાં ચુકાદાના અમલીકરણના હેતુ માટે, ફરાદ અને ચુકાદાની પ્રમાણિત નકલ અને બીલ ઓફ કોસ્ટને ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે અને ચુકાદાની પ્રમાણિત નકલ અને બીલ ઓફ કોસ્ટ અને ફરાદને અમલીકરણના હેતુ માટે પર્યાપ્ત ગણવા જોઈએ. ઉક્ત તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના હુકમ

અનુસંધાને અને તેના પ્રકાશમાં વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટે તારીખ ૦૩/૦૧/૨૦૧૧ નો નવો હુકમ પસાર કર્યો. અરજદાર રેલ્વેના જણાવ્યા મુજબ ઉક્ત હુકમ કારણો વગરનો હુકમ હતો અને તેથી અરજદાર રેલ્વેએ સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૩૬૨૪/૨૦૧૧ અને ૪૨૬૧/૨૦૧૧ થી ૪૨૬૭/૨૦૧૧ તરીકે અરજીઓનું બીજું જૂથ દાખલ કર્યું.

૨.૧૩ અરજીઓના ઉક્ત જૂથનો નિકાલ તારીખ ૦૬/૦૫/૨૦૧૧ ના હુકમ દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો જેના દ્વારા બાબતને વિદ્વાન કોર્ટમાં આગળની કાર્યવાહી માટે પરત મોકલવામાં આવી હતી. ઉક્ત તારીખ ૦૬/૦૫/૨૦૧૧ ના હુકમનો સંબંધિત ભાગ આ પ્રમાણે છે:—

"૬.૦૨. સંબંધિત પક્ષકારો તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટોને સાંભળ્યા પછી, એવું જણાય છે કે અરજદારો મૂળ ચુકાદાના દેવાદાર વતી મુખ્ય વિવાદ એ છે કે જંગમ વોરંટ જારી કરતી વખતે વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટે અરજદારો – ચુકાદાના દેવાદારો દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓ અને અરજદારો ચુકાદાના દેવાદારો વતી સબમિટ કરવામાં આવેલી ગણતરીને ધ્યાનમાં લીધી નથી. ઉપરોક્ત બાબતનો મૂળ દાવાકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવ્યો નથી. અન્યથા પણ, વાદગ્રસ્ત હુકમોને ધ્યાનમાં લેતા,

એવું જણાય છે કે જંગમ વોરંટ જારી કરતી વખતે વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટે અરજદારો ચુકાદાના દેવાદારો વતી સબમિટ કરવામાં આવેલી ગણતરીને ધ્યાનમાં લીધી નથી અને અરજદારો ચુકાદાના દેવાદારો દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓને યોગ્ય રીતે ધ્યાનમાં લીધા નથી અને તેનો નિકાલ કર્યો નથી. સંજોગોમાં, સંબંધિત અમલીકરણ અરજીઓમાં વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટ દ્વારા અરજદારો સામે જંગમ વોરંટ જારી કરતો તારીખ ૦૩/૦૧/૨૦૧૧ નો વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ થવાને પાત્ર છે અને બાબતોને વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટમાં અરજદારો ચુકાદાના દેવાદારો દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓ અને અરજદારો દ્વારા સબમિટ કરવામાં આવેલી ગણતરીને ધ્યાનમાં લીધા પછી અને તમામ સંબંધિતોને તક આપ્યા પછી નવેસરથી યોગ્ય હુકમો પસાર કરવા માટે પરત મોકલવામાં આવે છે.

૬.૦૩. હવે, જ્યાં સુધી મૂળ દાવાકર્તાઓ તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા અરજદારોને વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટમાં વિવાદિત રકમ જમા કરાવવા અને ઉક્ત રકમને ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં રોકાણ કરવા માટે નિર્દેશ

આપવાની વિનંતીનો સંબંધ છે જેથી જે કોઈ પણ અમલીકરણ કાર્યવાહીમાં સફળ થાય તેને તે ઉપાડવાની મંજૂરી આપી શકાય, તે નોંધવાનું છે કે અમલીકરણ અરજીઓ રેફરન્સ કેસ નંબર ૧૮/૭૯ અને અન્ય રેફરન્સમાં વર્ષ ૧૯૮૩ માં વિદ્વાન રેફરન્સ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને એવોર્ડના અમલીકરણ માટે દાખલ કરવામાં આવી છે અને તેને અરજદારો દ્વારા ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૨૩/૧૯૮૩ અને અન્ય ફર્સ્ટ અપીલો દ્વારા આ કોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યા હતા, જે આ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા બરતરફ કરવામાં આવ્યા હતા અને નીચેની કોર્ટો દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને એવોર્ડની પુષ્ટિ કરવામાં આવી હતી, જોકે, ગમે તે કારણોસર અમલીકરણ અરજીઓ હજુ પણ અંતિમ રીતે નક્કી અને નિકાલ કરવામાં આવી નથી અને દાવાકર્તાઓ વિદ્વાન રેફરન્સ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૦/૦૪/૧૯૮૩ ના ચુકાદા અને એવોર્ડ મુજબ વળતર મેળવવાની રાહ જોઈ રહ્યા છે. તેથી, દાવાકર્તાઓના હિતના રક્ષણ માટે વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટમાં

અરજદારો – ચુકાદાના દેવાદારો દ્વારા વિવાદિત રકમ જમા કરાવવા માટે નિર્દેશ આપવો જોઈએ, જોકે, તે જ સમયે, અરજદારો – ચુકાદાના દેવાદારોના હિતનું રક્ષણ કરવું પણ જરૂરી છે જેથી જો આખરે તેઓ અમલીકરણ કાર્યવાહીમાં સફળ થાય, અને તે દરમિયાન, જો દાવાકર્તાઓને રકમ ઉપાડવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો અરજદારો માટે ઉક્ત રકમ વસૂલવી ખૂબ મુશ્કેલ બનશે. સંજોગોમાં, આ કોર્ટનો એવો અભિપ્રાય છે કે જો અરજદારો – ચુકાદાના દેવાદારોને વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટમાં વિવાદિત રકમ જમા કરાવવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે અને તેને નાઝિરના નામે ફિક્સડ ડિપોઝિટમાં રોકાણ કરવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે અને દાવાકર્તાઓને તેના પર જમા થઈ શકે તેવા વ્યાજને પણ ઉપાડવાની મંજૂરી આપવામાં ન આવે, તો તે ન્યાયના ઉદ્દેશ્યોને પૂરા કરશે અને બંને પક્ષોના હિતોનું રક્ષણ કરશે.

૬.૦૪. હવે, જ્યાં સુધી અવિવાદિત રકમનો સંબંધ છે, મૂળ દાવાકર્તાઓને તે ઉપાડવાની મંજૂરી આપી શકાય છે.

૬.૦૫. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં લેતા અને ઉપર જણાવેલ કારણોસર, તમામ અરજીઓ આંશિક રીતે સફળ થાય છે. સંબંધિત જંગમ વોરંટમાં ઉલ્લેખિત રકમની વસૂલાત માટે અરજદારો સામે જંગમ વોરંટ જારી કરતો સંબંધિત અમલીકરણ અરજી નંબર ૧૪/૯૬, ૨/૯૭, ૧૭/૯૬, ૧૮/૯૬, ૧૬/૯૬, ૧૫/૯૬, ૧૧/૯૬ અને ૧૦/૯૬ માં વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૦૩/૦૧/૨૦૧૧ નો વાદગ્રસ્ત હુકમ આથી રદ કરવામાં આવે છે અને તમામ બાબતોને કાયદા અનુસાર અને ગુણદોષ પર, અને હરીફ પક્ષકારો વતી કરવામાં આવેલા દાવાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી, જેમાં અરજદારો – ચુકાદાના દેવાદારો દ્વારા સબમિટ કરવામાં આવેલા વાંધા/ગણતરીનો સમાવેશ થાય છે, નવેસરથી યોગ્ય હુકમ પસાર કરવા માટે વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટમાં પરત મોકલવામાં આવે છે. દરમિયાન, અરજદારો – ચુકાદાના દેવાદારોને આથી વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટ દ્વારા જારી કરાયેલ સંબંધિત જંગમ વોરંટમાં ઉલ્લેખિત સંપૂર્ણ રકમ (જે હવે રદ કરવામાં આવ્યા છે અને બાબતો પરત મોકલવામાં આવી છે)

આજથી ત્રણ મહિનાના ગાળામાં જમા કરાવવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે અને આવી ડિપોઝિટ પર વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટે તેને કોઈપણ રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં નાઝિરના નામે શરૂઆતમાં એક વર્ષના ગાળા માટે સંચિત વ્યાજ સાથે ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં રોકાણ કરવું (એટલે કે ઉક્ત ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટ પર વ્યાજ જમા થશે). જોકે, આવા રોકાણ પહેલાં મૂળ દાવાકર્તાઓને કોલમ નંબર ૫ માં સ્ટેટમેન્ટમાં ઉપર જણાવ્યા મુજબ અવિવાદિત રકમ ઉપાડવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે અને ત્યારબાદ જ બાકીની રકમ ઉપર જણાવ્યા મુજબ નાઝિરના નામે રોકાણ કરવામાં આવશે. રિમાન્ડ પર વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવી શકે તેવા અંતિમ હુકમના આધારે ચૂકવણીના સંબંધમાં વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટ દ્વારા જરૂરી આગળના હુકમો પસાર કરવામાં આવશે."

(ભાર આપવામાં આવ્યો.)

૨.૧૪ ઉપર જણાવેલ હુકમ પછી, વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટે તારીખ ૦૬/૦૫/૨૦૧૩ નો હુકમ પસાર કર્યો જે હાલની અરજીમાં વાદગ્રસ્ત છે.

૩. એ ઉદ્દેશ કરવો પણ પ્રસ્તુત છે કે કોર્ટે એમ.સી.એ. નંબર ૭૦૭/૨૦૧૦ માં તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના રોજ હુકમ પસાર કર્યા પછી અને તારીખ ૦૬/૦૫/૨૦૧૩ નો વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર થયો તે પહેલાં, અરજદાર રેલ્વેએ ઉક્ત તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના હુકમ પાછા ખેંચવા અને રિવ્યુ કરવા માટે એમ.સી.એ. નંબર ૨૮૧૬/૨૦૧૦ તરીકે બીજી એમ.સી.એ. ફાઇલ કરી હતી. ઉક્ત એમ.સી.એ. નંબર ૨૮૧૬/૨૦૧૦ નો નિકાલ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૦૪/૧૦/૨૦૧૩ ના રોજ એટલે કે તારીખ ૦૬/૦૫/૨૦૧૩ નો વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર થયાના પાંચ મહિના પછી કરવામાં આવ્યો હતો.

૪. હાલની અરજીઓની સુનાવણી સમયે અરજદાર રેલ્વેના વિદ્વાન એડવોકેટે તારીખ ૦૬/૦૫/૨૦૧૩ ના હુકમ પર પ્રહાર કર્યો અને અન્ય બાબતોની સાથે રજૂઆત કરી કે (a) જોકે રેફરન્સ કાર્યવાહીમાં પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૦/૦૪/૧૯૮૩ ના મૂળ એવોર્ડમાં, વિદ્વાન રેફરન્સ કોર્ટે ફર્સ્ટ અપીલોમાં પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના ચુકાદા અને હુકમમાં મંજૂરી આપી નથી અને હાઈકોર્ટે પણ એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળ કોઈ લાભ આપ્યો નથી, તેમ છતાં વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટે ઉક્ત દાવાને શામેલ કર્યો છે અને વાદગ્રસ્ત હુકમ હેઠળ ઉક્ત દાવા પેટે ચૂકવણીનો નિર્દેશ આપ્યો છે અને તેના દ્વારા એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટ ચુકાદા અને ડિક્રીની મર્યાદા બહાર ગઈ છે, અને; (b) એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટે વ્યાજના ઘટકની ગણતરી એવી રીતે કરી છે કે વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટે વ્યાજ પર વ્યાજ મંજૂર કર્યું છે જોકે, એક્ટની જોગવાઈઓ

હેઠળ, આવો દાવો મંજૂર કરવાની પરવાનગી નથી અને ઉક્ત નિર્દેશ અન્યાયી છે અને; (c) ડિકી ફાઇલ કરવામાં ન આવી હોવાથી અમલીકરણની કાર્યવાહી અને વાદગ્રસ્ત હુકમ કાયદાની દ્રષ્ટિએ ખરાબ અને ટકી ન શકે તેવા છે કારણ કે તે ડિકી અથવા તેની પ્રમાણિત નકલ ફાઇલ કરવાની જરૂરિયાતને અવગણે છે. સુનાવણીના સમયે, ઉપર જણાવેલ ત્રણ રજૂઆતો કરવામાં આવી છે અને અરજદાર રેલ્વેના વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા અન્ય કોઈ રજૂઆત કરવામાં આવી નથી. અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટે ભારત હેવી ઇલેક્ટ્રિકલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ આર.એસ. અવતાર સિંહ એન્ડ કંપની (એ.આઈ.આર. ૨૦૧૩ એસ.સી. ૨૫૨) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય પર પણ આધાર રાખ્યો હતો. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે ગુરપ્રીત સિંહ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા (૨૦૦૬ [૮] એસ.સી.સી. ૪૫૭) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતનો નિર્ણય આ કેસની હકીકતોમાં લાગુ પડતો નથી.

પ. સામાવાળાઓના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી મેહુલ એસ. શાહે અરજીઓનો વિરોધ કર્યો છે અને રજૂઆત કરી છે કે અરજદાર એ દલીલ કરવામાં ન્યાયી નથી કે જોકે રેફરન્સ કોર્ટ અને/અથવા આ કોર્ટે કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળ લાભ આપ્યો નથી, ઉક્ત લાભ આપતો હુકમ એટલે કે ઉક્ત કલમ હેઠળ દાવાકર્તાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલ દાવો ગેરવાજબી છે, તે તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના ચુકાદાના પ્રકાશમાં ખોટો છે. સામાવાળાના વિદ્વાન એડવોકેટે વધુમાં રજૂઆત કરી કે તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના ચુકાદા હેઠળ હાઈકોર્ટે તમામ કાનૂની લાભો આપ્યા હતા

જે દાવાકર્તાઓને એક્ટ હેઠળ ઉપલબ્ધ હશે અને વિદ્વાન એડિઝક્યુટીંગ કોર્ટે ઉક્ત લાભ આપવામાં કોઈ ભૂલ કરી નથી. તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી કે અરજદાર રેલ્વે એવો દાવો કરવામાં ન્યાયી નથી કે વિદ્વાન કોર્ટે વ્યાજ પર વ્યાજની મંજૂરી આપી છે. ડિક્રીની પ્રમાણિત નકલ ફાઇલ કરવાની જરૂરિયાતનું કથિત રીતે પાલન ન થયું હોવા છતાં વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરવાની કોર્ટની કાર્યવાહી સામે અરજદારના વાંધાના સંબંધમાં, સામાવાળા દાવાકર્તાઓના વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી કે આ કોર્ટે, સંબંધિત સમયે, સ્પષ્ટપણે સ્પષ્ટ કર્યું હતું કે ચુકાદાની પ્રમાણિત નકલ અને ફરાદ અને બીલ ઓફ કોસ્ટ અમલીકરણના હેતુ માટે ડિક્રીની પ્રમાણિત નકલ ફાઇલ કરવાની જરૂરિયાત માટે પૂરતા રહેશે. સામાવાળા દાવાકર્તાઓના વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી હતી કે ફર્સ્ટ અપીલોમાં ચુકાદાની પ્રમાણિત નકલ, અને ફરાદની પ્રમાણિત નકલ અને બીલ ઓફ કોસ્ટ પહેલેથી જ ફાઇલ કરવામાં આવ્યા છે અને તે જરૂરિયાતનું પાલન કરવામાં આવ્યું છે, વધુ ખાસ કરીને મિસ. સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૭૦૭/૨૦૧૦ માં તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના હુકમમાં વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા કરવામાં આવેલી સ્પષ્ટતા મુજબ.

૬. મેં અરજદાર રેલ્વેના વિદ્વાન એડવોકેટને સાંભળ્યા છે. મેં વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમોને પણ ધ્યાનમાં લીધા છે જેનો વિદ્વાન એડવોકેટો દ્વારા સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે અને તેના પર આધાર રાખવામાં આવેલ છે અને ડિવિઝન બેન્ચે ફર્સ્ટ અપીલોના જૂથમાં પસાર કરવામાં આવેલા સમાન

ચુકાદા અને હુકમ અને વિદ્વાન એડવોકેટો દ્વારા સંદર્ભિત અને આધાર રાખવામાં આવેલા અન્ય દસ્તાવેજોને પણ ધ્યાનમાં લીધા છે.

૭. સુવિધા ખાતર ત્રીજી રજૂઆત (એટલે કે ઉપર (c) માં જણાવેલ વાંધો) પહેલા ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે. તે બાબતે એ ઉદ્દેખ કરવો પ્રસ્તુત છે કે ઉક્ત વાંધો અરજદાર રેલ્વે દ્વારા અગાઉના પ્રસંગે એટલે કે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૫૧૧૧/૨૦૦૮ અને સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૫૧૨૨/૨૦૦૮ માં ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો જેમાં આ કોર્ટે તારીખ ૧૬/૧૦/૨૦૦૮ નો હુકમ પસાર કર્યો હતો અને અન્ય બાબતોની સાથે અવલોકન કર્યું હતું કે:-

"૭. સંબંધિત પક્ષકારો વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટોને સાંભળ્યા. શરૂઆતમાં, એ નોંધવું જરૂરી છે કે સામાવાળા-મૂળ દાવાકર્તાઓએ તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના ચુકાદા અને હુકમના આધારે ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૨૭/૧૯૮૩ સાથે ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૧૮ થી ૧૯૨૬ અને ૧૯૨૮ થી ૧૯૨૯/૧૯૮૩ અને તેમાં રહેલા કોસ ઓબ્જેક્શનમાં આ કોર્ટે દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને ડિકીના અમલીકરણ માટે વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટ સમક્ષ સંબંધિત લેન્ડ રેફરન્સ દરખાસ્ત કેસો રજૂ કર્યા છે. જોકે, એ સ્વીકૃત સ્થિતિ છે કે

સંબંધિત દાવાકર્તાઓ-સામાવાળાઓએ વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટ સમક્ષ ચુકાદો અને ડિકી રજૂ કર્યા નથી અને, તેથી, અરજદાર-યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, વેસ્ટર્ન રેલ્વે દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલ વાંધો યોગ્ય રીતે પાયાવાળો છે. જ્યારે કોઈ ડિકીનું અમલીકરણ માંગવામાં આવે અને લેન્ડ રેફરન્સ દરખાસ્ત કેસ ફાઇલ કરવામાં આવે, ત્યારે લેન્ડ રેફરન્સ દરખાસ્ત કેસની સાથે ચુકાદો અને ડિકી રજૂ કરવા આવશ્યક છે. જ્યાં સુધી ચુકાદો અને ડિકી રજૂ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી અમલીકરણ સાથે આગળ વધવાનો કોઈ પ્રશ્ન નથી. સંબંધિત સામાવાળાઓ-દાવાકર્તાઓ વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી છે કે તેઓ ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૨૭/૧૯૮૩ સાથે ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૧૮ થી ૧૯૨૬ અને ૧૯૨૮ થી ૧૯૨૯/૧૯૮૩ અને તેમાં રહેલા કોસ ઓબ્જેક્શનમાં આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને ડિકી વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરશે. સંજોગોમાં, તે હદ સુધી, હાલની સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશનો મંજૂર કરવી જરૂરી છે અને બાબતોને વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટમાં ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૨૭/૧૯૮૩

સાથે ફર્ટ અપીલ નંબર ૧૯૧૮ થી ૧૯૨૬ અને ૧૯૨૮ થી ૧૯૨૯/૧૯૮૩ અને તેમાં રહેલા કોસ ઓબ્જેક્શનમાં આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને ડિક્રીની પ્રમાણિત નકલ રજૂ કરવા પર નવેસરથી નિર્ણય લેવા માટે પરત મોકલવી જરૂરી છે."

૭.૧ ત્યારબાદ, જ્યારે વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટના તારીખ ૧૪/૧૨/૨૦૦૯ ના હુકમને ધ્યાનમાં રાખીને, દાવાકર્તાઓએ એમ.સી.એ. નંબર ૬૮૮/૨૦૧૦ અને એમ.સી.એ. નંબર ૭૦૭/૨૦૧૦ ફાઇલ કરી, વિદ્વાન સિંગલ જજે તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના હુકમ દ્વારા સ્પષ્ટ કર્યું કે ચુકાદાની પ્રમાણિત નકલ અને ફરાદ અને બીલ ઓફ કોસ્ટ અમલીકરણના હેતુ માટે પૂરતા ગણવા જોઈએ. ઉક્ત હુકમનો સંબંધિત ભાગ આ પ્રમાણે છે:—

"૨. રજિસ્ટ્રીએ અગાઉ તારીખ ૩૧/૦૩/૨૦૧૦ ના રોજ રિપોર્ટ રજૂ કરીને જણાવ્યું હતું કે સંબંધિત સમયે રજિસ્ટ્રીએ ડિક્રી, ફાઇનલ રીટ, બીલ ઓફ કોસ્ટ અને ફરાદ તૈયાર કર્યા હતા અને તે સંબંધિત નીચલી કોર્ટમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા અને તે સમયગાળા દરમિયાન તેની પ્રમાણિત નકલ પણ મેળવેલ છે અને નીચલી કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરેલ છે.

જોકે, અરજદારો મૂળ સામાવાળા નંબર ૧ તરફથી હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી મેહુલ શાહે રજૂઆત કરી છે કે ટ્રાયલ કોર્ટ અમલીકરણના હેતુ માટે રજિસ્ટ્રી દ્વારા તૈયાર કરાયેલ અને પૂરા પાડવામાં આવેલ ડિકી, ફાઈનલ રીટ, બીલ ઓફ કોસ્ટ અને ફરાદને ધ્યાનમાં લેતી નથી. તેથી રજિસ્ટ્રી પાસેથી વધુ રિપોર્ટ મંગાવવામાં આવ્યો હતો અને એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે તેથી ડિકી, ફાઈનલ રીટ, બીલ ઓફ કોસ્ટ અને ફરાદ આજથી ૩ (ત્રણ) અઠવાડિયાના ગાળામાં તૈયાર કરીને સંબંધિત પક્ષકારોને આપવામાં આવશે. જ્યારે અને જ્યારે સંબંધિત પક્ષકારોને હાઈકોર્ટ એપેલેટ સાઈડ રૂલ્સ મુજબ રજિસ્ટ્રી દ્વારા નવા બીલ ઓફ કોસ્ટ અને ફરાદ પૂરા પાડવામાં આવે, ત્યારે કોઈપણ પક્ષ એક્ટિવિટીંગ કોર્ટ સમક્ષ રજૂ કરી શકે છે અને કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં, વિદ્વાન એક્ટિવિટીંગ કોર્ટને આથી નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે તેને ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૨૩/૧૯૮૩ માં કોસ ઓબ્જેક્શન સાથે પસાર કરવામાં આવેલા ચુકાદા અને ડિકીના અમલીકરણના હેતુ માટે ડિકી, બીલ ઓફ કોસ્ટ

તરીકે ગણવામાં આવે અને તે મુજબ અમલીકરણ અરજી સાથે આગળ વધે."

૭.૨ એમ.સી.એ. નંબર ૭૦૭/૨૦૧૦ અને એમ.સી.એ. નંબર ૬૮૮/૨૦૧૦ માં તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના હુકમના પ્રકાશમાં, જે નિર્દેશ/સ્પષ્ટતા આપે છે કે "કોર્ટને આથી નિર્દેશ આપવામાં આવે છે કે તેને અમલીકરણના હેતુ માટે ડિકી, બીલ ઓફ કોસ્ટ તરીકે ગણવામાં આવે.....", વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટ અમલીકરણ કાર્યવાહી સાથે આગળ વધી.

૭.૩ જ્યારે કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આવી હતી અને જ્યાં સુધી વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટે વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કર્યો ત્યાં સુધી, એમ.સી.એ. નંબર ૭૦૭/૨૦૧૦ માં ઉક્ત તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ નો હુકમ અમલમાં હતો. વાસ્તવમાં ઉક્ત તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ નો હુકમ હાલના અરજદારોએ ઉપરોક્ત એમ.સી.એ. નંબર ૨૮૧૬/૨૦૧૦ ફાઇલ કર્યા પછી પણ અમલમાં રહ્યો હતો કારણ કે તે પેન્ડન્સી દરમિયાન ન તો ઉક્ત હુકમ રદ કરવામાં આવ્યો હતો કે ન તો ઉક્ત તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના હુકમના અમલ પર સ્ટે આપતો કોઈ હુકમ એમ.સી.એ. નંબર ૨૮૧૬/૨૦૧૦ માં પસાર કરવામાં આવ્યો હતો. આમ, તારીખ ૦૬/૦૫/૨૦૧૩ નો વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરતી વખતે વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટે તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના હુકમના પ્રકાશમાં કામ કર્યું હતું. હકીકત એ છે કે વિદ્વાન કોર્ટે વાસ્તવમાં હાઈકોર્ટના તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના હુકમ દ્વારા આપેલા નિર્દેશ મુજબ કામ કર્યું હોવાથી,

વાદગ્રસ્ત હુકમ અને/અથવા એમ.સી.એ. નંબર ૭૦૭/૨૦૧૦ માં તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના ઉક્ત નિર્દેશ મુજબ અમલીકરણ કાર્યવાહી સાથે આગળ વધવાની વિદ્વાન કોર્ટની કાર્યવાહીમાં કોઈ ભૂલ શોધી શકાય નહીં.

૮. ડિકી ફાઇલ કરવામાં આવી નથી તેવી અરજદારની ફરિયાદના સંબંધમાં એમ.સી.એ. નંબર ૭૦૭/૨૦૧૦ માં તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના હુકમમાં આ કોર્ટના અવલોકન અને નિર્દેશને યાદ કરવા યોગ્ય છે. ઉપરોક્ત પાસાઓને ધ્યાનમાં લીધા પછી, આ કોર્ટે ફરીથી રજિસ્ટ્રી પાસેથી ખુલાસો/રિપોર્ટ મંગાવ્યો. આ સંદર્ભમાં રજિસ્ટ્રીએ આ કોર્ટને જાણ કરી છે કે:-

"આ સંબંધમાં, આદરપૂર્વક સબમિટ કરવામાં આવે છે કે, ઉપરોક્ત ફર્સ્ટ અપીલોના નિકાલ બાદ, રજિસ્ટ્રીએ ફરાદ પર ડિકીલ હુકમનો ડ્રાફ્ટ અને બીલ ઓફ કોસ્ટ્સનો ડ્રાફ્ટ પણ તૈયાર કર્યો હતો અને ગુજરાત હાઈકોર્ટ રૂલ્સ, ૧૯૯૩ ના નિયમ ૧૩૮ હેઠળ પૂરી પાડવામાં આવેલી યોગ્ય પ્રક્રિયાને અનુસર્યા પછી, ઉક્ત ફરાદ હુકમ અને બીલ ઓફ કોસ્ટ્સ પર તારીખ ૦૪/૦૯/૧૯૯૬ ના રોજ ડેપ્યુટી રજિસ્ટ્રાર અને ટેકિંગ ઓફિસર દ્વારા સહી કરવામાં આવી હતી અને તેને તારીખ ૧૧/૦૩/૧૯૯૭ ના રોજ ડિકી ડિસ્પેચ નંબર ૪૨૯૨/૧૯૯૭ દ્વારા ટ્રાયલ કોર્ટમાં મોકલવામાં આવ્યો હતો.

આ સંબંધમાં, વધુમાં સબમિટ કરવામાં આવે છે કે, માનનીય કોર્ટના ઉપરોક્ત નિર્દેશ મુજબ, ફરાદ પર ડિકીલ હુકમ અને બીલ ઓફ કોસ્ટ્સ ૩૦ એપ્રિલ, ૨૦૧૦ ના રોજ ફરીથી તૈયાર કરવામાં આવ્યા હતા અને બીલ ઓફ કોસ્ટ્સની નીચે, વિદ્વાન એડવોકેટ્સ શ્રી એમ.આર. આનંદ, શ્રી જે.આર. નાણાવટી અને શ્રી એલ.આર. પુજારી, એ.જી.પી. એ ઓફિસ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવેલ તેમની મંજૂરીના પ્રતીક તરીકે સહી કરી છે (Flag-'A'). ઉક્ત ફરાદ પરનો ડિકીલ હુકમ, બીલ ઓફ કોસ્ટ્સ અને ફાઈનલ રીટ પર ડેપ્યુટી રજિસ્ટ્રાર અને ટેકિંગ ઓફિસર દ્વારા યોગ્ય રીતે સહી કરવામાં આવી હતી અને તારીખ ૦૫ મે ૨૦૧૦ ના રોજ ડિકી ડિસ્પેચ નંબર ૩૩૯૦/૨૦૧૦ દ્વારા ટ્રાયલ કોર્ટમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા."

૮.૧ રજિસ્ટ્રીએ જાણ કરી છે કે તેણે હાઈકોર્ટ ઓફ ગુજરાત રૂલ્સ ૧૯૯૩ ના નિયમ ૧૩૮ હેઠળ નિર્ધારિત પ્રક્રિયાનું પાલન કર્યું છે. એ પણ સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું છે કે ડિકીલ હુકમનો ડ્રાફ્ટ અને બીલ ઓફ કોસ્ટનો ડ્રાફ્ટ અપીલકર્તા અને પ્રતિસ્પર્ધીના વિદ્વાન એડવોકેટોને બતાવવામાં આવ્યા હતા અને વિદ્વાન એડવોકેટોએ તેને મંજૂર પણ કર્યા હતા અને ત્યારબાદ તેના પર ડેપ્યુટી રજિસ્ટ્રાર

અને ટેકિંગ ઓફિસર દ્વારા યોગ્ય રીતે સહી કરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ ડિક્રી, ડિક્રીલ હુકમ અને ફરાદ સાથે ફાઈનલ રીટ તારીખ ૦૫/૦૫/૨૦૧૦ ના રોજ ટ્રાયલ કોર્ટમાં મોકલવામાં આવ્યા હતા. રજિસ્ટ્રીએ એ પણ સ્પષ્ટ કર્યું છે કે ડિક્રી વિભાગે નિર્ધારિત પ્રક્રિયા હાથ ધરી હતી અને ઉક્ત સામગ્રી વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટને મોકલી હતી તે આ બીજી વખત હતું. આ બાબતે ધ્યાનમાં લેતા અને દાવાકર્તાઓને રકમની વહેંચણી ઘણા વર્ષોથી પેનિંગ છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, કોર્ટ સ્પષ્ટ કરવું યોગ્ય માને છે કે વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટ ઉપરોક્ત બે સિવિલ અરજીઓમાં આ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના હુકમ મુજબ કાર્ય કરવું જોઈએ. ઉપરોક્ત કારણોસર વાદગ્રસ્ત હુકમ અરજદાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા કારણોસર રદ થવાને પાત્ર નથી.

૯. અન્ય બે રજૂઆતોના સંબંધમાં હરીફ રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લેતા, એ નોંધવું યોગ્ય અને પ્રસ્તુત છે કે એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળના લાભના સંબંધમાં, અરજદાર દ્વારા એવા આધાર પર વિવાદ ઉઠાવવામાં આવ્યો છે કે ફર્ટ અપીલોમાં, આ કોર્ટે એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળનો લાભ આપ્યો નથી, અને રેફરન્સ કોર્ટે પણ ઉક્ત લાભ આપ્યો નથી, તેથી એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટ ઉક્ત લાભ આપી શકે નહીં.

૧૦. આગળ વધતા પહેલા એ ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય છે કે અરજદારના વિદ્વાન વકીલે સુનાવણી સમયે મૌખિક રજૂઆતો દ્વારા વિવાદ ઉઠાવ્યો હતો જોકે

અરજીમાં "ગ્રાઉન્ડ્સ" શીર્ષક હેઠળ સ્પષ્ટ શબ્દોમાં કોઈ ચોક્કસ રજૂઆત કરવામાં આવી નથી.

૧૦.૧ આ બાબતે એ ઉલ્લેખ કરવો અસ્થાને નહીં હોય કે અરજીઓના આ જૂથમાં આવો વાંધો/રજૂઆત ઉઠાવવામાં આવી નથી અને વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટ સમક્ષ અરજદારો દ્વારા ફાઈલ કરવામાં આવેલા તારીખ ૧૧/૦૧/૨૦૧૩ ના જવાબને જોતા પ્રથમ દ્રષ્ટિએ એવું જણાય છે કે વિદ્વાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટ સમક્ષ આવો વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો ન હતો. વધુમાં, અરજદારની તારીખ ૨૫/૦૩/૨૦૧૩ ની લેખિત દલીલો જોતા પણ પ્રથમ દ્રષ્ટિએ એવું જણાય છે કે ઉક્ત તારીખ ૨૫/૦૩/૨૦૧૩ ની લેખિત દલીલોમાં પણ ઉક્ત રજૂઆત કરવામાં આવી ન હતી. તેવી જ રીતે વાદગ્રસ્ત હુકમને જોતા પણ પ્રથમ દ્રષ્ટિએ એવું જણાય છે કે કદાચ તે તબક્કે પણ ઉક્ત રજૂઆત કરવામાં આવી ન હતી. જોકે, હવે અરજદાર ઈચ્છે છે કે ઉક્ત રજૂઆતના પ્રકાશમાં વાદગ્રસ્ત હુકમની તપાસ થવી જોઈએ અને તેને રદ કરવો જોઈએ. તેથી, અરજદાર રેલ્વેના વિદ્વાન એડવોકેટને સામાવાળાઓના વાંધાનો જવાબ આપવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું કે જ્યારે અરજીમાં રજૂઆત કરવામાં આવી નથી, ત્યારે ઉક્ત રજૂઆતને ધ્યાનમાં લેવી જોઈએ નહીં.

૧૦.૨ આ બાબતે, અરજદારના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે શરૂઆતના તબક્કે એટલે કે જ્યારે અરજદારે અમલીકરણ અરજીના જવાબમાં તેનો પ્રારંભિક જવાબ ફાઈલ કર્યો હતો ત્યારે અરજદારે વાંધો ઉઠાવ્યો હતો અને ઉક્ત

સી.આર.એ. માં પણ ઉક્ત વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો. અરજદારના વિદ્વાન વકીલે દરખાસ્ત અને સી.આર.એ. ના મેમોના જવાબમાં અરજદાર રેલ્વે દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલા જવાબો/વાંધાઓ પર આધાર રાખ્યો હતો. તેમણે વધુમાં દલીલ કરી હતી કે ઉક્ત વાંધો કાયદાનો પ્રશ્ન છે અને આ તબક્કે ઉઠાવી શકાય છે અને તેથી પણ ઉક્ત રજૂઆત ઉઠાવવાની મંજૂરી આપી શકાય છે અને તેના પર વિચાર કરી શકાય છે. સામાવાળાઓના વિદ્વાન વકીલ ઉક્ત રજૂઆતો/હકીકતોનો વિરોધ કરી શક્યા નથી.

૧૦.૩ આ તબક્કે એ પણ ધ્યાનમાં લેવું પ્રસ્તુત છે કે રેકૉર્ડ પરથી એવું પણ જણાયું હતું કે દાવાકર્તાઓએ ઉક્ત ફર્સ્ટ અપીલોમાં દાખલ કરેલા તેમના કોસ ઓબ્જેક્શનમાં ઉક્ત લાભનો દાવો કર્યો ન હતો. આમ, જ્યારે ડિવિઝન બેન્ચે ઉક્ત ફર્સ્ટ અપીલો અને કોસ ઓબ્જેક્શનનો નિર્ણય કર્યો, ત્યારે ઉક્ત દાવો (એટલે કે એક્ટની કલમ ૨૩(૧A) હેઠળના લાભ માટેનો દાવો કોસ ઓબ્જેક્શનમાં ઉલ્લેખિત ન હતો. આ સંદર્ભમાં સામાવાળાઓના વિદ્વાન વકીલે સામાવાળાઓ દ્વારા મૂળ/શરૂઆતમાં ફાઈલ કરવામાં આવેલી અમલીકરણ અરજીઓ પર આધાર રાખ્યો હતો અને તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે અમલીકરણ કાર્યવાહીની શરૂઆતથી જ સામાવાળાઓ દ્વારા આ દાવો ઉઠાવવામાં આવ્યો છે. ઉક્ત હકીકતલક્ષી પાસાનો અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવ્યો નથી.

૧૦.૪ ઉક્ત હકીકતો, રજૂઆતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને ઉક્ત મુદ્દો કાયદાનો પ્રશ્ન છે અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય દ્વારા પણ આવરી લેવામાં આવ્યો છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, કોર્ટે અરજદાર અને સામાવાળાઓને તક આપી હતી અને અરજદારને ઉક્ત રજૂઆત ઉઠાવવાની મંજૂરી આપી હતી અને સામાવાળાઓને પણ ઉક્ત રજૂઆતનો વિરોધ કરવાની મંજૂરી આપી હતી જેને હાલના હુકમમાં ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા છે અને તેનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો છે.

૧૦.૫ આ પૃષ્ઠભૂમિમાં અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટે રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટ કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળના લાભ માટેના દાવાને શામેલ કરી શકી ન હોત કારણ કે ન તો રેફરન્સ કોર્ટે ઉક્ત લાભ આપ્યો છે અને ન તો માનનીય ડિવિઝન બેન્ચે ઉક્ત લાભ આપ્યો છે અને તેથી કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળ અને તે મુજબ કોઈ રકમ ચૂકવવાપાત્ર નથી, જોકે વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટે એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળના દાવાને ધ્યાનમાં લીધો છે અને ઉક્ત લાભ પેટે ચૂકવવાપાત્ર રકમને ચૂકવવા માટે નિર્દેશિત કુલ રકમમાં શામેલ કરવામાં આવી છે, જે અન્યાયી અને મનસ્વી છે.

૧૦.૬ આ સંદર્ભમાં એ નોંધવું પણ પ્રસ્તુત છે કે તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ નો સમાન ચુકાદો પસાર કરતી વખતે ડિવિઝન બેન્ચે અપીલોના અન્ય/અગાઉના જૂથ એટલે કે ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૨૦૫૪/૧૯૮૩, ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૧૯૩૦/૧૯૮૩ અને ફર્સ્ટ અપીલ નંબર ૨૦૫૩/૧૯૮૩ અને ફર્સ્ટ અપીલ

નંબર ૨૦૫૫/૧૯૮૩ માં અગાઉના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો જેમાં સમાન સંપાદન સંસ્થા માટે અને સમાન/નજીકના વિસ્તારોમાં જમીન માટે એકટની કલમ ૪ હેઠળની સૂચના જારી કરવામાં આવી હતી તેના બજાર મૂલ્ય અને વળતરના યોગ્ય દર સાથે સંબંધિત મુદ્દા પર વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો. ઉક્ત અગાઉની અપીલોનો નિર્ણય હાઈકોર્ટ દ્વારા તારીખ ૦૭/૦૩/૧૯૮૫ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલા અલગ હુકમો દ્વારા કરવામાં આવ્યો હતો, અને ઉક્ત હુકમોને માનનીય ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૮૫ ના સમાન ચુકાદા પસાર કરતી વખતે ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા હતા અને તેના પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો. તેથી, આ કોર્ટે અરજદાર રેલ્વેના વિદ્વાન એડવોકેટને પૂછપરછ કરી હતી કે શું ઉક્ત કેસોમાં અરજદાર રેલ્વેએ એકટની કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળ લાભ ચૂકવ્યો હતો કે નહીં. ઉક્ત પ્રશ્નના જવાબમાં, અરજદાર રેલ્વેના વિદ્વાન એડવોકેટે એફિડેવિટ ફાઇલ કરી હતી જેમાં અન્ય બાબતોની સાથે જણાવ્યું હતું કે:-

"૩. હું નમ્રતાપૂર્વક સબમિટ કરું છું કે આ માનનીય કોર્ટ દ્વારા એફ.એ. નંબર ૧૯૩૦/૧૯૮૩ અને એફ.એ. નંબર ૨૦૫૫/૧૯૮૩ માં સંબંધિત કોસ ઓબ્જેક્શન સાથે આપવામાં આવેલા ચુકાદા અને હુકમ મુજબ, અરજદાર રેલ્વેએ એલ.એ.ક્યુ. એકટની કલમ ૨૮ માં પૂરા પાડવામાં આવેલ વ્યાજના વધેલા દર માટેની રકમ જમા કરાવી છે

તેમજ ઉક્ત ફર્સ્ટ અપીલોના દાવાકર્તાઓને ઉપલબ્ધ હકદાર દાવાઓ પેટે એલ.એ.ક્યુ. એક્ટની કલમ ૨૩(૨) હેઠળ ૩૦% ના દરે ઉચ્ચ સોલેશિયમ જમા કરાવ્યું છે અને અરજદાર રેલ્વેએ સમયે સમયે સુધાર્યા મુજબ લેન્ડ એકિવિઝિશન એક્ટ-૧૮૮૪ ની કલમ ૨૩(૧ A) માં પૂરા પાડ્યા મુજબ ૧૨% વાર્ષિક વળતરની કોઈ વધારાની રકમ ચૂકવી નથી કે જમા કરાવી નથી. આમ, હું અરજદાર રેલ્વે વતી સોગંદ પર જાહેર કરું છું કે અરજદારે એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) માં પૂરા પાડ્યા મુજબ તે દાવાકર્તાઓને વળતરની વધારાની રકમ ચૂકવી નથી કે જમા કરાવી નથી. હું આ માનનીય કોર્ટને રિસ્પોન્ડન્ટ નંબર ૧ દ્વારા ફાઇલ કરાયેલ સંબંધિત કોસ ઓબ્જેક્શન સાથે એફ.એ. નંબર ૧૯૩૦/૧૯૮૩ અને એફ.એ. નંબર ૨૦૫૫/૧૯૮૩ માં માનનીય હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા તારીખ ૦૭/૦૩/૧૯૯૫ ના હુકમો મુજબ રેલ્વે દ્વારા સંબંધિત દાવાકર્તાઓને ચૂકવવામાં આવેલી વધારાની રકમ દર્શાવતું પત્રક રેકૉર્ડ પર મૂકવાની પરવાનગી માંગુ છું.

૮. આ માનનીય હાઈકોર્ટને સ્પષ્ટતા તરીકે, હું નમ્રતાપૂર્વક સબમિટ કરું છું કે માનનીય ગુજરાત હાઈકોર્ટ દ્વારા એફ.એ. નંબર ૧૯૧૮/૮૩ થી ૧૯૨૮/૧૯૮૩ અને ૧૯૩૪/૧૯૮૩ થી ૧૯૪૦/૧૯૮૩ માં તેમના તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના મૌખિક ચુકાદામાં અરજદાર રેલ્વે દ્વારા સંબંધિત દાવાકર્તાને એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળ ચૂકવણી કરવાના સંબંધમાં કોઈ સ્પષ્ટ બોલતો હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો નથી. એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળ દાવાકર્તાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલા આવા દાવાની અસર માટે ચોક્કસ નિર્દેશોની ગેરહાજરીમાં, આ માનનીય હાઈકોર્ટ અમલીકરણ કાર્યવાહીમાં દાવાકર્તાઓ દ્વારા કરવામાં આવેલ દાવો મંજૂર કરવો જોઈએ નહીં અને તે હદ સુધી, તમામ સંબંધિત રીટ અરજીઓમાં એનેક્સચર-એ પરનો વાદગ્રસ્ત હુકમ એવું ઠરાવીને રદ થવાને પાત્ર છે કે અરજદાર રેલ્વે દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી રીટ અરજીઓના જૂથના સંબંધિત દાવાકર્તાઓ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા નક્કી કર્યા મુજબ કોઈપણ રીતે

કોઈપણ સંજોગોમાં એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) ની કાનૂની
જોગવાઈઓનો લાભ મેળવવા માટે હકદાર નથી."

૧૦.૭ અરજદારની ઉપર જણાવેલ રજૂઆતનો સામાવાળાઓના વિદ્વાન વકીલ
દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો જેમણે તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના સમાન
ચુકાદામાં આ કોર્ટના અવલોકનો પર આધાર રાખ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી
કે જ્યારે અપીલો સાંભળવામાં આવી હતી અને નક્કી કરવામાં આવી હતી ત્યારે
ઉક્ત જોગવાઈ અમલમાં હોવાથી, ડિવિઝન બેન્ચે તમામ જોગવાઈઓને
ધ્યાનમાં લીધી હતી અને તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના સમાન ચુકાદામાં
અવલોકન કર્યું હતું કે:-

"ઉપર નોંધ્યા મુજબ આ કાર્યવાહીના પેન્ડન્સી દરમિયાન
લેન્ડ એક્ટિવિઝિશન એક્ટમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે"

૧૦.૮ સામાવાળાઓના વિદ્વાન વકીલે ઉક્ત સમાન ચુકાદામાં વધુ અવલોકનો
પર પણ આધાર રાખ્યો હતો એટલે કે:-

"તેના પરિણામે, ૩૦% ના દરે ઉચ્ચ સોલેશિયમ
ચૂકવવાપાત્ર બન્યું છે અને વ્યાજમાં પણ વધારો કરવામાં
આવ્યો છે. દાવાકર્તાઓ હવે ૧૯૮૪ માં સુધાર્યા મુજબ
પ્રશ્ન હેઠળની જમીનની કલમ ૨૩ (૨) તેમજ કલમ ૨૮
હેઠળના લાભો માટે હકદાર રહેશે".

૧૦.૯ સામાવાળાઓના વિદ્ધાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે ઉક્ત અવલોકન સ્પષ્ટ કરે છે કે ડિવિઝન બેન્ચે ૧૯૮૪ માં સુધારા અધિનિયમ ૬૮/૧૯૮૪ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા તમામ લાભો આપ્યા છે જેમાં એક્ટની કલમ ૨૩(૧A) હેઠળના લાભનો સમાવેશ થશે અને વિદ્ધાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટે વાદગ્રસ્ત હુકમમાં કોઈ ભૂલ કરી નથી અને એ સાચું નથી કે ડિવિઝન બેન્ચે સુધારા દ્વારા રજૂ કરાયેલા તમામ લાભો આપ્યા નથી.

૧૦.૧૦ અરજદાર અને સામાવાળાઓના વિદ્ધાન એડવોકેટની રજૂઆતો પરથી એ બહાર આવ્યું છે કે એ હકીકત વિશે કોઈ વિવાદ નથી કે વાદગ્રસ્ત હુકમ દ્વારા વિદ્ધાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટે એક્ટની કલમ ૨૩(૧A) હેઠળના લાભ પેટે ચૂકવવાપાત્ર રકમને કુલ રકમમાં શામેલ કરી છે જેના માટે વિદ્ધાન એકિઝક્યુટીંગ કોર્ટે જંગમ વોરંટ જારી કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.

૧૦.૧૧ કારણ કે ઉક્ત લાભ કાં તો એક્ટની કલમ ૪(૧) હેઠળની સૂચનાના પ્રકાશનની તારીખથી અથવા જ્યારે પ્રશ્ન હેઠળની જમીનનો કબજો લેવામાં આવે તે તારીખથી, જે વહેલું હોય, તે તારીખથી લાભ આપે છે, કલમ ૪(૧) હેઠળની સૂચનાના પ્રકાશનની તારીખ અને જે તારીખે જમીનનો કબજો લેવામાં આવ્યો હતો તે તારીખ પ્રસ્તુત બને છે અને વિવાદના સ્વરૂપને ધ્યાનમાં લેતા, જે તારીખે ઉક્ત જોગવાઈ રજૂ કરવામાં આવી હતી અને જે તારીખથી જોગવાઈ અમલમાં આવી તે તારીખ પણ પ્રસ્તુત છે.

૧૦.૧૨ આ સંદર્ભમાં, એ ઉલ્લેખ કરી શકાય છે કે કલમ ૪(૧) હેઠળની સૂચનાઓ તારીખ ૦૫/૦૭/૧૯૭૨ ના રોજ જારી કરવામાં આવી હતી, અને જમીનનો કબજો પણ તારીખ ૦૨/૦૩/૧૯૭૩ અને ૦૮/૧૧/૧૯૭૩ ના રોજ લેવામાં આવ્યો હતો. ત્યારબાદ જમીન સંપાદન અધિકારીએ એક્ટની કલમ ૧૧ હેઠળ તારીખ ૧૫/૦૩/૧૯૭૮ ના રોજ એવોર્ડ પસાર કર્યો અને વિદ્વાન રેફરન્સ કોર્ટે તારીખ ૨૦/૦૪/૧૯૮૩ ના રોજ સમાન અંતિમ એવોર્ડ પસાર કર્યો જ્યારે ઉક્ત જોગવાઈ એટલે કે એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) અધિનિયમ ૬૮/૧૯૮૪ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવી હતી અને તારીખ ૨૪/૦૯/૧૯૮૪ થી અમલમાં આવી હતી.

૧૦.૧૩ વધુમાં, ઉક્ત જોગવાઈની રજૂઆતની સાથે વિધાનસભાએ કામચલાઉ જોગવાઈ એટલે કે અધિનિયમ ૬૮/૧૯૮૪ ની કલમ ૩૦ પણ બનાવી જે આ મુજબ છે:-

"૩૦ ટ્રાન્ઝિશનલ પ્રોવિઝન્સ. (૧) મુખ્ય એક્ટની કલમ ૨૩ ની પેટા-કલમ (૧-A) ની જોગવાઈઓ, જે આ એક્ટની કલમ ૧૫ ના ખંડ (a) દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે, તે લાગુ થશે, અને લાગુ કરવામાં આવી હોવાનું માનવામાં આવશે, નીચેના સંબંધમાં પણ-

(a) ૩૦ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ (લોકસભામાં લેન્ડ એક્ટિવેશન (એમેન્ડમેન્ટ) બિલ રજૂ કરવાની તારીખ) ના રોજ મુખ્ય એક્ટ હેઠળ કોઈપણ જમીનના સંપાદન માટે પેન્ડિંગ રહેલી દરેક કાર્યવાહી જેમાં તે તારીખ પહેલાં કલેક્ટર દ્વારા કોઈ એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો ન હોય;

(b) તે તારીખ પછી શરૂ થયેલી મુખ્ય એક્ટ હેઠળ કોઈપણ જમીનના સંપાદન માટેની દરેક કાર્યવાહી, ભલે આ એક્ટના પ્રારંભ પહેલાં કલેક્ટર દ્વારા એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હોય કે ન હોય.

(૨) મુખ્ય એક્ટની કલમ ૨૩ ની પેટા-કલમ (૨) અને કલમ ૨૮ ની જોગવાઈઓ, જે અનુક્રમે આ એક્ટની કલમ ૧૫ ના ખંડ (b) અને કલમ ૧૮ દ્વારા સુધારવામાં આવી છે, તે ૩૦ એપ્રિલ ૧૯૮૨ (લોકસભામાં લેન્ડ એક્ટિવેશન (એમેન્ડમેન્ટ) બિલ ૧૯૮૨ રજૂ કરવાની તારીખ) પછી અને આ એક્ટના પ્રારંભ પહેલાં મુખ્ય એક્ટની જોગવાઈઓ હેઠળ આવા કોઈપણ એવોર્ડ સામે અપીલમાં હાઈકોર્ટ અથવા સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા કોઈપણ હુકમ અથવા કલેક્ટર અથવા કોર્ટ દ્વારા

આપવામાં આવેલા કોઈપણ એવોર્ડને પણ લાગુ પડશે,
અને લાગુ કરવામાં આવી હોવાનું માનવામાં આવશે.

(૩) મુખ્ય એક્ટની કલમ ૩૪ ની જોગવાઈઓ, જે આ
એક્ટની કલમ ૨૦ દ્વારા સુધારવામાં આવી છે, તે નીચેના
સંબંધમાં પણ લાગુ પડશે, અને લાગુ કરવામાં આવી
હોવાનું માનવામાં આવશે,

(a) દરેક કેસ જેમાં મુખ્ય એક્ટ હેઠળ સંપાદિત કરવામાં
આવેલી કોઈપણ જમીનનો કબજો ૩૦ એપ્રિલ, ૧૯૮૨
(લોકસભામાં લેન્ડ એક્ટિવિઝિશન (એમેન્ડમેન્ટ) બિલ
૧૯૮૨ રજૂ કરવાની તારીખ) પહેલાં લેવામાં આવ્યો હતો,
અને આવા સંપાદન માટે વળતરની રકમ તે તારીખ સુધી
મુખ્ય એક્ટની કલમ ૩૧ હેઠળ ચૂકવવામાં આવી ન હતી
અથવા જમા કરવામાં આવી ન હતી, તે તારીખથી અને
તેના પર અમલી બનશે; અને

(b) દરેક કેસ જેમાં તે તારીખે અથવા તે પછી પણ આ
એક્ટના પ્રારંભ પહેલાં ઉક્ત કલમ ૩૧ હેઠળ વળતરની
રકમ ચૂકવ્યા અથવા જમા કર્યા વગર આવો કબજો

લેવામાં આવ્યો હતો, જે કબજો લેવાની તારીખથી અને તેના પર અમલી બનશે."

૧૦.૧૪ ઉક્ત જોગવાઈના સાદા વાંચન પરથી એ બહાર આવે છે કે (a) ઉક્ત જોગવાઈ કામચલાઉ જોગવાઈ છે; (b) તે એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળની જોગવાઈના પૂર્વવર્તી અમલીકરણની મર્યાદા નક્કી કરે છે; અને (c) જોકે ઉક્ત કલમ ૩૦ અલગ એક્ટ એટલે કે સુધારા અધિનિયમ ૬૮/૧૯૮૪ માં સમાવિષ્ટ છે, મુખ્ય એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) અને સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦(૧) ને સાથે વાંચવી જોઈએ.

૧૦.૧૫ સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦ ની પેટા કલમ (૧) જમીન સંપાદન કાર્યવાહીને બે શ્રેણીઓમાં વિભાજિત કરે છે એટલે કે ૩૦/૦૪/૧૯૮૨ પહેલાં શરૂ થયેલી કાર્યવાહી અને ૩૦/૦૪/૧૯૮૨ પછી શરૂ થયેલી કાર્યવાહી. કલમ ૩૦(૧) નો ખંડ (a) ૩૦/૦૪/૧૯૮૨ પહેલાં શરૂ થયેલી કાર્યવાહી સાથે વ્યવહાર કરે છે જ્યારે ખંડ (b) ૩૦/૦૪/૧૯૮૨ પછી શરૂ થયેલી કાર્યવાહી સાથે વ્યવહાર કરે છે. ભૂતપૂર્વ પેટા-ખંડ તે કાર્યવાહીઓ માટે પ્રસ્તુત છે જે ૩૦/૦૪/૧૯૮૨ પહેલાં શરૂ થઈ હતી જેમાં કલેક્ટર દ્વારા ૩૦/૦૪/૧૯૮૨ પહેલાં એવોર્ડ પસાર કરવામાં આવ્યો ન હતો. એટલે કે (i) જે કાર્યવાહી ૩૦/૦૪/૧૯૮૨ ના રોજ કલેક્ટર સમક્ષ પેન્ડિંગ હતી અને કલેક્ટરે ૩૦/૦૪/૧૯૮૨ પછી પરંતુ સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખ પહેલાં એવોર્ડ પસાર કર્યો હતો અને (ii) જે કાર્યવાહીમાં સુધારા અધિનિયમના

પ્રારંભની તારીખ પછી કલેક્ટર દ્વારા એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો, તે કલમ ૩૦(૧) ના ખંડ (a) હેઠળ આવરી લેવામાં આવે છે. જ્યારે, કલમ ૩૦(૧) નો ખંડ (b) (i) જે કાર્યવાહી ૩૦/૦૪/૧૯૮૨ પછી શરૂ થઈ હતી અને જેમાં સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભ પહેલાં એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો અને (ii) તે કાર્યવાહીઓ જેમાં સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભ પછી એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો, તેને આવરી લે છે. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા વધુમાં સમજાવવામાં આવ્યું છે કે: "કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) અને (૨) માં શબ્દપ્રયોગમાં તફાવત માત્ર કલમ ૩૦(૧) હેઠળ કલમ ૨૩(૧ A) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓને આપવામાં આવેલી પૂર્વવર્તી અસરોની મર્યાદિત પ્રકૃતિ સૂચવે છે જે કલમ ૩૦(૨) હેઠળ કલમ ૨૩(૨) અને ૨૮ ની જોગવાઈઓને આપવામાં આવેલી અસરોની તુલનામાં છે." (જુઓ ૧૯૯૪ [૫] એસ.સી.સી. ૫૯૩)

૧૦.૧૬ આ સંદર્ભમાં અને આ પૃષ્ઠભૂમિમાં એ યાદ રાખવું યોગ્ય છે કે હાલના કેસમાં ન માત્ર કલમ ૪(૧) હેઠળની સૂચના તારીખ ૦૫/૦૭/૧૯૭૨ ના રોજ (એટલે કે સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦(૧) હેઠળ ઉલ્લેખિત કટ-ઓફ તારીખ પહેલાં અને કલમ ૨૩(૧ A) અમલમાં આવી તે તારીખ પહેલાં) જારી કરવામાં આવી હતી પરંતુ કલેક્ટરે તારીખ ૧૫/૦૩/૧૯૭૮ ના રોજ એવોર્ડ પણ પસાર કર્યો હતો એટલે કે સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦(૧) હેઠળ ઉલ્લેખિત કટ-ઓફ તારીખ પહેલાં અને કલમ ૨૩(૧ A) અમલમાં આવી તે તારીખ પહેલાં. હાલના કેસમાં એક વધારાની હકીકત છે જે પ્રસ્તુત છે એટલે કે

રેફરન્સ કોર્ટે તારીખ ૨૦/૦૪/૧૯૮૩ ના રોજ અંતિમ ચુકાદો અને એવોર્ડ પસાર કર્યો હતો એટલે કે ૨૪/૦૯/૧૯૮૪ ના રોજ જ્યારે ઉક્ત કલમ ૨૩(૧ A) અમલમાં આવી તે પહેલાં.

૧૦.૧૭ આવી હકીકતો હોવા છતાં અને ઉપર જણાવેલ કામચલાઉ જોગવાઈ એટલે કે અધિનિયમ ૬૮/૧૯૮૪ (એટલે કે સુધારા અધિનિયમ) ની કલમ ૩૦ હોવા છતાં અને કે.એસ. પરિપૂર્ણન (૧૯૯૪ [૫] એસ.સી.સી. ૫૯૩) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણય હોવા છતાં અરજદાર રેલ્વે અને સામાવાળા દાવાકર્તાઓએ સુનાવણીના સમયે (અને અરજીમાં પણ) માત્ર એક જ આધાર પર રજૂઆતો કેન્દ્રિત કરી હતી (એટલે કે રેફરન્સ કોર્ટ અને હાઈકોર્ટે ઉક્ત લાભ આવ્યો નથી તેથી ઉક્ત લાભને ધ્યાનમાં લઈ શકાય નહીં) અને સુધારા અધિનિયમ ૬૮/૧૯૮૪ ની કલમ ૩૦ હેઠળની જોગવાઈના પ્રકાશમાં કોઈ રજૂઆત કરી ન હતી. જોકે જે પ્રસ્તુત અને ધ્યાનમાં લેવું જરૂરી છે તે અધિનિયમ નંબર ૬૮/૧૯૮૪ ની કલમ ૩૦ હેઠળની જોગવાઈઓ છે અને કોર્ટ અધિનિયમ નંબર ૬૮/૧૯૮૪ ની કલમ ૩૦ હેઠળની કામચલાઉ જોગવાઈને ધ્યાનમાં લેવા અને કે.એસ. પરિપૂર્ણ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કેરળ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયને પણ ધ્યાનમાં લેવા માટે બંધાયેલી છે. એ ઉદ્દેશ કરવો પ્રસ્તુત છે કે વાસ્તવમાં અધિનિયમ ૬૮/૧૯૮૪ ની કલમ ૩૦ ની કામચલાઉ જોગવાઈના પ્રકાશમાં, જે આધાર પર વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો છે, તેને બહુ સુસંગતતા નથી.

૧૦.૧૮ કે.એસ. પરિપૂરન વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કેરળ ના ઉપરોક્ત કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એ પ્રશ્નની તપાસ કરી હતી કે શું એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળનો લાભ સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦ ની પેટા કલમ (૧) ના ખંડ (a) અને (b) માં ઉલ્લેખિત બાબતો પૂરતો મર્યાદિત છે અથવા તે દરેક કેસમાં આપવાનો છે જ્યાં ૨૪/૦૯/૧૯૮૪ (સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખ) ના રોજ રેફરન્સ કોર્ટ સમક્ષ રેફરન્સ પેઝિંગ હતો, કલેક્ટર દ્વારા જે તારીખે એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો તે ધ્યાનમાં લીધા વગર, અને સર્વોચ્ચ અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે અવલોકન કર્યું કે:-

"૪૬. બેન્ચ દ્વારા જે પ્રશ્નની તપાસ કરવાની જરૂર છે તે છે: શું કલમ ૨૩(૧-A) હેઠળ બજાર મૂલ્ય પર વાર્ષિક ૧૨% લેખે ચૂકવવાપાત્ર વધારાની રકમ સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (a) અને (b) માં ઉલ્લેખિત બાબતો પૂરતી મર્યાદિત છે અથવા તે દરેક કેસમાં આપવાની છે જ્યાં ૨૪ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૮૪ (સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખ) ના રોજ રેફરન્સ કોર્ટ સમક્ષ રેફરન્સ પેઝિંગ હતો, કલેક્ટર દ્વારા જે તારીખે એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો તે ધ્યાનમાં લીધા વગર.

૬૯. કલમ ૨૩(૧-A) ની જોગવાઈઓનું અર્થઘટન ઉપર જણાવેલ સિદ્ધાંતના પ્રકાશમાં કરવું જોઈએ. જો આ રીતે અર્થઘટન કરવામાં આવે, તો તે સ્પષ્ટ થશે કે કલમ ૨૩(૧-A) હેઠળ વળતરના રૂપમાં વધારાની રકમ ચૂકવવાની જવાબદારી લાદવામાં આવી છે. સુધારા અધિનિયમ દ્વારા ઉક્ત જોગવાઈના અમલીકરણ પહેલાં આવી કોઈ જવાબદારી અસ્તિત્વમાં ન હતી. જો ઉક્ત જોગવાઈ સંપાદન કાર્યવાહી પર લાગુ કરવામાં આવે છે જે તેના કાયદા બનતા પહેલા શરૂ થઈ હતી અને વળતરની ચૂકવણીની બાબતમાં વધારાની જવાબદારી લાદવામાં આવે છે, તો તેની અસર એ થશે કે ઉક્ત જોગવાઈ અગાઉ પૂરા થયેલા વ્યવહારોના સંબંધમાં પૂર્વવર્તી રીતે કાર્ય કરશે. તેથી, અમે જોરા સિંહ (૧૯૯૨ (૧) એસ.સી.સી. ૬૭૩) માં વ્યક્ત કરેલા અભિપ્રાય સાથે સંમત થઈ શકતા નથી કે જો કલમ ૨૩(૧-A) નું અર્થઘટન સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખે રેફરન્સ કોર્ટ સમક્ષ પેનિડિંગ કાર્યવાહી પર લાગુ કરવા તરીકે કરવામાં આવે અને જેમાં રેફરન્સ કોર્ટ સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભ પછી

એવોર્ડ આપે, તો તે માત્ર ભવિષ્યલક્ષી રીતે કાર્ય કરશે અને પૂર્વવર્તી અસર ધરાવશે નહીં.

૭૪. જો કલમ ૨૩ ની પેટા-કલમ (૧-A) નું અર્થઘટન સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં કરવામાં આવે તો એવા નિષ્કર્ષ પરથી કોઈ બચાવ નથી કે કલમ ૨૩(૧-A), પોતે, સુધારા અધિનિયમના કાયદા બનતા પહેલા શરૂ થયેલી કાર્યવાહી પર કોઈ લાગુ પડતી નથી અને પેઝિંગ કાર્યવાહીમાં ઉક્ત જોગવાઈની લાગુ પડતી ખાસ કરીને સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) દ્વારા સંચાલિત થાય છે. સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) ના પરિશીલન પરથી જણાય છે કે તે જમીન સંપાદન માટેની કાર્યવાહી કે જે સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખ પહેલા શરૂ થઈ હતી તેને બે શ્રેણીઓમાં વિભાજિત કરે છે, જે કાર્યવાહી ૩૦ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ પહેલા શરૂ થઈ હતી અને જે કાર્યવાહી ૩૦ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ પછી શરૂ થઈ હતી. જ્યારે કલમ ૩૦(૧) નો ખંડ (a) ૩૦ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ પહેલા શરૂ થયેલી કાર્યવાહી સાથે વ્યવહાર કરે છે, ત્યારે ખંડ

(b) ૩૦ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ પછી શરૂ થયેલી કાર્યવાહી સાથે વ્યવહાર કરે છે. ખંડ (a) ના આધારે કલમ ૨૩(૧-A) ને ૩૦ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ પહેલા શરૂ થયેલી કાર્યવાહીમાં લાગુ કરવામાં આવી છે જો ૩૦ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ પહેલા ઉક્ત કાર્યવાહીમાં કલેક્ટર દ્વારા કોઈ એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો ન હોય. તે (a) કાર્યવાહી કે જે ૩૦ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ ના રોજ કલેક્ટર સમક્ષ પેવિંગ હતી જેમાં એવોર્ડ ૩૦ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ પછી પરંતુ સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખ પહેલા આપવામાં આવ્યો હતો, અને (b) એવી કાર્યવાહી જેમાં સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખ પછી કલેક્ટર દ્વારા એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો તેને આવરી લે છે. તેવી જ રીતે કલમ ૩૦(૧)(b) (a) કાર્યવાહી કે જે ૩૦ એપ્રિલ, ૧૯૮૨ પછી શરૂ થઈ હતી જેમાં સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભ પહેલા એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો, અને (b) એવી કાર્યવાહી જેમાં સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભ પછી એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો તેને આવરી લે છે. આમ એવું જણાય છે કે કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) ના બંને ખંડો [(a) અને (b)] સંપાદન માટેની કાર્યવાહીને

આવરી લે છે જે સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખે પેન્ડિંગ હતી અને જેને કલમ ૩૦(૧) ના આધારે કલમ ૨૩(૧-A) ની જોગવાઈઓ લાગુ કરવામાં આવી છે. જો કલમ ૨૩(૧-A), કલમ ૩૦(૧) થી સ્વતંત્ર રીતે સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખે પેન્ડિંગ રહેલી તમામ કાર્યવાહી પર લાગુ પડતી હોય, તો કલમ ૩૦(૧) ના ખંડ (a) અને (b) સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભ પહેલા શરૂ થયેલી અને આવા પ્રારંભ પહેલા પૂર્ણ થયેલી કાર્યવાહી પૂરતા મર્યાદિત હોત કારણ કે કલમ ૧૫ ના આધારે કલમ ૨૩(૧-A) ની જોગવાઈઓ સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખે કલેક્ટર સમક્ષ પેન્ડિંગ કાર્યવાહી પર લાગુ પડતી હોત. કલમ ૩૦(૧) ને એવી રીતે શબ્દબદ્ધ કરવાની કોઈ જરૂર નહોતી કે જેથી કલમ ૨૩(૧-A) ની જોગવાઈઓ સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખે કલેક્ટર સમક્ષ પેન્ડિંગ કાર્યવાહી પર લાગુ થાય. આ માત્ર એ સૂચવે છે કે કલમ ૩૦(૧) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ સિવાય, કલમ ૨૩(૧-A) સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખે કલેક્ટર સમક્ષ પેન્ડિંગ કાર્યવાહી પર લાગુ પડતી ન હોત.

૭૫. માત્ર એટલા માટે કે કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) માત્ર કલેક્ટર દ્વારા આપવામાં આવેલા એવોર્ડનો સંદર્ભ આપે છે જ્યારે કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૨) કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા એવોર્ડ તેમજ આવા એવોર્ડ સામે અપીલમાં હાઈકોર્ટ અથવા સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા હુકમનો પણ સંદર્ભ આપે છે તેનો અર્થ એ નથી કે કલમ ૨૩(૧-A) સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખે સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ પેઝિડિંગ રહેલી તમામ કાર્યવાહી પર લાગુ કરવાનો ઈરાદો હતો. કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) અને (૨) માં શબ્દપ્રયોગમાં તફાવત માત્ર કલમ ૩૦(૧) હેઠળ કલમ ૨૩(૧-A) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓને આપવામાં આવેલી પૂર્વવર્તી અસરોની મર્યાદિત પ્રકૃતિ સૂચવે છે જે કલમ ૩૦(૨) હેઠળ કલમ ૨૩(૨) અને ૨૮ ની જોગવાઈઓને આપવામાં આવેલી અસરોની તુલનામાં છે. કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ કલમ ૨૩(૧-A) ના સંદર્ભમાં આપવામાં આવેલ પૂર્વવર્તી અસરનો મર્યાદિત વ્યાપ ઉક્ત દલીલને ટેકો આપતો નથી કે આવી પૂર્વવર્તી અસરનો વ્યાપ કલમ ૨૩(૧-A) ની જોગવાઈઓમાં આવી વધુ પૂર્વવર્તી અસર

વાંચીને વધારવો જોઈએ. ઉપર જણાવેલ કારણોસર અમે એવા અભિપ્રાયના છીએ કે સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખ પહેલા શરૂ થયેલી કાર્યવાહીના સંબંધમાં કલમ ૨૩(૧-A) માત્ર તેવા કેસોમાં જ લાગુ થશે જે સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (a) અને (b) ના દાયરામાં આવે છે. આ સંદર્ભમાં કાયદાકીય અર્થઘટનના નિયમને પણ ધ્યાનમાં રાખવો જરૂરી છે કે જ્યાં કાયદો સ્પષ્ટપણે અમુક હદ સુધી પૂર્વવર્તી હોવાનો ઈરાદો ધરાવે છે; ત્યાં તેનું અર્થઘટન તેની ભાષા જેટલી જરૂરી બનાવે તેના કરતા વધારે પૂર્વવર્તી અસર ધરાવતું હોવું જોઈએ નહીં. [જુઓ: હલબરીઝ લોઝ ઓફ ઇંગ્લેન્ડ, જથી આવૃત્તિ, ભાગ ૪૪, પેરા ૮૨૪]. તેથી, કલમ ૨૩ ની પેટા-કલમ (૧-A) ની પૂર્વવર્તી અસરના વ્યાપને સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦(૧) માં નિર્દિષ્ટ મર્યાદાઓથી આગળ વધારવાની કોઈ તક નથી કે જેથી કલેક્ટર દ્વારા જે તારીખે એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો તે ધ્યાનમાં લીધા વગર મુખ્ય એક્ટની કલમ ૧૮ હેઠળના રેફરન્સ પર સિવિલ કોર્ટ સમક્ષ પેઝિંગ રહેલી સુધારા અધિનિયમના અમલમાં

આવવાની તારીખ પહેલા શરૂ થયેલી તમામ કાર્યવાહી પર તેને લાગુ કરી શકાય. ઉપર જણાવેલ કારણોસર અમે જોરા સિંહ (૧૯૯૨(૧) એસ.સી.સી. ૬૭૩) માં લેવામાં આવેલા અભિપ્રાયને સ્વીકારવામાં અસમર્થ છીએ કે કલમ ૨૩ ની પેટા-કલમ (૧-A) કલેક્ટર દ્વારા જે તારીખે એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો તે ધ્યાનમાં લીધા વગર સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખે રેકૉર્ડ્સ કોર્ટમાં પેઝિંગ રહેલી તમામ કાર્યવાહી પર લાગુ થશે. અમારા મતે, મુખ્ય એક્ટની કલમ ૨૩(૧-A) અને સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦(૧) ની જોગવાઈઓનું ફિલિપ તિયાગો (એ.આઈ.આર. ૧૯૯૦ એસ.સી. ૯૮૧) માં યોગ્ય રીતે અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું છે જેનો અર્થ એ છે કે સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખ પહેલા શરૂ થયેલી કાર્યવાહીના સંબંધમાં વધારાની રકમ ચૂકવવાની જવાબદારી સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (a) અને (b) દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલી બાબતો પૂરતી મર્યાદિત છે અને અમે ઉક્ત અભિપ્રાયને સમર્થન આપીએ છીએ.

૮૦. ઉપર જણાવેલ કારણોસર એવો નિષ્કર્ષ કાઢવો જોઈએ કે સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખ પહેલા શરૂ થયેલી સંપાદન કાર્યવાહીના સંબંધમાં એક્ટની કલમ ૨૩(૧-A) હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર વધારાની રકમની ચૂકવણી સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (a) અને (b) માં ઉલ્લેખિત બાબતો પૂરતી મર્યાદિત રહેશે. જોરા સિંહ, (૧૯૯૨ (૧) એસ.સી.સી. ૬૭૩) જ્યાં સુધી એવું ઠરાવે છે કે ઉક્ત રકમ એવા તમામ કેસોમાં ચૂકવવાપાત્ર છે જ્યાં ૨૪ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૮૪ ના રોજ રેફરન્સ કોર્ટ સમક્ષ રેફરન્સ પેન્ડિંગ હતો, કલેક્ટર દ્વારા જે તારીખે એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો તે ધ્યાનમાં લીધા વગર, તે સાચો કાયદો રજૂ કરતું નથી.

૧૧૧. સુધારા અધિનિયમ ૬૮/૧૯૮૪ ના પ્રારંભની તારીખ પહેલા શરૂ થયેલી સંપાદન કાર્યવાહીના સંબંધમાં, એક્ટની કલમ ૨૩(૧-A) હેઠળ વધારાની રકમની ચૂકવણી ઉક્ત સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) ના ખંડ (a) અને (b) માં ઉલ્લેખિત બાબતો પૂરતી મર્યાદિત રહેશે. "યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ જોરા સિંહ, (૧૯૯૨) ૧ એસ.સી.સી. ૬૭૩, જ્યાં સુધી

એવું ઠરાવે છે કે ઉક્ત રકમ એવા તમામ કેસોમાં ચૂકવવાપાત્ર છે જ્યાં ૨૪ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૮૪ ના રોજ રેફરન્સ કોર્ટ સમક્ષ રેફરન્સ પેઝિંગ હતો, કલેક્ટર દ્વારા જે તારીખે એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો તે ધ્યાનમાં લીધા વગર, તે સાચો કાયદો રજૂ કરતું નથી."

૧૦.૧૯ ઉક્ત પાસા પર યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ ગ્યાની (એ.આઈ.આર. ૨૦૧૧ એસ.સી. ૯૭૭) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ફરીથી વિચાર કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે અવલોકન કર્યું કે:-

"૬. ધ લેન્ડ એકિવિઝિશન એક્ટ, ૧૯૮૪ ની કલમ ૨૩(૧ A) ૨૪/૦૯/૧૯૮૪ થી એક્ટમાં સુધારા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી જે ૩૦/૦૪/૧૯૮૨ ના રોજ અથવા તે પછી પેઝિંગ કાર્યવાહી પર લાગુ કરવામાં આવી હતી. ઉક્ત પેટા-કલમ (૧ A) એવી જોગવાઈ કરે છે કે જમીનના બજાર મૂલ્ય ઉપરાંત, કોર્ટ દરેક કેસમાં આવી જમીનના સંબંધમાં કલમ ૪ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળની સૂચનાના પ્રકાશનની તારીખથી શરૂ કરીને કલેક્ટરના એવોર્ડની તારીખ અથવા જમીનનો કબજો લેવાની તારીખ, જે વહેલું હોય ત્યાં સુધીના સમયગાળા માટે ઉક્ત

બજાર મૂલ્ય પર વાર્ષિક બાર ટકાના દરે ગણતરી કરેલી રકમ આપશે. એક્ટની કલમ ૨૩ ની પેટા-કલમ (૨) માં "પંદર ટકા" શબ્દોના સ્થાને ૨૪/૦૯/૧૯૮૪ થી "ત્રીસ ટકા" શબ્દો મૂકવામાં આવ્યા હતા અને તે ૩૦/૦૪/૧૯૮૨ પછી આપવામાં આવેલા અમુક એવોર્ડ અને પસાર કરાયેલા હુકમોને પણ લાગુ કરવામાં આવ્યું હતું. સુનાવણી દરમિયાન અમારી સમક્ષ અપીલકર્તા તરફથી હાજર રહેલા વકીલ દ્વારા જે ચોક્કસ અને એકમાત્ર મુદ્દો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો તે એ હતો કે, ૧૯૮૪ ના અધિનિયમ નંબર ૬૮ દ્વારા કરવામાં આવેલા ઉપરોક્ત સુધારાએ પેટા-કલમ (૧ A) ના સ્વરૂપમાં નવી જોગવાઈ દાખલ કરી હતી, જે ૨૪/૦૯/૧૯૮૪ થી દાખલ કરવામાં આવી હતી [અને ૩૦/૦૪/૧૯૮૨ ના રોજ અથવા તે પછી પેનિંગ કાર્યવાહી પર લાગુ કરવામાં આવી હતી] તે હાલના કેસમાં લાગુ થશે નહીં. ઉક્ત રજૂઆતના સમર્થનમાં આ કોર્ટની બંધારણીય બેન્ચના કે.એસ. પરિપૂર્ણન વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ કેરળ એન્ડ અધર્સ, (૧૯૯૪) ૫ એસ.સી.સી. ૫૯૩ (એ.આઈ.આર. ૧૯૯૫ એસ.સી. ૧૦૧૨) માં રિપોર્ટ કરાયેલા નિર્ણયનો સંદર્ભ

આપવામાં આવ્યો હતો જેમાં આ કોર્ટે એક્ટની કલમ ૨૩(૧A) અને કલમ ૩૦(૧) ને સાથે વાંચતા નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:-

"૭૪. સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) ના પરિશીલન પરથી જણાય છે કે તે જમીન સંપાદન માટેની કાર્યવાહી કે જે સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખ પહેલા શરૂ થઈ હતી તેને બે શ્રેણીઓમાં વિભાજિત કરે છે, જે કાર્યવાહી ૩૦-૪-૧૯૮૨ પહેલા શરૂ થઈ હતી અને જે કાર્યવાહી ૩૦-૪-૧૯૮૨ પછી શરૂ થઈ હતી. જ્યારે કલમ ૩૦(૧) નો ખંડ (a) ૩૦-૪-૧૯૮૨ પહેલા શરૂ થયેલી કાર્યવાહી સાથે વ્યવહાર કરે છે, ત્યારે ખંડ (b) ૩૦-૪-૧૯૮૨ પછી શરૂ થયેલી કાર્યવાહી સાથે વ્યવહાર કરે છે. ખંડ (a) ના આધારે, કલમ ૨૩(૧-A) ને ૩૦-૪-૧૯૮૨ પહેલા શરૂ થયેલી કાર્યવાહીમાં લાગુ કરવામાં આવી છે જો ૩૦-૪-૧૯૮૨ પહેલા ઉક્ત કાર્યવાહીમાં કલેક્ટર દ્વારા કોઈ એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો ન હોય. તે (i) કાર્યવાહી કે જે ૩૦-૪-૧૯૮૨ ના રોજ કલેક્ટર સમક્ષ પેન્ડિંગ હતી જેમાં એવોર્ડ ૩૦-૪-૧૯૮૨ પછી પરંતુ સુધારા

અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખ પહેલા આપવામાં આવ્યો હતો, અને (ii) એવી કાર્યવાહી જેમાં સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખ પછી કલેક્ટર દ્વારા એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો તેને આવરી લે છે. તેવી જ રીતે કલમ ૩૦(૧)(b) (i) કાર્યવાહી કે જે ૩૦-૪-૧૯૮૨ પછી શરૂ થઈ હતી જેમાં સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભ પહેલા એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો, અને (ii) એવી કાર્યવાહી જેમાં સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભ પછી એવોર્ડ આપવામાં આવ્યો હતો તેને આવરી લે છે. આમ એવું જણાય છે કે કલમ ૩૦ ની પેટા-કલમ (૧) ના બંને ખંડો (a) અને (b) સંપાદન માટેની કાર્યવાહીને આવરી લે છે જે સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખે પેનિંગ હતી અને જેને કલમ ૩૦(૧) ના આધારે કલમ ૨૩(૧-A) ની જોગવાઈઓ લાગુ કરવામાં આવી છે. જો કલમ ૨૩(૧-A), કલમ ૩૦(૧) થી સ્વતંત્ર રીતે સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખે પેનિંગ રહેલી તમામ કાર્યવાહી પર લાગુ પડતી હોય, તો કલમ ૩૦(૧) ના ખંડ (a) અને (b) સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભ પહેલા શરૂ થયેલી અને આવા પ્રારંભ પહેલા પૂર્ણ થયેલી કાર્યવાહી

પૂરતા મર્યાદિત હોત કારણ કે કલમ ૧૫ ના આધારે કલમ ૨૩(૧-A) ની જોગવાઈઓ સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખે કલેક્ટર સમક્ષ પેઝિંગ કાર્યવાહી પર લાગુ પડતી હોત. કલમ ૩૦(૧) ને એવી રીતે શબ્દબદ્ધ કરવાની કોઈ જરૂર નહોતી કે જેથી કલમ ૨૩(૧-A) ની જોગવાઈઓ સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખે કલેક્ટર સમક્ષ પેઝિંગ કાર્યવાહી પર લાગુ થાય. આ માત્ર એ સૂચવે છે કે કલમ ૩૦(૧) માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓ સિવાય, કલમ ૨૩(૧-A) સુધારા અધિનિયમના પ્રારંભની તારીખે કલેક્ટર સમક્ષ પેઝિંગ કાર્યવાહી પર લાગુ પડતી ન હોત."

૮. હાલના કેસમાં સંપાદન કાર્યવાહી ૦૬/૦૩/૧૯૬૫ ના રોજ જારી કરવામાં આવેલી કલમ ૪ હેઠળની સૂચના સાથે ૧૩ થઈ હતી અને તે ૦૯/૦૭/૧૯૮૦ ના રોજ કલેક્ટર દ્વારા એવોર્ડ પસાર કરવા સાથે સમાપ્ત થઈ હતી, એટલે કે ૩૦/૦૪/૧૯૮૨ પહેલા, જે તારીખથી સુધારા અધિનિયમ ૬૮/૧૯૮૪ પેઝિંગ અને ત્યારબાદની કાર્યવાહી પર લાગુ કરવામાં આવ્યો હતો. તેથી, આ કોર્ટના કે.એસ. પરિપૂર્ણન (એ.આઈ.આર. ૧૯૯૫

એસ.સી. ૧૦૧૨) ના કેસમાં બંધારણીય બેન્ચના નિર્ણય
દ્વારા નક્કી કરાયેલા કાયદાની શરતોમાં સામાવાળાઓ
કલમ ૨૩(૧ A) ના લાભ માટે હકદાર નથી."

૧૦.૨૦ ઉપર ટાંકવામાં આવેલા અવલોકનો પરથી એ બહાર આવે છે કે સંપાદન
કાર્યવાહી કટ-ઓફ તારીખ પહેલા શરૂ થઈ હોવાથી અને ઉક્ત સંપાદન કાર્યવાહી
કલેક્ટરના એવોર્ડમાં પરિણમી હોવાથી જે ઉક્ત કટ-ઓફ તારીખ પહેલા પસાર
કરવામાં આવ્યો હતો (જેમ કે ઉક્ત કેસમાં કલમ ૪ હેઠળની સૂચના
૦૬/૦૩/૧૯૬૫ ના રોજ જારી કરવામાં આવી હતી અને એવોર્ડ
૦૯/૦૭/૧૯૮૦ ના રોજ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો) સામાવાળા એક્ટની
કલમ ૨૩(૧ A) ના લાભ માટે હકદાર રહેશે નહીં.

૧૦.૨૧ તેવી જ રીતે, હાલના કેસમાં પણ, સંપાદન કાર્યવાહી ઉક્ત કટ-ઓફ
તારીખ પહેલા શરૂ થઈ હતી અને ઉક્ત કાર્યવાહી કલેક્ટરના એવોર્ડમાં પરિણમી
હતી જે કટ-ઓફ તારીખ પહેલા પસાર કરવામાં આવ્યો હતો, તેના પણ સમાન
પરિણામો આવવા જોઈએ.

૧૦.૨૨ જ્યારે અધિનિયમ નંબર ૬૮/૧૯૮૪ ની કલમ ૩૦ હેઠળની ઉક્ત
જોગવાઈના પ્રકાશમાં અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ઉપર ટાંકવામાં
આવેલા અવલોકનોના પ્રકાશમાં હાલના કેસની હકીકતોની તપાસ કરવામાં આવે
છે ત્યારે એ બહાર આવે છે કે હાલના કેસમાં જમીન સંપાદન પ્રક્રિયા જુલાઈ

૧૯૭૨ માં ૧૩ થઈ હતી એટલે કે સુધારા અધિનિયમની કલમ ૩૦ હેઠળ ઉદ્દેશિત કટ-ઓફ તારીખ પહેલા લાંબા સમય પહેલા, અને કલેક્ટર / જમીન સંપાદન અધિકારીએ તારીખ ૧૫/૦૩/૧૯૭૮ ના રોજ કલમ ૧૧ હેઠળ એવોર્ડ પસાર કર્યો હતો એટલે કે અધિનિયમ ૬૮/૧૯૮૪ હેઠળ નિર્ધારિત કટ-ઓફ તારીખ (એટલે કે ૩૦/૦૪/૧૯૮૨) પહેલા લાંબા સમય પહેલા. તેથી, ઉક્ત હકીકતોને ધ્યાનમાં લેતા, સામાવાળાઓ દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલો દાવો એટલે કે એક્ટની કલમ ૨૩(A) (૧) હેઠળના લાભ માટેનો દાવો ઉક્ત કામચલાઉ જોગવાઈ એટલે કે અધિનિયમ ૬૮/૧૯૮૪ ની કલમ ૩૦ થી પ્રભાવિત થાય છે.

૧૦.૨૩ પરિણામે, હાલના કેસોમાં સામાવાળાઓ એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળ વળતરના લાભ માટે હકદાર નથી. આ એ કારણ અથવા આધાર માટે નથી જેના પર અરજદાર રેલ્વેએ હુકમનો વિરોધ કર્યો છે અને/અથવા સામાવાળાઓ તેમના દાવાને ન્યાયી ઠેરવી રહ્યા છે પરંતુ અધિનિયમ ૬૮/૧૯૮૪ ની કલમ ૩૦ હેઠળની જોગવાઈને ધ્યાનમાં રાખીને છે જે, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સમજાવવામાં આવી છે.

૧૦.૨૪ જોકે વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટીંગ કોર્ટે ચુકાદાના અમલીકરણ માટે ચૂકવવાપાત્ર રકમની ગણતરીમાં એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળના દાવાને શામેલ કર્યો છે. જે કુલ રકમ માટે જંગમ વોરંટ જારી કરવામાં આવ્યું છે (વાદગ્રસ્ત હુકમના આધારે) તેમાં એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળ ઉપલબ્ધ લાભ પેટેની રકમનો સમાવેશ થાય છે.

૧૦.૨૫ ઉક્ત કામચલાઉ જોગવાઈઓ અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને અને ઉપર જણાવેલ તારીખો અને હકીકતોને પણ ધ્યાનમાં રાખીને એવું ઠરાવવું પડશે કે ઉક્ત કામચલાઉ જોગવાઈ એટલે કે અધિનિયમ ૬૮/૧૯૮૪ ની કલમ ૩૦ ના પ્રકાશમાં, આ કેસમાં સામાવાળાઓ એક્ટની કલમ ૨૩(૧ A) હેઠળના લાભ માટે હકદાર નથી અને વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ થવાને પાત્ર છે અને તે મુજબ આથી રદ કરવામાં આવે છે.

૧૧. જ્યાં સુધી અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટનો એવો વાંધો છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ વ્યાજ પર વ્યાજ આપવું જોઈએ નહીં અને આપી શક્યું હોત નહીં, તે બાબતે એ ઉલ્લેખ કરવો યોગ્ય છે કે હરીફ રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લેતા અને એક્ટની જોગવાઈઓ જેવી કે એક્ટની કલમ ૨૮ અને કલમ ૩૪ ના પ્રકાશમાં અને કેસની હકીકતોના પ્રકાશમાં, વધુ ખાસ કરીને એ હકીકતના પ્રકાશમાં કે સામાવાળાઓને ચૂકવવાપાત્ર રકમ (વિદ્વાન રેફરન્સ કોર્ટના હુકમ સાથે વંચાતા ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદા મુજબ) સમયે સમયે જમા કરવામાં આવી હતી જે નવેમ્બર ૨૦૧૧ સુધી ચાલુ રહી હતી, ઉક્ત રજૂઆત ટકી શકે તેવી નથી.

૧૧.૧ અરજદાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાનો જવાબ એક્ટની કલમ ૨૮ અને કલમ ૩૪ હેઠળની જોગવાઈમાં જોવા મળે છે. ઉક્ત જોગવાઈઓ આ મુજબ છે:—

"૨૮. કલેક્ટરને વધારાના વળતર પર વ્યાજ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપી શકાય છે. જો કોર્ટના મતે કલેક્ટરે વળતર તરીકે જે રકમ આપવી જોઈતી હતી તે કલેક્ટરે વળતર તરીકે આપેલી રકમ કરતા વધુ હોય, તો કોર્ટનો એવોર્ડ નિર્દેશ આપી શકે છે કે કલેક્ટરે આવા વધારા પર તેણે જમીનનો કબજો લીધો તે તારીખથી કોર્ટમાં આવા વધારાની ચૂકવણીની તારીખ સુધી વાર્ષિક નવ ટકા ના દરે વ્યાજ ચૂકવવું જોઈએ;

[પરંતુ કોર્ટનો એવોર્ડ એવો નિર્દેશ પણ આપી શકે છે કે જ્યાં આવો વધારો અથવા તેનો કોઈ ભાગ કબજો લેવાની તારીખથી એક વર્ષની અવધિ પૂરી થયા પછી કોર્ટમાં ચૂકવવામાં આવે, ત્યાં ઉક્ત એક વર્ષની અવધિ પૂરી થયાની તારીખથી આવા વધારાની રકમ અથવા તેના ભાગ પર જે ઉક્ત અવધિ પૂરી થયા પહેલાં કોર્ટમાં ચૂકવવામાં આવી નથી, તેના પર વાર્ષિક પંદર ટકાના દરે વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે.]

૩૪. વ્યાજની ચૂકવણી. જ્યારે આવા વળતરની રકમ જમીનનો કબજો લેતા પહેલાં અથવા તે સમયે ચૂકવવામાં આવી નથી અથવા જમા કરવામાં આવી નથી, ત્યારે

કલેક્ટર આપવામાં આવેલી રકમ પર કબજો લેવાના સમયથી જ્યાં સુધી તે ચૂકવવામાં ન આવે અથવા જમા કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી વાર્ષિક નવ ટકા ના દરે વ્યાજ ચૂકવશે:

[પરંતુ જો આવું વળતર અથવા તેનો કોઈ ભાગ જે તારીખે કબજો લેવામાં આવ્યો હતો તે તારીખથી એક વર્ષના ગાળામાં ચૂકવવામાં ન આવે અથવા જમા કરવામાં ન આવે, તો વળતરની રકમ અથવા તેના ભાગ પર જે ઉક્ત અવધિ પૂરી થયા પહેલાં ચૂકવવામાં આવી નથી અથવા જમા કરવામાં આવી નથી, તેના પર ઉક્ત એક વર્ષની અવધિ પૂરી થયાની તારીખથી વાર્ષિક પંદર ટકાના દરે વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે]"

૧૧.૨ ઉક્ત જોગવાઈઓ વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી લાદે છે.

૧૧.૩ ઉક્ત જોગવાઈ મુજબ વ્યાજ ચૂકવવાનો પ્રશ્ન અથવા જવાબદારી ત્યારે ઉદ્ભવે છે જ્યારે જમીનનો કબજો લેવાની તારીખે અથવા તે પહેલાં વળતર ચૂકવવામાં આવ્યું નથી અથવા જમા કરવામાં આવ્યું નથી.

૧૧.૪ વધુમાં, ઉક્ત જોગવાઈઓ (a) જે સંજોગોમાં વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી ઉદ્ભવે છે તે અને (b) બે સીમાઓ, એટલે કે જે તારીખથી અને જે

તારીખ સુધી વ્યાજ ચૂકવવું પડશે અને (c) જે દરે વ્યાજ ચૂકવવું પડશે તે પણ નિર્ધારિત કરે છે. આમ, જો વળતર જે કોર્ટના એવોર્ડ/ચુકાદા મુજબ ચૂકવવાપાત્ર છે તે ચૂકવવામાં ન આવે અને જો વળતર જમા કરવામાં/ચૂકવવામાં (જે કોર્ટના એવોર્ડ/ચુકાદા મુજબ ચૂકવવાપાત્ર છે) કોઈ વિલંબ થાય તો તે વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારીને આમંત્રણ આપશે.

૧૧.૫ તેથી, એ નક્કી કરવું જરૂરી છે કે શું અરજદારે તે હેતુ માટે નિર્ધારિત તારીખે અથવા તે પહેલાં વળતર ચૂકવ્યું/જમા કર્યું હતું.

૧૧.૬ આ બાબતે અરજદારે એવો દાવો કર્યો છે કે:—

"....વળતરની ચૂકવણી સુધી, તારીખ ૦૮/૦૫/૧૯૮૪ સુધી અરજદાર દ્વારા દરખાસ્તદારને વ્યાજની રકમ પહેલેથી જ ચૂકવવામાં આવી છે અને તેથી, એકવાર મુદ્દલ રકમ ચૂકવવામાં આવે, તો સામાવાળા દ્વારા રજૂ કર્યા મુજબ તેના પર વ્યાજ ચૂકવવાનો કોઈ પ્રશ્ન રહેતો નથી"

૧૧.૭ સામાવાળાઓના વિદ્વાન વકીલે અરજદારના દાવાનો વિરોધ કર્યો અને રજૂઆત કરી કે અરજદાર એવો દાવો કે આક્ષેપ કરવામાં સાચો કે ન્યાયી નથી કે જે કુલ રકમ માટે વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો છે તેમાં વ્યાજ પર વ્યાજનો સમાવેશ થાય છે.

૧૧.૮ કેસની હકીકતો પરથી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીના પ્રકાશમાં એ બહાર આવ્યું છે કે અરજદાર રેલ્વે અમુક સંબંધિત હકીકતોને અનુકૂળ રીતે અવગણી રહી છે એટલે કે એ એક અવિવાદિત હકીકત છે કે વિદ્વાન રેફરન્સ કોર્ટે તારીખ ૨૦/૦૪/૧૯૮૩ ના રોજ અંતિમ એવોર્ડ પસાર કર્યા પછી જેના દ્વારા વિદ્વાન રેફરન્સ કોર્ટે જમીન સંપાદન અધિકારી દ્વારા આપવામાં આવેલા વળતરના દરમાં વધારો કર્યો હતો અને ત્યારબાદ ડિવિઝન બેન્ચે તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૮૫ ના રોજ સમાન ચુકાદો પસાર કર્યો હતો જેના દ્વારા ડિવિઝન બેન્ચે વધુ લાભ આપ્યો હતો એટલે કે એક્ટની કલમ ૨૩(૨) અને ૨૮ હેઠળનો લાભ, વિદ્વાન રેફરન્સ કોર્ટના એવોર્ડ મુજબ અને ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદા મુજબ ચૂકવવાપાત્ર રકમ લાંબા સમય સુધી ન ચૂકવાયેલી રહી હતી અને તેથી સામાવાળાઓએ અમલીકરણ અરજી દાખલ કરવી પડી હતી અને ત્યારબાદ જ અરજદારે અમલીકરણ અરજીઓની પેન્ડન્સી દરમિયાન અલગ અલગ સમયે વળતર જમા કરાવ્યું હતું.

૧૧.૯ આ સંદર્ભમાં, એ હકીકતને ધ્યાનમાં લેવી પ્રસ્તુત અને આવશ્યક છે કે સી.આર.એ. નંબર ૧૨૮૭/૧૯૯૯, ૧૩૦૩/૧૯૯૯ થી ૧૩૧૩/૧૯૯૯ (જે ત્યારબાદ રિટ પિટિશન્સમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવી હતી) જે અરજદાર રેલવે દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી હતી, તેને ગ્રાહ્ય રાખતી વખતે કોર્ટે તમામ સી.આર.એ. માં લગભગ સમાન હુકમો (તમામ તારીખ ૦૧/૦૯/૧૯૯૯ ના) પસાર કર્યા હતા જેમાં અરજદાર રેલવેને ઉક્ત હુકમોમાં નિર્દિષ્ટ કરેલી રકમ જમા

કરાવવા નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો હતો. ઉદાહરણ તરીકે, સી.આર.એ. નંબર ૧૩૧૨/૧૯૯૯ માં થયેલા હુકમને ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે જેમાં હાઈકોર્ટ અન્ય બાબતોની સાથે એવું અવલોકન કર્યું હતું કે:—

“અરજદાર તરફે વિદ્વાન કાઉન્સેલ જણાવે છે કે કોર્ટના તારીખ ૦૭/૦૩/૧૯૯૫ ના હુકમનું પાલન કરીને અરજદારે સોલેશિયમની રકમ પહેલેથી જ જમા કરાવી દીધી છે. જો આવી રકમ જમા કરવામાં આવી હોય, તો સામાવાળા તેને ઉપાડવા માટે સ્વતંત્ર રહેશે.

તારીખ ૦૭/૦૫/૧૯૯૯ ના હુકમના પાલનમાં જંગમ વોરંટની બજવણી પર સ્ટે રહેશે, જો અરજદાર આજથી એક મહિનાની અંદર ૯,૧૩,૦૨૧/— રૂપિયાની રકમ જમા કરાવે. જો આવી રકમ જમા કરવામાં આવે તો સામાવાળા તેટલી જ રકમની જામીનગીરી સંબંધિત કોર્ટના સંતોષ મુજબ આપીને, પક્ષકારોના અધિકારો અને દલીલોને પ્રતિકૂળ અસર થયા વિના, તે ઉપાડવા માટે મુક્ત રહેશે.”

૧૧.૧૦ ઉપર ટાંકેલા અવલોકન પરથી એ ફલિત થાય છે કે તે તબક્કે પણ "વળતર" પેટે ચૂકવવાપાત્ર પૂરેપૂરી રકમ ચૂકવવામાં / જમા કરવામાં આવી ન હતી.

૧૧.૧૧ એવું પણ જણાય છે કે સિવિલ રિવિઝન એપિલિકેશન્સમાં ઉપર ટાંકેલા હુકમો પછી પણ, અરજદારની રકમ ચૂકવવાની / જમા કરવાની જવાબદારી (તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના ચુકાદા મુજબ ચૂકવવાપાત્ર) અંગે કોર્ટે હુકમ પસાર કરવો પડ્યો હતો, કારણ કે કોર્ટે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૬૩૨૪/૨૦૧૧ સાથે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૪૨૬૧/૨૦૧૧ થી ૪૨૬૭/૨૦૧૧ માં તારીખ ૦૬/૦૫/૨૦૧૧ નો હુકમ પસાર કરવો પડ્યો હતો જેમાં બંને પક્ષોની રજૂઆતો ધ્યાનમાં લીધા પછી, કોર્ટે અન્ય બાબતોની સાથે નિર્દેશ આપ્યો હતો કે:-

“૬.૦૩. હવે, જ્યાં સુધી મૂળ દાવાકર્તાઓ તરફે હાજર રહેલા વિદ્વાન એડવોકેટ વતી કરવામાં આવેલી વિનંતીનો સંબંધ છે કે અરજદારોને વિવાદિત રકમ વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટમાં જમા કરાવવા અને ઉક્ત રકમને ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં રોકવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે જેથી જે કોઈ પણ એક્ઝિક્યુશનની કાર્યવાહીમાં સફળ થાય તેને તે ઉપાડવાની મંજૂરી આપી શકાય, તે બાબતે એ નોંધવું જરૂરી છે કે હકીકતમાં આ એક્ઝિક્યુશન પિટિશન્સ

વિદ્વાન રેફરન્સ કોર્ટ દ્વારા વર્ષ ૧૯૮૩ માં રેફરન્સ કેસ નંબર ૧૮/૧૯૭૯ અને અન્ય રેફરન્સોમાં પસાર કરવામાં આવેલ ચુકાદા અને એવોર્ડના અમલીકરણ માટે દાખલ કરવામાં આવી છે અને તેને આ કોર્ટ સમક્ષ ફર્ટ અપીલ નંબર ૧૯૨૩/૧૯૮૩ અને અન્ય ફર્ટ અપીલો દ્વારા અરજદારો દ્વારા પડકારવામાં આવ્યા હતા, જે આ કોર્ટ દ્વારા તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા રદ કરવામાં આવી હતી અને નીચેની કોર્ટો દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ ચુકાદા અને એવોર્ડને બહાલી આપવામાં આવી હતી, તેમ છતાં, ગમે તે કારણોસર એક્ઝિક્યુશન પિટિશન્સ હજુ પણ અંતિમ રીતે નક્કી કરવામાં આવી નથી અને તેનો નિકાલ કરવામાં આવ્યો નથી અને દાવાકર્તાઓ વિદ્વાન રેફરન્સ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૨૦/૦૪/૧૯૮૩ ના ચુકાદા અને એવોર્ડ મુજબ વળતર મેળવવાની રાહ જોઈ રહ્યા છે. તેથી, દાવાકર્તાઓના હિતનું રક્ષણ કરવા માટે અરજદારો જજમેન્ટ ડેટર્સને વિવાદિત રકમ વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટમાં જમા કરાવવા નિર્દેશ આપવો જરૂરી છે, જોકે, તે જ સમયે, અરજદારો જજમેન્ટ ડેટર્સના હિતનું પણ રક્ષણ કરવું જરૂરી છે જેથી જો અંતે

તેઓ એકિઝક્યુશનની કાર્યવાહીમાં સફળ થાય, અને તે દરમિયાન, જો દાવાકર્તાઓને રકમ ઉપાડવાની મંજૂરી આપવામાં આવે, તો અરજદારો માટે ઉક્ત રકમ વસૂલ કરવી ખૂબ જ મુશ્કેલ બની જશે. સંજોગો જોતાં, આ કોર્ટનો એવો અભિપ્રાય છે કે જો અરજદારો જજમેન્ટ ડેટર્સને વિવાદિત રકમ વિદ્વાન એકિઝક્યુટિંગ કોર્ટમાં જમા કરાવવા નિર્દેશ આપવામાં આવે અને તે જ રકમને નાઝિરના નામે ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં રોકવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે અને દાવાકર્તાઓને તેના પર જે વ્યાજ મળે તે પણ ઉપાડવાની મંજૂરી આપવામાં ન આવે, તો તે ન્યાયના હેતુઓને પૂર્ણ કરશે અને બંને પક્ષોના હિતનું રક્ષણ કરશે.

૬.૦૪. હવે, જ્યાં સુધી બિનવિવાદિત રકમનો સંબંધ છે, મૂળ દાવાકર્તાઓને તે ઉપાડવાની મંજૂરી આપી શકાય છે.

૬.૦૫. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને અહીં ઉપર જણાવેલ કારણોસર, તમામ પિટિશન્સ અંશતઃ સફળ થાય છે. સંબંધિત એકિઝક્યુશન પિટિશન નંબરો ૧૪/૧૯૯૬, ૨/૧૯૯૭, ૧૭/૧૯૯૬, ૧૮/૧૯૯૬, ૧૬/૧૯૯૬, ૧૫/૧૯૯૬ ૧૧/૧૯૯૬ અને ૧૦/૧૯૯૬ માં પસાર કરવામાં આવેલ વિદ્વાન

એકિઝક્યુટિંગ કોર્ટના તારીખ ૦૩/૦૧/૨૦૧૧ ના વાદગ્રસ્ત હુકમો કે જેઓ દ્વારા રકમની વસૂલાત માટે અરજદારો સામે જંગમ વોરંટો જારી કરવામાં આવ્યા છે, તે આથી રદ કરવામાં આવે છે અને તમામ મેટર્સ વિદ્વાન એકિઝક્યુટિંગ કોર્ટને કાયદા અનુસાર અને ગુણદોષના આધારે નવેસરથી યોગ્ય હુકમ પસાર કરવા માટે પરત મોકલવામાં (રિમાન્ડ) આવે છે, અને હરીફ પક્ષકારો વતી કરવામાં આવેલા દાવાઓ, જેમાં અરજદારો જજમેન્ટ ડેટર્સ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલ વાંધા/ગણતરીનો સમાવેશ થાય છે તેને ધ્યાનમાં લીધા પછી. તે દરમિયાન, અરજદારો જજમેન્ટ ડેટર્સને આથી વિદ્વાન એકિઝક્યુટિંગ કોર્ટ દ્વારા જારી કરાયેલ સંબંધિત જંગમ વોરંટોમાં (જે હવે રદ કરવામાં આવ્યા છે અને મેટર્સ રિમાન્ડ કરવામાં આવી છે) દર્શાવ્યા મુજબની સંપૂર્ણ રકમ આજથી ત્રણ મહિનાના સમયગાળામાં જમા કરાવવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે અને આવી ડિપોઝિટ પર વિદ્વાન એકિઝક્યુટિંગ કોર્ટ તેને કોઈપણ રાષ્ટ્રીયકૃત બેંકમાં શરૂઆતમાં એક વર્ષના સમયગાળા માટે સંચિત વ્યાજ સાથે (જેનો અર્થ એ છે કે ઉક્ત ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટ પર વ્યાજ એકઠું થશે) નાઝિરના

નામે ફિક્સ્ડ ડિપોઝિટમાં રોકાણ કરવું. જોકે, આવા રોકાણ પહેલાં મૂળ દાવાકર્તાઓને અહીં ઉપર કોલમ નંબર ૫ ના પત્રકમાં જણાવ્યા મુજબ બિનવિવાદિત રકમ ઉપાડવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે અને તે પછી જ બાકીની રકમ ઉપર જણાવ્યા મુજબ નાકિરના નામે રોકવામાં આવશે. રિમાન્ડ પર વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ દ્વારા જે અંતિમ હુકમ પસાર કરવામાં આવે તેના આધારે ચુકવણીના સંબંધમાં વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ દ્વારા જરૂરી આગળના હુકમો પસાર કરવામાં આવશે. દરેક પિટિશન્સમાં ઉપર મુજબની મર્યાદા સુધી રુલ એબ્સોલ્યુટ કરવામાં આવે છે. કોઈ ખર્ચ નહીં. ડાયરેક્ટ સર્વિસની પરવાનગી છે.”

૧૧.૧૨ ઉક્ત હુકમ પરથી પણ પ્રથમ દૃષ્ટિએ એવું જણાય છે કે જે સમયે કોર્ટે ઉક્ત હુકમ પસાર કર્યો હતો તે સમયે સંભવતઃ સંપૂર્ણ રકમ જમા કરવામાં આવી ન હતી.

૧૧.૧૩ અરજદારે કઈ તારીખે કઈ અલગ-અલગ રકમ જમા કરાવી હતી અને અરજદારે સમયાંતરે કેટલી ચોક્કસ રકમ જમા કરાવી હતી તે અંગે સ્પષ્ટતાના અભાવે, અરજદારના વિદ્વાન કાઉન્સેલને સંબંધિત વિગતો આપવા વિનંતી કરવામાં આવી હતી; જો ઉપલબ્ધ હોય, તો રકમ કઈ તારીખે જમા કરવામાં

આવી હતી અને કઈ ચોક્કસ રકમ જમા કરવામાં આવી હતી તે પાસાઓ પર પણ સ્પષ્ટતા કરવા જણાવવામાં આવ્યું હતું.

૧૧.૧૪ પ્રશ્નના જવાબમાં અરજદારના વિદ્વાન કાઉન્સેલે કોર્ટને જાણ કરી હતી કે તારીખ ૩૦/૦૪/૧૯૮૪ ના રોજ અરજદારે ૬૯,૭૫,૩૬૬.૭૦/- રૂપિયા (સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન ૧૨૮૧૪/૨૦૧૩ ના પાના ૧૪૮ અને ૧૪૯ પરના પત્રક મુજબ) જમા કરાવ્યા હતા અને ત્યારબાદ તારીખ ૨૫/૦૪/૧૯૮૭ ના રોજ વધુ ૬,૧૦,૦૪૬/- રૂપિયાની રકમ જમા કરવામાં આવી હતી (સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન ૧૨૮૧૪/૨૦૧૩ ના પાના ૧૪૫ પરના પત્રક મુજબ). અરજદારના વિદ્વાન કાઉન્સેલે એમ પણ રજૂ કર્યું હતું કે તારીખ ૦૨/૦૫/૧૯૮૮ ના રોજ ૩૨,૪૪૭/- રૂપિયા જમા કરવામાં આવ્યા હતા (સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન ૧૨૮૧૪/૨૦૧૩ ના પાના ૧૪૧ પરની તારીખ ૦૨/૦૫/૧૯૮૮ ની પુરશીસ મુજબ) અને તારીખ ૦૪/૧૦/૧૯૮૯ ના રોજ વધુ ૩૮,૮૯,૮૬૭/- રૂપિયાની રકમ જમા કરવામાં આવી હતી (સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન ૧૨૮૧૪/૨૦૧૩ ના પાના નંબર ૧૩૭ અને ૧૩૮ પરની તારીખ ૦૪/૦૫/૧૦/૧૯૮૯ ની પુરશીસ મુજબ). અરજદારના વિદ્વાન કાઉન્સેલે ત્યારબાદ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૨૮૧૪/૨૦૧૩ ના પાના ૧૨૨ પરના પત્રકનો ઉલ્લેખ કર્યો અને રજૂઆત કરી કે તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૧૧ ના રોજ ૬૬,૪૧,૩૦૬/- રૂપિયા જમા કરવામાં આવ્યા હતા અને તારીખ ૧૧/૦૪/૨૦૧૧ ના રોજ ૩૮,૫૫૫/- રૂપિયા જમા

કરવામાં આવ્યા હતા અને તારીખ ૨૭/૦૪/૨૦૧૧ ના રોજ ૧,૯૩,૫૫૯/- રૂપિયા જમા કરવામાં આવ્યા હતા અને તારીખ ૦૭/૦૯/૨૦૧૧ ના રોજ ૨,૨૫,૫૩,૮૯૦/- રૂપિયા જમા કરવામાં આવ્યા હતા. તારીખ ૩૦/૦૪/૧૯૮૪ ના રોજ અને તે પછી એટલે કે તારીખ ૩૦/૦૪/૧૯૮૪ થી ૦૭/૦૯/૨૦૧૧ ના સમયગાળા દરમિયાન જમા કરાયેલી રકમનો કુલ સરવાળો આશરે ૪,૦૯,૩૫,૦૩૬/- રૂપિયા થાય છે.

૧૧.૧૫ ઉક્ત સ્પષ્ટતા અને વિગતો પરથી આ તબક્કે પ્રથમ દૃષ્ટિએ એવું ફલિત થયું છે કે જરૂરી રકમ દાવાકર્તાઓને ચૂકવવામાં આવી ન હતી અથવા નિર્દિષ્ટ તારીખ/ઓ પર અથવા તે પહેલાં કોર્ટમાં જમા કરવામાં આવી ન હતી અને અરજદારની એ દલીલ કે તારીખ ૦૮/૦૫/૧૯૮૪ પછીના સમયગાળા માટે વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી લાદી શકાય નહીં, તે ઉપર જણાવેલ તારીખો અને વિગતોને તથા એ હકીકતને નજરઅંદાજ કરે છે કે તારીખ ૨૦/૦૪/૧૯૮૩ ના એવોર્ડ અને ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના નિર્ણય અને હુકમ મુજબ ચૂકવવાપાત્ર વળતર અરજદાર દ્વારા નોંધપાત્ર વિલંબ પછી જમા કરવામાં આવ્યું હતું. તે બાબતને ધ્યાનમાં લેતા, એક્ટની જોગવાઈઓ અનુસાર વળતર પર વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી અને બંધન ઉભું થયું છે અને અરજદાર વિલંબના સમયગાળા માટે વ્યાજ ચૂકવવા માટે બંધાયેલા છે.

૧૧.૧૬ તેથી, પ્રશ્ન એ ઉભો થાય છે કે અરજદાર દ્વારા સમયાંતરે જમા કરવામાં આવેલી રકમમાં વ્યાજ (જમા કરવાની તારીખ સુધી ગણતરી કરેલ) શામેલ હતું કે નહીં.

૧૧.૧૭ અરજદારના વિદ્વાન કાઉન્સેલના જણાવ્યા મુજબ તારીખ ૩૦/૦૪/૧૯૮૪ ના રોજ જમા કરાયેલી રકમમાં તારીખ ૩૦/૦૪/૧૯૮૪ સુધી ગણતરી કરેલ વ્યાજના ઘટકનો સમાવેશ થતો હતો.

૧૧.૧૮ ઉક્ત રજૂઆતનો દાવાકર્તાઓ દ્વારા વિરોધ કરવામાં આવ્યો છે. શું ઉક્ત રકમ તારીખ ૨૦/૦૪/૧૯૮૩ ના સમાન ચુકાદા મુજબ ચૂકવવાપાત્ર વ્યાજ સહિતનું કુલ વળતર હતું કે નહીં તે બાબત વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા તેની સમક્ષના રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રી અને વિગતોના પ્રકાશમાં તપાસવાની જરૂર છે. વધુમાં, અરજદારના વિદ્વાન કાઉન્સેલ એ બાબતે સ્પષ્ટતા કરી શક્યા ન હતા કે અરજદારે ત્યારબાદ જે રકમ જમા કરાવી હતી તેમાં વ્યાજના ઘટકનો સમાવેશ થાય છે કે નહીં.

૧૧.૧૯ રેલવેએ કઈ વાસ્તવિક તારીખે કઈ અલગ-અલગ રકમ જમા કરાવી હતી અને કઈ ચોક્કસ તારીખે કેટલી ચોક્કસ રકમ જમા કરાવી હતી તે અંગેની સંબંધિત સામગ્રી અને વિગતો તથા ચોક્કસ હકીકતો અને સ્થિતિ અને સમયાંતરે જમા કરવામાં આવેલી રકમમાં વ્યાજના ઘટકનો સમાવેશ થાય છે કે કેમ તે અંગેની વિગતો એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ સમક્ષના રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ છે. આમ, તેની

ચકાસણી અને ખાતરી એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ દ્વારા તેની સમક્ષ ઉપલબ્ધ રેકૉર્ડ પરથી જ કરી શકાય છે.

૧૨. હરીફ રજૂઆતો પરથી ઉભો થતો બીજો મુદ્દો વ્યાજની ગણતરી કરવાની રીત અને પદ્ધતિ તથા કઈ વિગતો પર વ્યાજ લાગશે તે અંગેનો છે.

૧૨.૧ (ક) કયા ઘટકો / શીર્ષકો અથવા વિગતો "વળતર" માં ગણાશે અને તેનો સમાવેશ થશે અને (ખ) વળતરના કયા ઘટકોના સંબંધમાં વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર હશે, તે મુદ્દાઓના સંદર્ભમાં સ્થિતિ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત સમક્ષ વિચારણા માટે આવી હતી.

૧૩. વ્યાજનો દાવો કરવાના અધિકાર અને વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી સંબંધિત વિવિધ પાસાઓ સુંદર વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા [(૨૦૦૧) ૭ એસ.સી.સી. ૨૧૧] ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સમજાવવામાં આવ્યા છે. ઉક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું છે કે: –

“૧૪. વ્યાજની ચુકવણીનો પ્રશ્ન ત્યારે જ ઉભો થશે જ્યારે જમીનનો કબજો લેવાની તારીખે અથવા તે પહેલાં વળતરની ચુકવણી કરવામાં ન આવે અથવા જમા કરવામાં ન આવે. એ અસમન્યાયી છે કે જે વ્યક્તિ સંપાદનની કાર્યવાહીના કારણે જમીનના કબજાથી વંચિત રહે છે, તેને કાયદા મુજબ ચૂકવવાપાત્ર રકમ આપવામાં ન

આવે, ત્યારબાદનો કોઈપણ વિલંબ માત્ર તેના ગુકસાન માટે જ હશે. આવી અસમન્યાયી બાબતને રોકવા માટે જોગવાઈ હોવી જોઈએ. જે વ્યક્તિ આવા વળતર માટે હકદાર છે તેને રાહત આપવાના હેતુથી જ જ્યારે તેના નાણાંની ચુકવણીમાં વિલંબ થાય છે ત્યારે એક્ટની કલમ ૩૪ માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે. તે કલમ નીચે મુજબ છે:

“૩૪. વ્યાજની ચુકવણી. જ્યારે જમીનનો કબજો લેતા પહેલા અથવા તે સમયે આવા વળતરની રકમ ચૂકવવામાં ન આવે અથવા જમા કરવામાં ન આવે, ત્યારે કલેક્ટર કબજો લેવાના સમયથી તેની ચુકવણી અથવા જમા ન થાય ત્યાં સુધી વાર્ષિક નવ ટકાના દરે તે રકમ પર વ્યાજ ચૂકવશે.

પરંતુ જો આપું વળતર અથવા તેનો કોઈ ભાગ કબજો લીધાની તારીખથી એક વર્ષના સમયગાળામાં ચૂકવવામાં ન આવે અથવા જમા કરવામાં ન આવે, તો ઉક્ત એક વર્ષના સમયગાળાની સમાપ્તિની તારીખથી તે વળતરની રકમ અથવા તેના ભાગ પર જે ઉક્ત સમાપ્તિની તારીખ પહેલાં ચૂકવવામાં આવ્યો નથી અથવા જમા કરવામાં

આવ્યો નથી, તેના પર વાર્ષિક પંદર ટકાના દરે વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે.”

૧૫. જ્યારે કોર્ટનો એવો અભિપ્રાય હોય કે કલેક્ટરે વળતર તરીકે મોટી રકમ આપવી જોઈતી હતી ત્યારે કોર્ટે કલેક્ટરને આવી વધારાની રકમ પર વ્યાજ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપવો જોઈએ. વ્યાજનો દર કલમ ૩૪ માં દર્શાવેલ દર સમાન જ છે. એક્ટની કલમ ૨૮ માં આ મુજબ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે:

“જો કોર્ટના અભિપ્રાય મુજબ કલેક્ટરે વળતર તરીકે જે રકમ આપવી જોઈતી હતી તે કલેક્ટરે વળતર તરીકે આપેલી રકમ કરતા વધારે હોય, તો કોર્ટનો એવોર્ડ નિર્દેશ આપી શકે છે કે કલેક્ટરે આવી વધારાની રકમ પર તેણે જમીનનો કબજો લીધાની તારીખથી કોર્ટમાં આવી વધારાની રકમની ચુકવણીની તારીખ સુધી વાર્ષિક નવ ટકાના દરે વ્યાજ ચૂકવવું જોઈએ.

પરંતુ કોર્ટનો એવોર્ડ એવો નિર્દેશ પણ આપી શકે છે કે જ્યાં આવી વધારાની રકમ અથવા તેનો કોઈ ભાગ કબજો લીધાની તારીખથી એક વર્ષના સમયગાળાની સમાપ્તિ

પછી કોર્ટમાં જમા કરવામાં આવે છે, ત્યાં ઉક્ત એક વર્ષના સમયગાળાની સમાપ્તિની તારીખથી વધારાની રકમ અથવા તેના ભાગ પર જે ઉક્ત સમાપ્તિની તારીખ પહેલાં કોર્ટમાં જમા કરવામાં આવી નથી, તેના પર વાર્ષિક પંદર ટકાના દરે વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે.”

૧૬. આમ કલમ ૩૪ અને એક્ટની કલમ ૨૮ મુજબ વળતર પર વ્યાજ મળવું જોઈએ, પછી ભલે તે શરૂઆતમાં કલેક્ટર દ્વારા પસાર કરાયેલા એવોર્ડ મુજબ હોય અથવા પાછળથી કોર્ટ દ્વારા. "વળતર" નો અર્થ શું છે? બંને પક્ષોએ વિવિધ શબ્દકોષોમાં સમાવિષ્ટ "વળતર" શબ્દ માટે વિવિધ વ્યાખ્યાઓ ટાંકી છે. "વર્ડ્સ એન્ડ ફ્રેઝીસ" (પરમેનન્ટ એડિશન) માં "વળતર" શબ્દના વિવિધ અર્થો વર્ણવવામાં આવ્યા છે. તેમાંથી એક એમિનન્ટ ડોમેન ના કાયદા સાથે સંબંધિત છે, જ્યાં વળતરનો અર્થ મૂલ્યમાં વળતર, કિંવડ પ્રો ક્વો છે અને તે નાણાંમાં હોવું જોઈએ. બીજો સાર્વજનિક ઉપયોગ માટે લેવામાં આવેલી મિલકત સાથે સંબંધિત છે. ત્યારબાદ તે લેવાના સમયે તેનું વાજબી બજાર મૂલ્ય છે. બંધારણીય દ્રષ્ટિકોણથી લેવામાં આવેલી મિલકત માટેનો 'વળતર' શબ્દ

મિલકતના મૂલ્યના સમાન સમાન તરીકે સમજવામાં આવતો હતો. પરંતુ જ્યારે વળતરને કાયદાકીય જવાબદારી તરીકે ગણવામાં આવે ત્યારે પૂર્વોક્ત વ્યાખ્યાઓએ કોર્ટોને તેના વાસ્તવિક અર્થને સમજવામાં અટકાવવી જોઈએ નહીં. આ કવાયત કાયદાની જોગવાઈઓની મદદથી કરી શકાય છે. તેથી જમીન સંપાદનના સંદર્ભમાં કોર્ટે જે નક્કી કરવાનું છે તે એ છે કે એક્ટએ વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી સામે વળતરની રચના કેવી રીતે કરી છે. આ સંદર્ભમાં આપણે એક્ટની કલમ ૨૩ વાંચવી પડશે ...

૧૮. કલમ ૨૬ એવું નથી કહેતી કે એવોર્ડમાં માત્ર કલમ ૨૩ ની પેટા-કલમ (૧) હેઠળ આપવામાં આવેલી રકમ જ હશે. કલમ ૨૬ માં તે પેટા-કલમનો વિશેષ ઉલ્લેખ માત્ર એ નિર્દેશ આપવાના હેતુ માટે છે કે પેટા-કલમમાં દરેક કલમ હેઠળ રકમ આપવા માટેના આધારો અથવા કારણો એવોર્ડમાં નિર્દિષ્ટ કરવા જોઈએ. એક્ટની કલમ ૨૩ ની પેટા-કલમ (૧-એ) અને પેટા-કલમ (૨) માં દર્શાવેલ રકમ શા માટે આપવામાં આવી તે અંગે કોઈપણ એવોર્ડમાં કોઈ કારણ અથવા આધાર જણાવવાની જરૂર નથી,

કારણ કે તે માત્ર પેટા-કલમ (૧) હેઠળ નક્કી કરાયેલ કુલ રકમના પરિણામો અથવા આનુષંગિક જોડાણો છે. પેટા-કલમ (૧-એ) અથવા પેટા-કલમ (૨) માં ઉલ્લેખિત રકમને નિર્ધારિત કરવા માટે કોઈ ન્યાયિક કવાયતની જરૂર નથી કારણ કે કલમ પોતે જ પેટા-કલમ (૧) હેઠળ આવેલી કુલ રકમમાં ઉમેરવા માટે કામ કરવા માટેની ટકાવારી નિર્દિષ્ટ કરે છે. અન્યથા કલમ ૨૬ નો ઉદ્દેશ્ય એ દર્શાવવાનો નથી કે આપવામાં આવેલ વળતર પેટા-કલમ (૧-એ) અથવા પેટા-કલમ (૨) હેઠળ કલ્પના કરાયેલ વધારાની રકમ અને સોલેશિયમ વગરનું હશે. આ કલમ ૨૬ ના શરૂઆતના શબ્દો પરથી જ સ્પષ્ટપણે સમજી શકાય છે. તે છે: "આ ભાગ હેઠળનો દરેક એવોર્ડ ન્યાયાધીશ દ્વારા સહી કરેલ લેખિતમાં હશે". તેમાં જેનો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે તે એક્ટનો ભાગ III છે જેમાં કલમ ૧૮ થી શરૂ કરીને એક્ટની કલમ ૨૮એ પર સમાપ્ત થતી બાર જોગવાઈઓના સમૂહનો સમાવેશ થાય છે. તેમાં કોઈ શંકા નથી કે કલમ ૨૩ ની ત્રણેય પેટા-કલમોમાં નિર્દિષ્ટ ત્રણેય શીર્ષકો "કોર્ટ દ્વારા એવોર્ડ કરવામાં આવનાર" રકમ છે. તેથી "આ ભાગ હેઠળનો

દરેક એવોર્ડ" શબ્દોને કલમ ૨૩ ની પેટા-કલમ (૧-એ) અથવા પેટા-કલમ (૨) હેઠળ આપવામાં આવેલી રકમોને અલગ કર્યા પછીના એવોર્ડ તરીકે ગણી શકાય નહીં.

૨૦. હવે આપણે જોઈ શકીએ છીએ કે શું વ્યાજની વૃદ્ધિની પ્રક્રિયામાંથી સોલેશિયમને બાકાત રાખવા માટે એક્ટની કલમ ૨૪ માં દર્શાવેલ વળતરના ભાગ તરીકે ગણવામાં આવતી "સંપાદિત જમીન છોડવા માટે રસ ધરાવતી વ્યક્તિની કોઈપણ અનિચ્છા" ના પરિબળને બાકાત રાખવું મદદરૂપ થશે. તેમાં કોઈ શંકા નથી કે કલમ ૨૩(૨) હેઠળ જે ઉદ્દેશ્ય છે તે જમીનના બજાર મૂલ્ય ઉપરાંત અને "સંપાદનની ફરજિયાત પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને" છે. પરંતુ તેને "સંપાદિત જમીન છોડવા માટે વ્યક્તિની કોઈપણ અનિચ્છા" ના કારણે થયેલા કોઈપણ નુકસાન સાથે સરખાવી શકાય નહીં.

૨૩. એક્ટની કલમ ૩૪ હેઠળ કઈ રકમ પર વ્યાજ લાગશે તે પ્રશ્ન નક્કી કરવામાં એક્ટની કલમ ૩૧(૧) પર એક બજાર નાખવી ફાયદાકારક રહેશે. તે પેટા-કલમ કહે છે: "કલમ ૧૧ હેઠળ એવોર્ડ આપતી વખતે, કલેક્ટર તેના

દ્વારા આપવામાં આવેલ વળતરની ચુકવણી તેમાં રસ ધરાવતી અને તેના માટે હકદાર વ્યક્તિઓને એવોર્ડ મુજબ ઓફર કરશે, અને આગામી પેટા-કલમમાં ઉલ્લેખિત આકસ્મિક પરિસ્થિતિઓમાંથી કોઈ એક અથવા વધુ દ્વારા અટકાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તેમને તેની ચુકવણી કરશે." તે જોગવાઈની બાકીની પેટા-કલમો માત્ર તે આકસ્મિક પરિસ્થિતિઓ સાથે સંબંધિત છે જેમાં કલેક્ટરે સંબંધિત પક્ષને ચૂકવણી કરવાને બદલે રકમ જમા કરવાની હોય છે. તે માટે હકદાર પક્ષને "તેના દ્વારા આપવામાં આવેલ વળતર" ચૂકવવાની કલેક્ટરની કાયદેસરની જવાબદારી છે. અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે આપવામાં આવેલ વળતરમાં માત્ર કલમ ૨૩ ની પેટા-કલમ (૧) મુજબ આવેલી કુલ રકમ જ નહીં પરંતુ તેની બાકીની પેટા-કલમોનો પણ સમાવેશ થશે. આમ કલમ ૩૪ પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે "એવોર્ડ કરાયેલ રકમ" અભિવ્યક્તિનો અર્થ કલમ ૨૩ ની જોગવાઈઓ અનુસાર ગણવામાં આવેલી વળતરની રકમ થશે, જેમાં તેની તમામ પેટા-કલમોનો સમાવેશ થાય છે.

૨૪. એક્ટની કલમ ૩૪ ગું પરંતુક સ્થિતિને વધુ સ્પષ્ટ કરે છે. પરંતુક કહે છે કે "જો આપું વળતર" જમીનનો કબજો લીધાની તારીખથી એક વર્ષની અંદર ચૂકવવામાં ન આવે, તો ઉક્ત એક વર્ષના સમયગાળાની સમાપ્તિથી વ્યાજ વાર્ષિક ૧૫% સુધી વધશે "વળતરની રકમ અથવા તેના ભાગ પર જે ઉક્ત સમાપ્તિની તારીખ પહેલાં ચૂકવવામાં આવ્યું નથી અથવા જમા કરવામાં આવ્યું નથી". તે અકલ્પનીય છે કે સોલેશિયમની રકમ માત્ર એક વર્ષની સમાપ્તિથી વ્યાજના વધેલા દરને આકર્ષશે અને અગાઉના સમયગાળા દરમિયાન સોલેશિયમ પર કોઈ વ્યાજ લાગશે નહીં. ધારાસભાનો ઇરાદો એવો હતો કે એક્ટની કલમ ૨૩ હેઠળની કુલ રકમ વ્યક્તિના હાથમાં પહોંચે જ્યારે એવોર્ડ પસાર થાય, ગમે તે રીતે જેટલી જલ્દી તે તેની જમીનના કબજાથી વંચિત થાય. ઉક્ત રકમની ચુકવણીમાં કોઈપણ વિલંબ પક્ષકારને ઉક્ત રકમ પર વ્યાજ મેળવવા માટે સક્ષમ બનાવવો જોઈએ જ્યાં સુધી તે ચુકવણી પ્રાપ્ત ન કરે. જ્યારે તે કલમ ઘડવામાં આવી અથવા બનાવવામાં આવી ત્યારે ધારાસભાની કલ્પનામાં વ્યાજની ચુકવણી

માટે વળતરને વિવિધ ઘટકોમાં વિભાજીત કરવાનું કલમ

૩૪ હેઠળ નહોતું." (ભાર આપેલ છે)

૧૪. આમ, સમગ્ર "વળતર" પર વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર છે અને જો ચુકવણી અથવા ડિપોઝિટમાં વિલંબ થાય, તો હકદાર બનવાની તારીખથી રકમ ખરેખર ચૂકવવામાં આવે અથવા જમા કરવામાં આવે ત્યાં સુધી વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર રહેશે.

૧૫. જ્યારે રકમ જમા કરવામાં આવે છે, ત્યારે સામાન્ય રીતે, હુકમનામાના લેણદાર ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૧ હેઠળની જોગવાઈ અનુસાર જજમેન્ટ ડેટર દ્વારા સમયાંતરે જમા કરવામાં આવેલી રકમની ફાળવણી કરવા માટે હકદાર અને ન્યાયી ઠરશે.

૧૫.૧ જોકે, કેસની હકીકતો અને હરીફ રજૂઆતોના પ્રકાશમાં, એવું જણાય છે કે વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટે પોતે અને સ્વતંત્ર રીતે એક્ટની સંબંધિત જોગવાઈઓ અનુસાર વ્યાજની ગણતરીની પ્રક્રિયા હાથ ધરવી જોઈતી હતી અને એ ચકાસવું જોઈતું હતું કે શું "વળતર" સંબંધિત જોગવાઈઓ અને ડિવિઝન બેન્ચના ચુકાદા મુજબ જમા કરવામાં આવ્યું છે અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સમજાવ્યા મુજબ વ્યાજની ગણતરીની યોગ્ય પદ્ધતિ અને રીત મુજબ વળતરની વિવિધ રકમો કઈ અલગ-અલગ તારીખોએ જમા કરવામાં આવી હતી તે ધ્યાનમાં લીધા પછી.

૧૫.૨ વિદ્વાન કોર્ટે પૂર્વોક્ત પાસાઓ તપાસવા જોઈતા હતા અને તેની ખાતરી કરી પોતાને સંતોષ કરવો જોઈતો હતો.

૧૫.૩ ઉક્ત પ્રક્રિયા દરમિયાન વિદ્વાન કોર્ટે એ પણ ધ્યાનમાં લેવું જોઈતું હતું કે સુંદર વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા ના કેસના નિર્ણયમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અવલોકન કર્યું અને સમજાવ્યું કે "વળતર" અભિવ્યક્તિમાં માત્ર કલમ ૨૩(૧) મુજબ આવેલી કુલ રકમ જ નહીં પરંતુ કલમ ૨૩ ની બાકીની પેટા-કલમો હેઠળની અન્ય રકમનો પણ સમાવેશ થશે.

૧૫.૪ સુંદર વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (સુપ્રા) ના કેસના ઉક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે એવું પણ ઠરાવ્યું હતું કે કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલ વળતર મેળવવા માટે હકદાર વ્યક્તિ સોલેશિયમ સહિતની કુલ રકમ પર વ્યાજ મેળવવા માટે પણ હકદાર છે.

૧૬. હુકમની તપાસ કરતા આ પાસાઓ પર કોઈ ચર્ચા અને / અથવા કોર્ટનું તારણ આવતું નથી અને વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરતી વખતે વિદ્વાન કોર્ટે ઉક્ત મુદ્દાઓને સંબોધ્યા હોય તેવું જણાતું નથી અને ઉક્ત મુદ્દાઓ સાથે કામ કર્યું હોય તેવું જણાતું નથી. વ્યાજ પેટે ચૂકવવાપાત્ર રકમની ગણતરી એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ દ્વારા અસરકારક રીતે અને યોગ્ય રીતે કરી શકાય છે, ખાસ કરીને કારણ કે સંબંધિત સામગ્રી અને દસ્તાવેજો જે સંબંધિત પાસાઓ પર પ્રકાશ પાડી શકે છે તે વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ સમક્ષ રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ છે.

૧૬.૧ તેથી એકિઝક્યુટિંગ કોર્ટે એ પણ શોધી કાઢ્યું પડશે કે શું અરજદાર દ્વારા સમયાંતરે જમા કરવામાં આવેલી રકમમાં કાયદા અનુસાર (સંબંધિત રકમો જમા કરવામાં આવી હતી તે તારીખ સુધી) ગણતરી કરેલ વ્યાજનો સમાવેશ થાય છે.

૧૭. જ્યાં સુધી વ્યાજની ગણતરીની રીત અને પદ્ધતિ અને / અથવા ફાળવણી વિશેનો પ્રશ્ન છે, તે ગુરપ્રીત સિંહ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (યુ.ઓ.આઈ.) (૨૦૦૬ [૮] એસ.સી.સી. ૪૫૭) ના કેસમાં અને ત્યારબાદ ભારત હેવી ઈલેક્ટ્રિકલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ આર.એસ. અવતાર સિંહ એન્ડ કંપની (એ.આઈ.આર. ૨૦૧૩ એસ.સી. ૨૫૨) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા વિચારણા માટે આવ્યો હતો જેમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સુંદર વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (સુપ્રા) ના કેસના નિર્ણયના પ્રકાશમાં ઉક્ત મુદ્દા પર વિચાર કર્યો હતો. ગુરપ્રીત સિંહ (સુપ્રા) ના કેસના નિર્ણયમાં વ્યાજની ગણતરીની રીત અને પદ્ધતિને લગતા પાસાની એક્ટની જોગવાઈઓના પ્રકાશમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા તપાસ કરવામાં આવી છે. ઉક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે "તબક્કાવાર ફાળવણીના નિયમ" ની પ્રયોજ્યતાની પણ તપાસ કરી અને ઠરાવ્યું કે:-

“૨૮. આ સિદ્ધાંત મુજબ જઈએ અને ક્ષણવાર માટે લેન્ડ એકિવક્રિશન એક્ટની યોજનાને બહાર રાખીએ, તો અમને એવું જણાય છે કે એક્ટની કલમ ૩૧ સાથે વાંચતા કલમ ૧૧ ની શરતો મુજબ કલેક્ટર દ્વારા આપવામાં આવેલી

રકમની ચુકવણી અથવા જમા કરવા પર, દાવાકર્તા ત્યારબાદ તેને ચૂકવેલા વળતરના તે ભાગ પર અથવા તેને ચુકવણી માટે જમા કરાયેલ રકમ પર એકવાર ડિપોઝિટની નોટિસ તેને આપવામાં આવ્યા પછી કોઈ વ્યાજનો દાવો કરી શકતો નથી. ત્યારબાદ, જ્યારે રેફરન્સ કોર્ટ એક્ટની કલમ ૨૩(૧એ) હેઠળ સોલેશિયમ અને વ્યાજમાં પરિણામી વધારા સાથે વળતરમાં વધારો કરે છે અને એક્ટની કલમ ૨૮ ની શરતોમાં વધારાના વળતર પર વધુ વ્યાજ આપે છે, ત્યારે દાવાકર્તા / હુકમનામાના લેણદાર ઉક્ત એવોર્ડ હુકમનામાના અનુસંધાનમાં જમા કરાયેલી રકમની ફાળવણીની માંગ માત્ર રેફરન્સ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી ઉક્ત વધારાની રકમ માટે જ કરી શકે છે. ફાળવણી કરતી વખતે, તે જમા કરાયેલ રકમનો ઉપયોગ પહેલા વધારાની રકમ પરના વ્યાજ, ખર્ચ, જો કોઈ હોય તો, અને બાકીની રકમ જમીનની કિંમત, સોલેશિયમ અને એક્ટની કલમ ૨૩ (૧એ) હેઠળની ચુકવણી તરફ કરી શકે છે અને જો કોઈ ઉણપ હોય, તો એક્ટની કલમ ૨૮ માં પૂરા પાડ્યા મુજબ અને એવોર્ડ હુકમનામા દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યા મુજબ વ્યાજ

સાથે વળતરના તે ભાગનો દાવો કરી શકે છે. એકવાર રેફરન્સ કોર્ટ દ્વારા વ્યાજ સાથે વધારવામાં આવેલી રકમ રાજ્ય દ્વારા જમા કરવામાં આવે, પછી દાવાકર્તા / એવોર્ડ મેળવનાર માટે કલેક્ટર દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમને ફરીથી ખોલવાની, રેફરન્સ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમ દ્વારા બદલવાની અને જે બાકી છે તેની સામે રકમની ફરીથી ફાળવણી કરવાની કોઈ તક રહેશે નહીં. તે જ સ્થિતિ એવા કિસ્સામાં હશે જ્યાં રેફરન્સ કોર્ટ દ્વારા વ્યાજ સહિત આપવામાં આવેલી રકમ જમા કરવામાં આવી હોય, પરંતુ હાઈકોર્ટ દ્વારા અપીલમાં રકમમાં વધુ વધારો કરવામાં આવ્યો હોય. ફરીથી, તે જ સિદ્ધાંત લાગુ પડશે. જ્યારે સર્વોચ્ચ અદાલત તે કોર્ટમાં વધુ અપીલમાં વધુ વધારો આપે ત્યારે પણ સિદ્ધાંત લાગુ કરવાનું ચાલુ રહેશે. પરંતુ જો રેફરન્સ કોર્ટના એવોર્ડ પછી રાજ્ય દ્વારા રકમ જમા કરવામાં ન આવે, તો એક્ટની કલમ ૨૮ ની શરતોમાં વળતર પર વ્યાજ તે રકમ પર લાગશે જે કલમ ૨૮ માં આપવામાં આવ્યું છે. હાઈકોર્ટ દ્વારા અપીલમાં આપવામાં આવેલ વધારા અને સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા અપીલમાં આપવામાં આવેલ વધારા અંગે પણ તે જ

સ્થિતિ રહેશે. કલમ ૩૪ અને કલમ ૨૮ નો આદેશ કે કલેક્ટર કબજો લે તે તારીખથી જ્યાં સુધી ઉક્ત કલમોમાં પૂરી પાડ્યા મુજબ ચોક્કસ રકમ જમા ન થાય ત્યાં સુધી વ્યાજ લાગશે તે સુનિશ્ચિત કરે છે કે દાવાકર્તાને પર્યાપ્ત વળતર મળે છે. કલમ ૨૮ વળતરમાં વધારાના દરેક તબક્કે આવા વળતરની ખાતરી કરે છે.

૨૯. ચાલો હવે લેન્ડ એક્ટિવિઝિશન (એમેન્ડમેન્ટ) એક્ટ ૬૮/૧૯૮૪ દ્વારા સુધાર્યા મુજબના લેન્ડ એક્ટિવિઝિશન એક્ટ, ૧૯૮૪ ની યોજના પર વિચાર કરીએ. એક્ટની કલમ ૪ હેઠળ પ્રારંભિક નોટિફિકેશનના પ્રકાશન અને વાંધાઓ સાંભળ્યા પછી, એક્ટની કલમ ૬ હેઠળ ઘોષણા કરવાની રહેશે. કલેક્ટરે ત્યારબાદ યોગ્ય સરકાર અથવા તે વતી સરકાર દ્વારા અધિકૃત અધિકારી પાસેથી સંપાદન માટેનો ઓર્ડર મેળવવાનો રહેશે. એક્ટની કલમ ૧૧ ની શરતોમાં નિર્ધારિત ઔપચારિકતાઓ પૂર્ણ કર્યા પછી અને તપાસ કર્યા પછી, કલેક્ટરે જમીનનો સાચો વિસ્તાર, જમીન માટે તેના અભિપ્રાય મુજબ જે વળતર આપવું જોઈએ અને જમીનમાં રસ ધરાવતી અથવા રસ ધરાવતી હોવાનું મનાતી વ્યક્તિઓ વચ્ચે વળતરની ફાળવણી

દર્શાવતો એવોર્ડ આપવો પડશે. એવોર્ડ આપવામાં, કલેક્ટર એક્ટની કલમ ૧૫ દ્વારા ફરજિયાત મુજબ વળતર નક્કી કરવામાં ધ્યાનમાં લેવાની બાબતો અને વળતર નક્કી કરવામાં બાકાત રાખવાની બાબતો સાથે કામ કરતી કલમ ૨૩ અને ૨૪ દ્વારા માર્ગદર્શન મેળવશે. એક્ટની કલમ ૧૨ હેઠળ, એવોર્ડ કલેક્ટર અને રસ ધરાવતી વ્યક્તિઓ વચ્ચે અંતિમ બને છે અને કલેક્ટરે રસ ધરાવતી વ્યક્તિઓને તેના એવોર્ડની નોટિસ આપવાની હોય છે. એવોર્ડ આપવા પર, કલેક્ટર એક્ટની કલમ ૧૬ ની શરતોમાં જમીનનો કબજો લઈ શકે છે. કલમ ૩૧ હેઠળ, કલમ ૧૧ હેઠળ એવોર્ડ આપવા પર, કલેક્ટર તેના દ્વારા આપવામાં આવેલ વળતરની ચુકવણી તેમાં રસ ધરાવતી અને તેના માટે હકદાર વ્યક્તિઓને એવોર્ડ મુજબ ઓફર કરશે, અને કલમ ૩૧ માં જ ઉલ્લેખિત આકસ્મિક પરિસ્થિતિઓ દ્વારા અટકાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તેમને તેની ચુકવણી કરશે. એક્ટની કલમ ૩૪ હેઠળ, જ્યારે આપવામાં આવેલ વળતરની રકમ જમીનનો કબજો લેતા પહેલા અથવા તે સમયે ચૂકવવામાં ન આવે અથવા જમા કરવામાં ન આવે, ત્યારે કલેક્ટર કબજો લેવાના

સમયથી તેની ચુકવણી અથવા જમા ન થાય ત્યાં સુધી વાર્ષિક નવ ટકાના દરે આપવામાં આવેલી રકમ પર વ્યાજ ચૂકવશે. પરંતુ જો વળતર અથવા તેનો કોઈ ભાગ કબજો લીધાની તારીખથી એક વર્ષના સમયગાળામાં ચૂકવવામાં ન આવે, તો ઉક્ત એક વર્ષના સમયગાળાની સમાપ્તિથી વળતરની રકમ અથવા તેના ભાગ પર જે ઉક્ત સમાપ્તિની તારીખ પહેલાં ચૂકવવામાં આવ્યો નથી અથવા જમા કરવામાં આવ્યો નથી, તેના પર વાર્ષિક પંદર ટકાના દરે વ્યાજ ચૂકવવાપાત્ર છે. એ નોંધવું પ્રસ્તુત છે કે આ રીતે બાકી રકમની ચુકવણી પર, કલેક્ટર દ્વારા આપવામાં આવેલ એવોર્ડ સંતુષ્ટ થાય છે.

૩૨. એક્ટની યોજનામાં, એ જોવા મળે છે કે વળતર આપવું એ વિવિધ તબક્કે હોય છે. પ્રથમ તબક્કો ત્યારે આવે છે જ્યારે એવોર્ડ પસાર થાય છે. દેખીતી રીતે, એવોર્ડમાં એક્ટની કલમ ૨૩(૧), એક્ટની કલમ ૨૩(૧એ), એક્ટની કલમ ૨૩(૨) દ્વારા કલ્પના કરવામાં આવેલી તમામ રકમ અને એક્ટની કલમ ૩૪ દ્વારા કલ્પના કરાયેલ વ્યાજનો સમાવેશ થાય છે. તે રકમની સંપૂર્ણ ચુકવણી અથવા ડિપોઝિટ કલેક્ટર દ્વારા

એક્ટની કલમ ૩૧ ની શરતોમાં કરવામાં આવે છે. આ તબક્કે, ડિપોઝિટમાં કોઈ અછતની કલ્પના કરવામાં આવી નથી, કારણ કે કલેક્ટરે તેના દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમ ચૂકવવાની અથવા જમા કરવાની હોય છે. જો કોઈ અછત દર્શાવવામાં આવે, તો તે તે તબક્કે પૂરી કરવી પડી શકે છે અને ફાળવણીનો સિદ્ધાંત લાગુ પડી શકે છે, જોકે તે તબક્કે અંશતઃ ડિપોઝિટની કલ્પના કરવી મુશ્કેલ છે. એક્ટની કલમ ૩૧ હેઠળ કલેક્ટર દ્વારા ડિપોઝિટ કરવામાં આવતા, પ્રથમ તબક્કો દાવાકર્તાના ડિપોઝિટની નોટિસના અને વિરોધ સાથે અથવા વગર રકમ ઉપાડવા અથવા સ્વીકારવાના અધિકારને આધીન સમાપ્ત થાય છે.

૩૩. બીજો તબક્કો એક્ટની કલમ ૧૮ હેઠળના રેફરન્સ પર આવે છે. જ્યારે રેફરન્સ કોર્ટ વધારાનું વળતર આપે છે, ત્યારે તેણે અનિવાર્યપણે કલમ ૨૩(૧), કલમ ૨૩(૧એ), કલમ ૨૩(૨) હેઠળ ચૂકવવાપાત્ર વધેલી રકમ અને એક્ટની કલમ ૨૮ માં પૂરા પાડ્યા મુજબ વધારાની રકમ પરનું વ્યાજ અને કલમ ૨૭ ની શરતોમાં ખર્ચની નોંધ લેવાની હોય છે. આ રીતે પસાર કરાયેલા

માની લેવાયેલા હુકમનામાના અનુસંધાનમાં કલેક્ટરની આ રકમ જમા કરવાની ફરજ છે. એવોર્ડ હેઠળ અને તે પછી કરવામાં આવેલી અથવા કરવાની અગાઉની ડિપોઝિટ સાથે આને કોઈ લેવાદેવા નથી. જો કરવામાં આવેલી ડિપોઝિટ, એવોર્ડ કરેલા વધારા કરતા ઓછી હોય, તો રેફરન્સ પર વધારવામાં આવેલી રકમના સંદર્ભમાં તે તબક્કે ફાળવણીનો પ્રશ્ન ઉભો થઈ શકે છે.

૩૪. ત્રીજો તબક્કો ત્યારે આવે છે, જ્યારે અપીલમાં, હાઈકોર્ટ પહેલેથી જ સૂચવ્યા મુજબ વળતરમાં વધારો કરે છે. તે વધારાનું વળતર વળતરના વધેલા ભાગ પર પણ વ્યાજ ધરાવશે, જ્યારે કલમ ૨૮ લાગુ કરવામાં આવે છે. આ રીતે ગણતરી કરેલી વધારાની રકમ જો રેફરન્સ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમ પહેલાથી જમા કરવામાં આવી ન હોય તો તે ઉપરાંત જમા કરવાની રહેશે.

૩૫. ચોથો તબક્કો ત્યારે હોઈ શકે છે જ્યારે સર્વોચ્ચ અદાલત વળતરમાં વધારો કરે અને તે તબક્કે પણ તે જ નિયમ લાગુ પડશે.

૩૬. શું કોઈ દાવાકર્તા અથવા હુકમનામાના લેણદાર કે જેને રેફરન્સ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી સંપૂર્ણ રકમ મળી ગઈ છે અથવા જેને આ રીતે આપવામાં આવેલી સંપૂર્ણ રકમના ડિપોઝિટની નોટિસ મળી હતી, તે માત્ર એટલા માટે કે અપીલ કોર્ટે વળતરમાં વધારો કર્યો છે અને વધારાનું વળતર ચૂકવવાપાત્ર બનાવ્યું છે, તેને પહેલાથી જ મળેલી રકમ પર વ્યાજનો દાવો કરી શકે છે? અમે એ દર્શાવવા માટે કોડના ઓર્ડર ૨૧ અને ઓર્ડર ૨૪ નો ઉલ્લેખ કરી ચૂક્યા છીએ કે નાણાકીય હુકમનામાના સંદર્ભમાં પણ વ્યવહારને આ રીતે જથ્થાબંધ ફરીથી ખોલવાની ખાતરી આપવામાં આવતી નથી. એક્ટની કલમ ૨૮ સૂચવે છે કે વ્યાજ આપવાનું વધારાના વળતર પૂરતું મર્યાદિત છે અને તે કબજો છોડ્યાની તારીખથી ચૂકવવાનું છે. આ એ સ્થિતિ સાથે સુસંગત છે કે એક્ટની યોજના દ્વારા નવી ફાળવણીની કલ્પના કરવામાં આવી નથી અથવા તેની ખાતરી આપવામાં આવી નથી. પરંતુ જો કોઈ તબક્કે કોઈ ઉણપ હોય, તો દાવાકર્તા અથવા હુકમનામાના લેણદાર તે રકમના સંદર્ભમાં ફાળવણીના નિયમને લાગુ કરવા માટે માંગી શકે છે, પહેલા વ્યાજ અને

ખર્ચ તરફ અને પછી મુદ્દલ તરફ, સિવાય કે હુકમનામામાં અન્યથા નિર્દેશ હોય.

૪૩. આ કોર્ટ લેન્ડ એકિવિઝિશન એક્ટની સંબંધિત જોગવાઈઓનું વિગતવાર સર્વેક્ષણ કર્યું અને સ્થિતિનો સારાંશ આપ્યા પછી ઠરાવ્યું: –

“ઉપરોક્ત જોગવાઈઓ વાંચતા એ સ્થાપિત થશે કે એવોર્ડમાં (ક) કલમ ૨૩(૧) હેઠળ નક્કી કરેલું વળતર, (ખ) સંપાદનની ફરજિયાત પ્રકૃતિ માટે વધારાની રકમ તરીકે કલમ ૨૩(૨) હેઠળ નક્કી કરેલા બજાર મૂલ્ય પર સોલેશિયમ, અને (ગ) કલમ ૧૧ હેઠળ વળતરની રકમ પર, કલમ ૩૪ અને ૨૮ ની સંબંધિત જોગવાઈઓ હેઠળ નિર્દિષ્ટ દરે કોર્ટમાં ચુકવણી અથવા ડિપોઝિટની તારીખ સુધી કબજો લીધાની તારીખથી કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા કલમ ૨૬ હેઠળ વધારાના અથવા તેના ભાગ પર વ્યાજની ચુકવણીનો સમાવેશ થાય છે. કલમ ૨૩(૧-એ) હેઠળ, કલમ ૪(૧) હેઠળના નોટિફિકેશનની તારીખથી એવોર્ડની તારીખ અથવા જમીનનો કબજો લેવાની તારીખ, જે વહેલું હોય ત્યાં સુધી વાર્ષિક ૧૨ ટકાના દરે વધારાની રકમ ચૂકવવામાં આવશે અથવા જમા

કરવામાં આવશે. કલમ ૨૩(૧-એ) હેઠળની વધારાની રકમ અને કલમ ૨૩(૨) હેઠળનું સોલેશિયમ કલમ ૧૧ હેઠળના વળતર અને કલમ ૨૩(૧) સાથે વાંચતા કલમ ૨૬ અથવા કલમ ૫૪ હેઠળ નક્કી કરેલી વધારાની રકમ ઉપરાંત છે. સમાન રીતે, એક્ટની કલમ ૨૬ હેઠળ એવોર્ડને સી.પી.સી. ની કલમ ૨(૨) હેઠળ કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરેલી વધારાની રકમ માટે હુકમનામું માનવામાં આવે છે; આ પ્રોપ્રિયો વિગોર હશે, જ્યારે કલમ ૫૪ હેઠળની અપીલ કોર્ટે વળતરમાં વધુ વધારો કર્યો હોય.”

૪૪. એક્ટની કલમ ૩૪ કલેક્ટર પર કબજો લીધાની તારીખથી કોર્ટમાં ચુકવણી અથવા ડિપોઝિટની તારીખ સુધી વ્યાજ સાથે કલમ ૨૩(૧) હેઠળ નક્કી કરેલી વળતરની રકમ પર વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી લાદે છે જેમાં કલમ ૧૮ હેઠળ રેફરન્સ કરવામાં આવશે. વળતરની વધારાની રકમ નક્કી કરવા પર, જો કોર્ટે કલેક્ટર દ્વારા આપવામાં આવેલા વળતરમાં વધારો કર્યો હોય તો કલમ ૨૮ કોર્ટને કલેક્ટરે વળતર તરીકે જે આપ્યું હતું તેનાથી વધુની રકમ પર વ્યાજ આપવાની સત્તા આપે છે. કોર્ટનો એવોર્ડ કલેક્ટરને ઉક્ત વધારાની રકમ અથવા તેના ભાગ

પર તેણે જમીનનો કબજો લીધાની તારીખથી આવી વધારાની રકમની કોર્ટમાં ચુકવણીની તારીખ સુધી તેમાં નિર્દિષ્ટ દરે વ્યાજ ચૂકવવાનો નિર્દેશ પણ આપી શકે છે. કોર્ટે જણાવ્યું:

“બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, કલમ ૩૪ અને ૨૮ રાજ્ય પર એવોર્ડ અને હુકમનામાની તારીખથી વળતરની રકમ પર અથવા કલમ ૨૮ હેઠળ વધારાના વળતર પર વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી લાદે છે પરંતુ કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા વળતરની વધારાની રકમ પર વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી જમીનનો કબજો લેવાની તારીખથી આવી વધારાની રકમની કોર્ટમાં ચુકવણીની તારીખ સુધી પાછલી અસરથી લાગુ પડે છે.”

જપ. કોર્ટે તારણ કાઢ્યું:

“એક્ટની યોજના અને કલમ ૨૩(૧) અને (૨), ૩૪ અને ૨૮ અને હવે એક્ટની કલમ ૨૩(૧-એ) માં વપરાયેલી સ્પષ્ટ ભાષા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે દરેક ઘટક એક વિશિષ્ટ અને અલગ છે. જ્યારે કલમ ૨૩(૧) હેઠળ વળતર નક્કી કરવામાં આવે છે, તેનું જથ્થાનું નિર્ધારણ,

ભલે અલગ-અલગ સ્તરે કરવામાં આવ્યું હોય, તેના પર વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી જે તારીખે જથ્થાનું નિર્ધારણ કરવામાં આવ્યું હતું તે તારીખથી ઉભી થાય છે પરંતુ, અગાઉ જણાવ્યું તેમ, તે જમીનનો કબજો લેવાની તારીખથી કોર્ટમાં આવી વધારાની રકમ પર વ્યાજના ડિપોઝિટની તારીખ સુધી પાછલી અસરથી લાગુ પડે છે.... વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી માત્ર કલમ ૨૩(૧) હેઠળ નક્કી કરેલા વળતરની વધારાની રકમ પર જ છે અને લેન્ડ એકિવિઝિશન ઓફિસર દ્વારા કલમ ૧૧ હેઠળ પહેલેથી નક્કી કરેલી અને પક્ષકારને ચૂકવેલી અથવા કોર્ટમાં જમા કરેલી રકમ પર અથવા કલમ ૨૬ અથવા કલમ ૫૪ હેઠળ નક્કી કરેલી અને કોર્ટમાં જમા કરેલી રકમ પર અથવા કલમ ૨૩(૨) હેઠળના સોલેશિયમ અને કલમ ૨૩(૧-એ) હેઠળની વધારાની રકમ પર નથી.”

પર. જ્યારે રેફરન્સ કોર્ટ દ્વારા અથવા અપીલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમનો એક ભાગ અપીલ કોર્ટના અથવા આગળની અપીલ કોર્ટના વચગાળાના હુકમ મુજબ જમા કરવામાં આવે છે અને એવોર્ડ મેળવનારને તે રકમ ઉપાડવાની સ્વતંત્રતા આપવામાં આવે છે ત્યારે શું

થવું જોઈએ? આવા કિસ્સામાં, રકમ હુકમનામાના લેણદાર દ્વારા વચગાળાના હુકમના આધારે પ્રાપ્ત કરવામાં આવશે અને ફાળવણી અપીલ અથવા આગળની અપીલના નિર્ણય અને તેમાં સમાવિષ્ટ નિર્દેશને આધીન રહેશે. આવા કિસ્સામાં, જો અપીલનો નિકાલ તેની તરફેણમાં થાય છે, તો હુકમનામાના લેણદાર વચગાળાના હુકમ મુજબ તેને પહેલેથી પ્રાપ્ત થયેલી રકમને પહેલા વ્યાજ તરફ પછી ખર્ચ તરફ અને બાકીની રકમને રકમ ઉપાડવાની તારીખ મુજબ મુદ્દલ તરફ ફાળવવા અને એક્ઝિક્યુશન દાખલ કરીને વધારાના વળતરની બાકીની રકમ પર વ્યાજનો દાવો કરવા માટે હકદાર હશે. પરંતુ મુદ્દલ તરફ ફાળવવામાં આવેલા તે ભાગ પર, એવોર્ડ મેળવનાર દ્વારા રકમ પ્રાપ્ત કરવામાં આવે તે તારીખથી વ્યાજ બંધ થઈ જશે. અલબત્ત, જો વચગાળાના હુકમ પસાર કરતી વખતે, કોર્ટે નિર્દેશ આપ્યો હોય કે જમા કરાયેલી રકમની ફાળવણી કેવી રીતે કરવાની છે, તો તે નિર્દેશ પ્રબળ રહેશે અને ફાળવણી માત્ર તે નિર્દેશના આધારે જ કરી શકાય છે.

૫૩. આમ, એકંદરે, અમને સંતોષ છે કે પ્રેમ નાથ કપૂર (સુપ્રા) માં ફાળવણી વિવિધ તબક્કે હોવા અંગેનો આવશ્યક રેશિયો ન્યાયી છે જોકે જો કોઈ ચોક્કસ તબક્કે અછત હોય, તો એવોર્ડ મેળવનાર હુકમનામાના લેણદાર ફાળવણીના સામાન્ય સિદ્ધાંત પર તેની ફાળવણી કરવા માટે હકદાર હશે, પહેલા વ્યાજ તરફ, પછી ખર્ચ તરફ અને પછી મુદ્દલ તરફ, સિવાય કે, અલબત્ત, જજમેન્ટ ડેટર દ્વારા ડિપોઝિટ કરતી વખતે હુકમનામાના લેણદારને તેના ઇરાદાની જાણ કરીને ડિપોઝિટ ચોક્કસ શીર્ષકો તરફ હોવાનું સૂચવવામાં આવ્યું હોય. અમે આ રીતે ફાળવણીના પાસા પર પ્રેમ નાથ કપૂર (સુપ્રા) ના રેશિયોને મંજૂર કરીએ છીએ. તે

૫૪. એક અન્ય પ્રશ્ન પણ ઉઠાવવા અને આ બેન્ચ દ્વારા જવાબ આપવા માટે માંગવામાં આવ્યો હતો જોકે તે તેને રિફર કરવામાં આવ્યો ન હતો. એ ધ્યાનમાં લેતા કે આ પ્રશ્ન દેશભરની કોર્ટોમાં પેઝિંગ વિવિધ કેસોમાં ઉભો થાય છે, અમે કાઉન્સેલને તે પ્રશ્ન પર અમને સંબોધવાની મંજૂરી આપી હતી. તે પ્રશ્ન એ છે કે શું સુંદર (સુપ્રા) ના નિર્ણયના પ્રકાશમાં, એવોર્ડ મેળવનાર / હુકમનામાના

લેણદાર એકિઝક્યુશનમાં સોલેશિયમ પર વ્યાજનો દાવો કરવા માટે હકદાર હશે ભલે તે હુકમનામા દ્વારા ખાસ આપવામાં આવ્યો ન હોય. તે સુસ્થાપિત છે કે એકિઝક્યુટિંગ કોર્ટ હુકમનામાની પાછળ જઈ શકતી નથી. તેથી, જો સોલેશિયમ પરના વ્યાજ માટેનો દાવો કરવામાં આવ્યો હોય અને રેફરન્સ કોર્ટ અથવા અપીલ કોર્ટના ચુકાદા અથવા હુકમનામા દ્વારા સ્પષ્ટપણે અથવા જરૂરી ગર્ભિતાર્થ દ્વારા તેને નકારવામાં આવ્યો હોય, તો એકિઝક્યુટિંગ કોર્ટે સુંદર (સુપ્રા) ના આધારે સોલેશિયમ પરના વ્યાજ માટેના દાવાને એ આધારે નકારવો જ પડશે કે એકિઝક્યુટિંગ કોર્ટ હુકમનામાની પાછળ જઈ શકતી નથી. પરંતુ જો રેફરન્સ કોર્ટનો એવોર્ડ અથવા અપીલ કોર્ટનો એવોર્ડ ખાસ કરીને સોલેશિયમ પરના વ્યાજના પ્રશ્નનો ઉલ્લેખ કરતો નથી અથવા એવા કિસ્સાઓમાં જ્યાં દાવો કરવામાં આવ્યો ન હતો અને રેફરન્સ કોર્ટ અથવા અપીલ કોર્ટ દ્વારા સ્પષ્ટપણે અથવા ગર્ભિત રીતે નકારવામાં આવ્યો ન હતો, અને માત્ર વળતર પર વ્યાજ આપવામાં આવ્યું હોય, તો એકિઝક્યુટિંગ કોર્ટ માટે સુંદર (સુપ્રા) ના રેશિયોને લાગુ કરવાનું અને એવું કહેવું ખુલ્લું

રહેશે કે આપવામાં આવેલા વળતરમાં સોલેશિયમનો સમાવેશ થાય છે અને આવી સ્થિતિમાં તે રકમ પરનું વ્યાજ એકિઝક્યુશનમાં જમા કરાવવા માટે નિર્દેશ આપી શકાય છે. અન્યથા નહીં. અમે એ પણ સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે સોલેશિયમ પરના આવા વ્યાજનો દાવો માત્ર પેનિડિંગ એકિઝક્યુશનમાં જ કરી શકાય છે અને બંધ થયેલા એકિઝક્યુશનમાં નહીં અને એકિઝક્યુટિંગ કોર્ટ સુંદર ના ચુકાદાની તારીખ (૧૯ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૦૧) થી તેની વસૂલાતની મંજૂરી આપવા માટે હકદાર હશે અને અગાઉના કોઈ સમયગાળા માટે નહીં. અમે એ પણ સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે આનાથી હુકમનામાના લેણદાર દ્વારા કોઈ ફરીથી ફાળવણી અથવા નવી ફાળવણી થશે નહીં. આ અમે આ પ્રશ્ન પર મુકદ્દમાની બહુવિધતાને ટાળવા માટે ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૧૪૧ અને ૧૪૨ હેઠળની અમારી સત્તાના ઉપયોગમાં સ્પષ્ટતા તરીકે પણ સૂચવ્યું છે." (ભાર આપેલ છે)

૧૭.૧ આ મુદ્દે એ યાદ કરવું પ્રસ્તુત અને આવશ્યક છે કે તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના સમાન ચુકાદામાં ડિવિઝન બેન્ચે સ્પષ્ટપણે સ્પષ્ટતા કરી

હતી કે દાવાકર્તાઓ એક્ટની કલમ ૨૩(૨) તેમજ કલમ ૨૮ હેઠળ ઉપલબ્ધ લાભ માટે હકદાર હશે.

૧૭.૨ ભારત હેવી ઇલેક્ટ્રિકલ્સ લિમિટેડ (સુપ્રા) ના કેસના નિર્ણયમાં જે અરજદારના વિદ્વાન કાઉન્સેલ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે સુંદર તેમજ ગુરપ્રીત સિંહ (સુપ્રા) ના કેસના નિર્ણય અને પ્રેમ નાથ કપૂર (સુપ્રા) ના કેસના નિર્ણયમાં અવલોકનો ધ્યાનમાં લીધા પછી અન્ય બાબતોની સાથે અવલોકન કર્યું કે:-

“૨૪. ઉક્ત નિર્ણયમાં જે જણાવવામાં આવ્યું છે તેમાંથી નીચેના સિદ્ધાંતો ઉભરી આવે છે:

(ક) હુકમનામાની રકમ પ્રત્યે ફાળવણીનો સામાન્ય નિયમ એ હતો કે આવી રકમ હુકમનામામાં સમાવિષ્ટ નિર્દેશો અનુસાર સખત રીતે એડજસ્ટ કરવાની હતી અને આવા નિર્દેશોના અભાવે પક્ષકારો વચ્ચેના કોઈપણ કરારને આધીન, એડજસ્ટમેન્ટ પહેલા વ્યાજ અને ખર્ચની ચુકવણી તરફ અને ત્યારબાદ મુદ્દલ રકમની ચુકવણી તરફ કરવામાં આવે.

(ખ) પેટા-નિયમો (જ) અને (પ) ઘડવામાં ધારાસભાનો ઇરાદો એ સંકેત માટે સ્પષ્ટ છે કે જજમેન્ટ

ડેટર દ્વારા કરવામાં આવેલી ડિપોઝિટ અને આવેલી નોટિસ પર અથવા ઓર્ડર ૨૧, રુલ ૧ પેટા-ક્લોઝ (ખ) માં પૂરી પાડ્યા મુજબ કોર્ટની બહાર રકમ ઓફર કરવા પર વ્યાજ બંધ થવું જોઈએ.

(ગ) જો જજમેન્ટ ડેટર દ્વારા કરવામાં આવેલી ચુકવણી હુકમનામાની રકમ કરતા ઓછી હોય, તો હુકમનામાના લેણદાર ફાળવણીના સામાન્ય નિયમ મુજબ જમા કરાવેલી રકમની ફાળવણી પહેલા વ્યાજ તરફ, પછી ખર્ચ તરફ અને છેલ્લે હુકમનામા હેઠળ બાકી રહેતી મુદ્દલ રકમ તરફ કરવા માટે હકદાર હશે.

(ઘ) ત્યારબાદ, મુદ્દલ તરફ ફાળવેલી રકમ પર વધુ વ્યાજ લાગશે નહીં. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો જો મુદ્દલ રકમનો એક ભાગ તેના પર બાકી વ્યાજ સાથે ડિપોઝિટની નોટિસ જારી કરવાની તારીખે ચૂકવવામાં આવ્યો હોય, તો મુદ્દલ રકમના તે ભાગ પર ત્યારબાદ વ્યાજ લાગવાનું બંધ થઈ જશે.

(ચ) એવા કિસ્સાઓમાં જ્યાં મુદ્દલ રકમની ડિપોઝિટમાં અછત હોય, હુકમનામાના લેણદાર પહેલા વ્યાજ અને

ખર્ચને એડજસ્ટ કરવા અને બાકીની રકમ મુદ્દલ તરફ
એડજસ્ટ કરવા માટે હકદાર હશે અને તે સિવાય
હુકમનામાના લેણદાર સમગ્ર વ્યવહારને ફરીથી ખોલવા
અને આખી મુદ્દલ રકમ પર વ્યાજની ફરીથી ગણતરી કરવા
અને ફરીથી ફાળવણી માટે માંગી શકશે નહીં.”

૧૭.૩ હુકમનામાના અમલીકરણ દરમિયાન વ્યાજની ગણતરીની રીત અને
પદ્ધતિને લગતો મુદ્દો વી. કલા ભારતી વિરુદ્ધ ધ ઓરિએન્ટલ ઈન્સ્યોરન્સ કંપની
લિમિટેડ (૨૦૧૪ [૨] જી.એલ.આર. ૧૨૫) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ
અદાલત સમક્ષ વિચારણા માટે આવ્યો હતો. ઉક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સર્વોચ્ચ
અદાલતે ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૧ ની જોગવાઈઓ સાથે વાંચતા પેટા-નિયમ (૪)
અને (૫) ના પ્રકાશમાં, "શું જજમેન્ટ ડેટર દ્વારા હુકમનામામાં જમા કરવામાં
આવેલી રકમ પહેલા વ્યાજ તરફ એડજસ્ટ કરવી પડશે કે મુદ્દલ હુકમનામાની
રકમ તરફ" તે મુદ્દા પર વિચાર કર્યો અને અન્ય બાબતોની સાથે અવલોકન કર્યું
કે:-

“૧૪. અમે પક્ષકારોના વિદ્વાન કાઉન્સેલને સાંભળ્યા છે
અને રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ તમામ સામગ્રી તપાસી છે.

૧૫. કેસમાં સંકળાયેલા વિવિધ મુદ્દાઓ અને બંને પક્ષોના
કાઉન્સેલ દ્વારા કરવામાં આવેલી દલીલો તરફ આગળ

વધતા પહેલા, અમે આંધ્ર પ્રદેશ હાઈકોર્ટના વિજ્ઞાન સિંગલ જજ ના વાદગ્રસ્ત ચુકાદા પર અમારું ધ્યાન આપ્યું છે. વિજ્ઞાન ન્યાયાધીશે, મુદ્દાનો નિર્ણય કરતી વખતે, મેઘરાજ (સુપ્રા), ઈન્ડસ્ટ્રીયલ ક્રેડિટ એન્ડ ડેવલપમેન્ટ સિન્ડિકેટ (સુપ્રા) અને રાજસ્થાન સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન, જયપુર વિરુદ્ધ પૂનમ પાહવા, એ.આઈ.આર. ૧૯૯૭ એસ.સી. ૨૯૫૧ માં આ કોર્ટના ચુકાદાઓ ધ્યાનમાં લીધા છે અને કારણો આપીને ચુકાદો પસાર કર્યો છે જે તેમના તારણ માટેનો આધાર છે.

૨૬. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને અને ખાસ કરીને ગુરપ્રીત સિંહ (સુપ્રા) ના બંધારણીય બેન્ચના ચુકાદાના રેશિયોને ધ્યાનમાં રાખીને, જ્યાં સી.પી.સી. ના ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૧ ના સંદર્ભમાં સમાન પ્રશ્ન પર વિચાર કરતા ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે જો જજમેન્ટ ડેટર દ્વારા જમા કરવામાં આવેલી રકમ હુકમનામાની રકમ કરતા ઓછી હોય, તો હુકમનામાના લેણદાર ફાળવણીના નિયમને લાગુ કરવા માટે હકદાર છે, જેમાં તે રકમની ફાળવણી પહેલા વ્યાજ તરફ, પછી ખર્ચ તરફ અને ત્યારબાદ હુકમનામા હેઠળ બાકી રહેતી મુદ્દલ રકમ તરફ

કરી શકે છે; અમારો એવો અભિપ્રાય છે કે અહીંના અપીલકર્તાઓ એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલી રકમ માટે હકદાર છે, કારણ કે જજમેન્ટ ડેટર દ્વારા જમા કરવામાં આવેલી રકમ હુકમનામાની રકમ કરતા ઓછી હતી. આવી ફાળવણી પછી, હુકમનામાના લેણદાર માત્ર બાકી રહેલી મુદ્દલ રકમની મર્યાદા સુધી જ વ્યાજ મેળવવા માટે હકદાર છે. તેથી, વ્યાજની ગણતરી બાકી રહેલી મુદ્દલ રકમ પર કરવી જોઈએ.”

૧૭.૪ આમ, વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી એક્ટની કલમ ૨૮ અને કલમ ૩૪ ના આધારે લાદવામાં આવી છે. કોર્ટ દ્વારા નક્કી કરવામાં આવેલા વળતરની વધારાની રકમ પર વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી જમીનનો કબજો લેવાની તારીખથી પાછલી અસરથી લાગુ પડશે. જો, હુકમનામા મુજબ રકમ ચૂકવવામાં / જમા કરવામાં કોઈપણ તબક્કે કોઈ ઉણપ હોય; તો દાવાકર્તા / હુકમનામાના લેણદાર હુકમનામામાં આપેલા નિર્દેશ અનુસાર આવી રકમની ફાળવણી કરવા માટે હકદાર હશે, જોકે જો હુકમનામું આ બાબતે મૌન હોય તો ફાળવણીના સામાન્ય સિદ્ધાંતો લાગુ થશે અને દાવાકર્તા / હુકમનામાના લેણદાર ઓછી ચૂકવાયેલી રકમના સંદર્ભમાં ફાળવણીના નિયમને લાગુ કરી શકે છે અને તેના દ્વારા દાવાકર્તા / હુકમનામાના લેણદાર ચૂકવવામાં આવેલી રકમની ફાળવણી પહેલા વ્યાજ અને ખર્ચ તરફ અને પછી મુદ્દલ તરફ કરી શકે છે, સિવાય કે

હુકમનામામાં અન્યથા જોગવાઈ હોય. જોકે, જો રકમ જમા કરતી વખતે ઓર્ડર ૨૧(૨) સાથે વાંચતા (૧)(ક) અથવા ૧(ગ) હેઠળ પૂરી પાડ્યા મુજબ નોટિસ આપવામાં આવે અને મુદ્દલ રકમનો એક ભાગ જમા કરાવતી વખતે ઉક્ત રકમ પર ડિપોઝિટની તારીખ સુધી બાકી રહેલા વ્યાજ સાથે જમા કરવામાં આવે તો વ્યાજ લાગવાનું બંધ થઈ જશે. આ સંદર્ભમાં ચાર તબક્કાઓ ગુરપ્રીત સિંહ (સુપ્રા) ના કેસના નિર્ણયમાં પેરેગ્રાફ નંબર ૩૨ થી ૩૬ માં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા સમજાવવામાં આવ્યા છે.

૧૮. વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા તારીખ ૦૬/૦૫/૨૦૧૩ ના વાદગ્રસ્ત હુકમની તપાસ કરતા, એ ફલિત થયું છે કે વાદગ્રસ્ત હુકમ પસાર કરતી વખતે વિદ્વાન કોર્ટે અરજદારે વળતરની વિવિધ રકમો કઈ તારીખોએ જમા કરી હતી તે ધ્યાનમાં લીધા પછી વ્યાજની ગણતરીની પ્રક્રિયા હાથ ધરી નથી અને વિદ્વાન કોર્ટે એ પણ તપાસ્યું હોય તેમ જણાતું નથી કે દાવાકર્તાઓને ડિપોઝિટની નોટિસ બજાવવામાં આવી હતી કે નહીં અથવા કોર્ટમાં નોટિસ ફાઈલ કરવામાં આવી હતી કે નહીં અને / અથવા અરજદારે એક્ટની કલમ ૨૮ અને ૩૪ અનુસાર રકમ જમા કરી હતી કે નહીં.

૧૯. તેથી, અરજદારની એ દલીલ સ્વીકારતા નથી કે હાલના કેસમાં વ્યાજ પેટે કોઈપણ રકમ ચૂકવવાનો કોઈ પ્રશ્ન ઉભો થતો નથી અને / અથવા વ્યાજ પેટે કોઈપણ રકમ ચૂકવવાની કોઈ જવાબદારી નથી, ત્યારે હાલના કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં લેતા, ખાસ કરીને એ હકીકતને ધ્યાનમાં લેતા કે વળતરની વિવિધ

રકમો રેલવે દ્વારા અલગ-અલગ સમયે જમા કરવામાં આવી હતી – જેમાંથી મોટાભાગની ૧૯૯૯ થી ૨૦૧૧ દરમિયાન અને અમુક ભાગ ૧૯૯૭ માં, એવું ઠરાવવું પડશે કે આ કેસમાં વ્યાજ ચૂકવવાની જવાબદારી ઉભી થઈ છે અને તે જમા થઈ છે અને અરજદાર રેલવે ઉક્ત જવાબદારીમાંથી છટકી શકે નહીં.

૨૦. જોકે ઉક્ત જવાબદારી કાયદા અનુસાર યોગ્ય રીતે નિર્ધારિત કરવામાં આવી નથી.

૨૧. આ બાબતને ધ્યાનમાં લેતા, વ્યાજના ઘટક અંગેનું વાદગ્રસ્ત નિર્ધારણ જેના દ્વારા દાવાકર્તાઓને વ્યાજ પેટે ચૂકવવાપાત્ર રકમ નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે, તે વિદ્વાન કોર્ટ દ્વારા કાયદા અનુસાર અને જે અલગ-અલગ તારીખોએ રકમ જમા કરવામાં આવી હતી તેની વિગતો ધ્યાનમાં લીધા પછી અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોમાંથી ઉભરતા ઉપર ચર્ચાયેલા સિદ્ધાંતો અને માર્ગદર્શિકાઓ લાગુ કરીને ફરીથી સુધારવાની અને મોડિફાઈ કરવાની જરૂર છે અને તે હેતુ માટે, હુકમનો તે ભાગ રદ કરવાને પાત્ર છે અને તે મુજબ, તે મર્યાદિત હદ સુધી અને તે મર્યાદિત હેતુ અને કારણોસર રદ કરવામાં આવે છે, જોકે નિર્ધારણને ફરીથી કરવાની સ્પષ્ટતા અને નિર્દેશ સાથે.

૨૨. કેસની હકીકતો અને સંજોગો અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રીને ધ્યાનમાં લેતા અને અગાઉની ચર્ચાના પ્રકાશમાં અને ઉપર જણાવેલ કારણોસર, એક્ટની કલમ

૨૩(૧એ) હેઠળના લાભને લગતો વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કરવાને પાત્ર છે અને તે મુજબ રદ કરવામાં આવે છે.

૨૩. જ્યાં સુધી કુલ વળતર પર ચૂકવવાપાત્ર વ્યાજની ગણતરીનો પ્રશ્ન છે, તે પણ રદ કરવામાં આવે છે અને પિટિશન્સનો નિકાલ કરવામાં આવે છે અને પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી અને વ્યાજના ઘટકની ફરીથી ગણતરી કર્યા પછી અને અગાઉની ચર્ચા અને ઉપર ચર્ચાયેલા નિર્ણયોમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના અવલોકનોના પ્રકાશમાં એક્ટની કલમ ૨૩(૧એ) હેઠળના લાભ પેટેની રકમ બાદ કર્યા પછી નવેસરથી હુકમ પસાર કરવા માટે વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટને પરત મોકલવામાં (રિમાન્ડ) આવે છે.

૨૪. પરિણામે:—

(i) એક્ટની કલમ ૨૩(૧એ) મુજબ લાભ આપવાનો નિર્દેશ અને વ્યાજની ગણતરી રદ કરવામાં આવે છે.

(ii) ચુકાદા અને હુકમનામાની પ્રમાણિત નકલના સંદર્ભમાં અરજદારની રજૂઆત અંગે, એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે એમ.સી.એ. નંબર ૭૦૭/૨૦૧૦ અને એમ.સી.એ. નંબર ૬૮૮/૨૦૧૦ માં તારીખ ૧૬/૦૪/૨૦૧૦ ના અગાઉના હુકમ દ્વારા કોર્ટનો નિર્દેશ હાઈકોર્ટ એપેલેટ સાઈડ રુલ્સના પ્રકાશમાં છે અને તેથી વિદ્વાન કોર્ટ ઉક્ત હુકમ મુજબ કાર્ય કરશે.

(iii) વિદ્વાન કોર્ટ, અગાઉની ચર્ચાને ધ્યાનમાં રાખીને, એક્ટની કલમ ૨૩(૧એ) હેઠળના લાભને લગતી રકમ બાદ કર્યા પછી વ્યાજના ઘટકની ફરીથી ગણતરી કરશે અને તે હેતુ માટે વિદ્વાન કોર્ટ: –

(ક) દાવાકર્તાઓને પહેલેથી ચૂકવવામાં આવેલી / વહેંચવામાં આવેલી કુલ રકમ અને જે તે શીર્ષકો હેઠળ ઉક્ત ચુકવણીઓ વહેંચવામાં આવી છે તેને ધ્યાનમાં લેશે અને ત્યારબાદ દરેક દાવાકર્તાને ચૂકવવા / વહેંચવા માટે જરૂરી રકમની ફરીથી ગણતરી કરશે.

(ખ) વ્યાજ પેટે ચૂકવવાપાત્ર ચોક્કસ રકમની વિદ્વાન એક્ટિઝક્યુટિંગ કોર્ટ દ્વારા ફરીથી ગણતરી કરવી પડશે જેમાં (i) કઈ અલગ-અલગ તારીખોએ કઈ અલગ-અલગ રકમ જમા કરવામાં આવી હતી તે ધ્યાનમાં લીધા પછી અને અરજદારે તે ચોક્કસ રકમ કયા શીર્ષક / વિગત હેઠળ જમા કરાવી હતી તે સ્પષ્ટ કર્યું હતું કે નહીં તેની ખાતરી કર્યા પછી અને (ii) વિદ્વાન કોર્ટ એ પણ ખાતરી કરશે કે અરજદાર રેલવેએ, રકમ જમા કરતી વખતે, રકમ કયા શીર્ષક / વિગત હેઠળ જમા કરવામાં આવી રહી છે તે નિર્દિષ્ટ કર્યું હતું કે નહીં. જો એમ હોય, તો ઉક્ત વિગતો ધ્યાનમાં લીધા પછી વ્યાજનો ઘટક / જવાબદારીની ગણતરી કરવામાં આવશે.

(ગ) વિદ્વાન એક્ટિઝક્યુટિંગ કોર્ટ ઓર્ડર ૨૧ રુલ ૧(જ) સાથે વાંચતા (૨) માંથી ઉભરતા ફાળવણીની રીત અને પદ્ધતિ માટેના સિદ્ધાંતો અને

માર્ગદર્શિકાઓને પણ ધ્યાનમાં લેશે અને માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના સુંદર વિરુદ્ધ યુ.ઓ.આઈ. (સુપ્રા) ના કેસના નિર્ણયો અને ગુરપ્રીત સિંહ (સુપ્રા) ના કેસના નિર્ણયમાં ખાસ કરીને ઉક્ત નિર્ણયના પેરેગ્રાફ નંબર ૨૮, ૨૯, ૩૨, ૩૩, ૩૪, ૩૫, ૩૬, ૪૩, ૪૪, ૪૫, ૫૨, ૫૩, ૫૪ અને મેહરાવલ ખેવાજી ટ્રસ્ટ (સુપ્રા) ના કેસમાં તેમજ વી. કલા ભારતી (સુપ્રા) ના કેસના નિર્ણયમાં ખાસ કરીને ઉક્ત નિર્ણયના પેરેગ્રાફ નંબર ૧૪, ૧૫ અને ૨૬ માં અને અગાઉની ચર્ચાના પ્રકાશમાં સમજાવ્યા મુજબ ધ્યાનમાં લેશે.

(ઘ) વિદ્વાન કોર્ટ આ હુકમ તેમજ વ્યાજના ઘટકો / જવાબદારી અને તારીખ ૨૨/૧૧/૧૯૯૫ ના સમાન ચુકાદા અને હુકમ અંગેના અવલોકનોને પણ ધ્યાનમાં લેશે.

(ડ) અરજદાર તેમજ દાવાકર્તાઓ માટે ગણતરીના તેમના સંબંધિત પત્રકો રજૂ કરવાનું ખુદ્દું રહેશે જેને, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ જો જરૂર જણાય તો, વ્યાજની જવાબદારી નક્કી કરતી વખતે સંદર્ભ તરીકે લઈ શકે છે.

(ચ) એ પણ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે બંને પક્ષો માટે કાયદામાં ઉપલબ્ધ તમામ દલીલો, વાંધાઓ અને બચાવ ઉઠાવવાનું ખુદ્દું રહેશે અને વિદ્વાન એક્ઝિક્યુટિંગ કોર્ટ પક્ષકારોને સાંભળ્યા પછી અને રજૂઆતો ધ્યાનમાં લીધા પછી યોગ્ય નવો હુકમ પસાર કરશે.

(છ) વધુમાં સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે પૂર્વોક્ત નિર્દેશો માત્ર વ્યાજના ઘટકની ફરીથી ગણતરી કરવાના હેતુ માટે છે, અલબત્ત એક્ટની કલમ ૨૩(૧એ) હેઠળના લાભની રકમ બાદ કર્યા પછી જે કેસની હકીકતોમાં ચૂકવવાપાત્ર નથી.

જોકે એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે ફરીથી ગણતરીની આ પ્રક્રિયા વ્યાજ સંબંધિત મુદ્દા પૂરતી મર્યાદિત રાખવાની છે.

વિદ્વાન એકિઝક્યુટિંગ કોર્ટ આ પ્રક્રિયા શક્ય તેટલી ઝડપથી અને પ્રાધાન્યમાં અરજદાર અથવા દાવાકર્તાઓ દ્વારા વર્તમાન હુકમની પ્રમાણિત નકલ રજૂ કરવામાં આવે તે તારીખથી એક મહિનાની અંદર પૂર્ણ કરશે.

ઉપરોક્ત નિર્દેશ અને સ્પષ્ટતાઓ સાથે પિટિશન્સનો નિકાલ કરવામાં આવે છે. તે મુજબ હુકમ.

સહી/—

(કે. એમ. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.